ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

11. VIII 1989. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LI ● 9000 ДИН ● БРОЈ 1963

Немачка 2,50 DEM, Француска 4,50 FRF, САД 1,25 USD, Швајцарска 1,80 CHF, Шведска 8,40 SEK, Аустрија 13,00 ATS, Грчка 180 GRD

ЗАНИМАЊЕ: ЧИСТАЧ ПРИРОДЕ

Веровали или не!

СПАСИОЦИ

НА АУСТРАЛИЈСКИМ ПЛАЖАМА, КАО ЗАШТИТУ ОД ЧЕТВРТАСТИХ МЕДУЗА, ЧИЈИ ОТРОВ МОЖЕ ДА УБИЈЕ ЧОВЕКА ЗА САМО 30 СЕКУНДИ, НОСЕ ХУЛА-ХОП ЧАРАПЕ, ЈЕР ОТРОВ ОВИХ БЕСКИЧМЕЊАКА НЕ ПРОЛАЗИ КРОЗ НАЈЛОН.

МАОРИ

СА НОВОГ ЗЕЛАНДА, ПРЕМА СТАРОМ ОБИЧАЈУ, ПРИЈАТЕЉЕ ПОЗДРАВЉАЈУ ПЛАЖЕЊЕМ ЈЕЗИКА.

ХРАСТ

СУ ОД ДАВНИНА ПОШТОВАЛИ МНОГИ НАРОДИ ЗБОГ ЊЕГОВЕ ЧВРСТИНЕ И ВЕЛИЧИНЕ. СТАРИ ГЕРМАНИ СУ ГА СМАТРАЛИ ЗА СВЕТО ДРВО. АКО БИ ГА НЕКО ПОСЕКАО ИЛИ ОШТЕТИО, ЧЕКАЛА ГА ЈЕ СМРТНА КАЗНА.

КАМЕНИ ОРАО

У СТЕНАМА АРГЕНТИНСКИХ КОРДИЉЕРА ВАЈАРСКО ЈЕ ДЕЛО ПРИРОДЕ.

Дејвид Овен

(1720-1749)

ПОЗНАТИ ВЕЛШКИ ХАРФИСТА, НЕПОСРЕДНО ПРЕД СМРТ ПРОБУДИО СЕ ИЗ ДУБОКЕ КОМЕ, ЗАТРАЖИО ХАРФУ И ОДСВИРАО КОМПОЗИЦИЈУ КОЈУ ЈЕ КОМПОНОВАО У СНУ. КАСНИЈЕ ЈЕ СЕР ВАЛТЕР СКОТ НАПИСАО ПЕСМУ ЗА ОВЕНОВУ МУЗИКУ КОЈА ЈЕ И ДАНАС ПОПУЛАРНА У ВЕЛСУ И ШКОТСКОЈ.

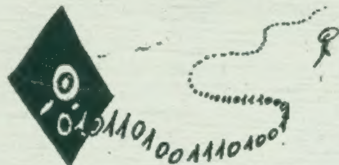

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● равно четрдесет пута дошла је ватрогасна екипа на шведски аеродром Елве-Сандвикен и сваки пут позив је био лажан. Кривци су ипак нађени. То су две птичице које су свиле гнездо у преклопном систему искористивши отвор на полеђини сандучета и ту између жица и водова положиле четири мала јајета.

●●● ширина магнетне бразде на траци обичног стерео грамофона износи један милиметар, а у лабораторијама америчке фирме IBM добијени су магнетни дискови с подацима за компјутере на којима је ширина канала 2000 пута мања – свега 0,5 микрометара! Захваљујући овако густом запису, на дискету пречника 9 центиметара може да стане 10 гигабајта информација, то јест 620 хиљада страница куцаних машином.

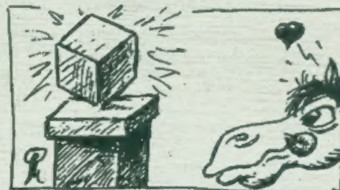
●●● данас је бацање увис на ћебету само традиционална игра међу Ескимима, а пре неколико десетина година ловци су овај начин користили да с висине осмотре равну тундру и дивљач у њој.

●●● у Лондону је за врло кратко време један мали ресторан постао веома популаран. Његов власник је потпуно ћелав, а такви су и сви кувари, сви келнери. Реклама је у истом стилу: „Код нас никад нећете наћи длаку у супи!"

●●● у центру малог чешког града Дачице стоји необичан споменик: на постољу од сивог гранита уздиже се укосо постављена коцка с полираним страницама. Циљ ове композиције је да покаже да је 1843. године у Дачицама произведена прва коцка шећера у Чехословачкој.

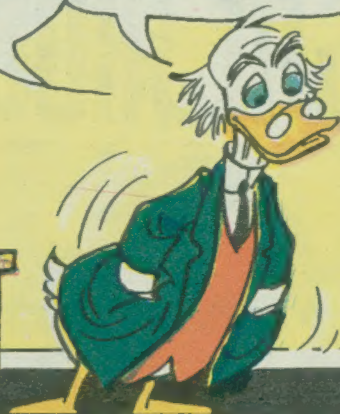
●●● зоолог Стефан Келер поставио је својим сународницима питање: „Које домаће животиње Американци највише воле?" Анкета је показала да прво место убедљиво припада псима, друго су заузели коњи, а треће – лабудови. А где су мачке? Зачудо, тек на дванаестом месту.

ПАЈА ПАТАК

НЕ... НЕМА ИХ...
НЕ МОГУ ДА ИХ ПРОНАЂЕМ!

УЖАС! КАТАСТРОФА!

РЕЦИ, ДРАГО ДЕТЕ, ДА ЛИ СИ НЕГДЕ ВИДЕО МОЈЕ КЉУЧЕ-ВЕ ОД КОЛА?
КЉУЧЕВЕ ОД КОЛА?

НЕ ЗНАМ ГДЕ САМ ИХ ОСТАВИО!

ЗАБОГА, ДЕДА СТАЈО, ПА ТИ УОПШТЕ НЕМАШ КОЛА!

НЕМАМ КОЛА, КАЖЕШ?
ЗАТО И НЕМАШ КЉУЧЕВЕ!

УФ! КАКВО ОЛАКШАЊЕ!
Distributed by King Features Syndicate
© 1989 The Walt Disney Company All Rights Reserved

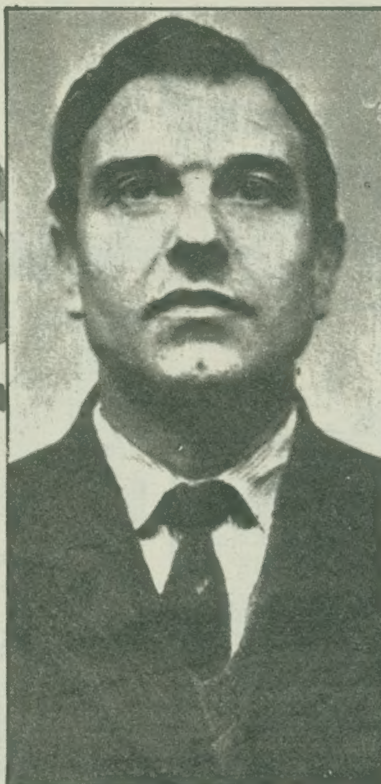
А ЈА СЕ УПЛАШИО ДА САМ ПОСТАО ЗАБОРАВАН!
4-9

ДВОСТРУКО

ДВОСТРУКО

ЧУВЕНИ ШПИЈУНИ

БЛЕЈКОВО ЛИЦЕ

Пресуда – пет пута по четрнаест година затвора

Била је среда, 31. мај 1961. године. У сали бр. 1 Централног кривичног суда завладала је тишина кад су се све очи окренуле према оптуженом у ложи. Блед и уморан, одевен у тамносиво одело, слушао је како известитељ суда чита оптужбе против њега – пет тешких оптужби од којих би свака била довољна да га оквалификује као мајстора шпијунаже. Уследила је кратка пауза, а онда је опту-

Илустровао: Брана Јовановић

женом Џорџу Блејку постављено питање: – Признајете ли своју кривицу? – Готово шапатом, он је одговорио: – Признајем, господине.

Најдужа казна у историји

Лорд Паркер, врховни судија Енглеске, неколико тренутака нетремице је гледао релативно младог човека преко пута себе. Онда му се обратио мирним, одмереним тоном:

– Ваше писмено признање показује да сте неколико година радили као агент и шпијун за рачун једне стране силе. Подаци које сте им доставили били су од велике важности за ову земљу и учинили су да многи њени напори постану потпуно бескорисни. Као што сте и сами изјавили у вашем признању, није било ниједног иоле важнијег званичног документа до кога ви нисте имали приступ и који нисте доставили вашој совјетској вези.

У судници је владала апсолутна тишина док је лорд Паркер настављао:

– Само за један такав преступ по нашем закону највиша казна износи четрнаест година затвора. Има, међутим, пет преступа за које сте ви признали да сте их починили и од којих се сваки односи на посебне периоде током којих сте издавали своју земљу.

Суд вас за сваки од тих преступа осуђује на по четрнаест година тамнице. Казне у погледу преступа један, два и три ће бити извршне, а оне у погледу преступа четири и пет конкурентне, тако да укупна казна износи четрдесет две године затвора.

Судницу је испунио жамор узбуђених гласова. Била је то најдужа временска казна затвора изречена у британским судовима новијег времена. Само је Блејк изгледао миран. Стражар је додирнуо његову руку и следећег тренутка затвореник се окренуо и пошао у једну од ћелија испод суднице.

Један младић у рату

Блејков отац звао се Алберт Бехар. Био је то човек шпанско-турског порекла који се родио у Каиру. У Енглеску је дошао током првог светског рата и храбро се борио у редовима британских трупа. Био је рањен и трован гасом, а рат је завршио као један од обавештајаца у штабу фелдмаршала Хејга. За своју храброст одликован је више пута, а добио је и британско држављанство. Оженио се у Лондону лепом Холанђанком, с којом је прешао у Ротердам и ту се настанио.

Њихов син Џорџ родио се 11. новембра 1922. године. Живео је мирно као и сви дечаци његове генерације све до избијања другог светског рата. Онда је видео како су немачки пилоти немилосрдно бомбардовали његов родни град, Ротердам. За свега два сата преко сто педесет хиљада људи остало је без свог дома, а град је претворен у огромно море пламена. Тај призор дубоко је потресао дечака и у њега усадио мржњу према Немцима која никада неће престати.

Убрзо су немачке трупе умарширале у Холандију, а Гестапо је почео да хапси све сумњиве особе. Због британског држављанства свог оца (који је у међувремену умро) млади Џорџ је био бачен у есесовски затвор. Није прошло много времена пре него што је демонстрирао колико вешто може да се извуче из таквих места. Побегао је и отишао у „подземље". Узевши ново име Макс ван Врис, постао је члан једне групе покрета отпора. Била је добро организована, а њене вође су радиле у уској сарадњи са прогнаном холандском владом у Лондону, британском обавештајном службом и SOE (специјалним ударним јединицама).

Временом, међутим, због немарности надлежних службеника холандске владе у Лондону, Немци су провалили шифру организације SOE и Џорџ је морао да напусти Холандију јер му је Гестапо био на трагу.

Немирног духа и пун жеље да се бори против нациста, придружио се Краљевској морнарици Британије. Нашао се на палуби једног брода као морнар најнижег ранга, али кад се открило да течно говори енглески, холандски и француски и да прилично добро влада немачким, био је предложен за унапређење. Постао је потпоручник, прешао у поморску обавештајну службу, а затим био прикључен холандској секцији SOE.

У то време своје име Бехар већ је променио у Блејк.

Унутрашњи преображај

По завршетку рата радио је као британски обавештајац у Холандији. Највећи део времена проводио је испитујући немачке официре који су тамо били ухваћени приликом капитулације Трећег Рајха.

У Енглеску се вратио септембра 1948. и био додељен Далекоисточном одсеку у чину вицеконзула Сеула, престонице Кореје. Кад је дошло до познатог грађанског рата у Кореји, и када су Сеул заузели „црвени", Блејк је у јуну 1950, заједно са већим бројем британских дипломата и новинара, био ухапшен и послан у логор за ратне заробљенике у Џађангу.

Током јесени 1951. године Блејк је из логора пребачен на једно сеоско газдинство, где су услови живота били неупоредиво повољнији. Ту су га, са још неколицином других, совјетски и кинески стручњаци подвргли специјалном третману. Своја идејно-политичка схватања изменио је из темеља.

У априлу 1953. године Блејк се вратио у Енглеску и готово одмах био додељен да ради у министарству иностраних послова. Из дана у дан кроз његове руке пролазили су многи строго поверљиви документи. Међутим, људи око њега нису знали какву је дубоку унутрашњу промену Блејк доживео у Кореји.

Успоставио је контакт са људима из совјетске амбасаде и понудио им да ради за њих. Разумљиво, његова понуда била је прихваћена. Касније је на суђењу речено да се он „сагласио да совјетској обавештајној служби доставља информације до којих је долазио током своје службе, а у име јачања ствари комунизма". Девет и по година ревносно је обављао тај посао – све до дана када је био откривен и осуђен на четрдесет две године робије.

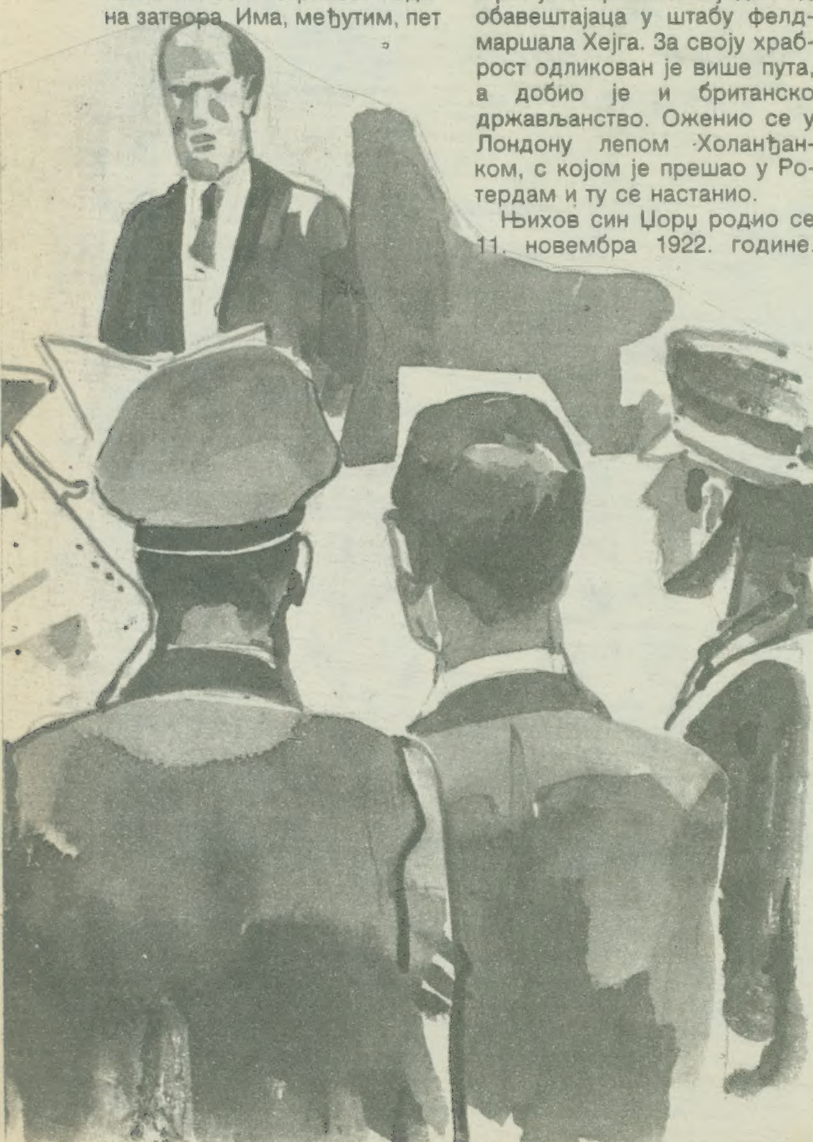
Али, Џорџ Блејк није имао воље да чека тако дуго. Након што је одлежао нешто више од пет и по година, побегао је из затвора Вормвуд 22. октобра 1966.

Преко зида у слободу

За бекство је пажљиво одабрао дан – суботу, јер је то био једини дан у седмици када је затвореницима у крилу за дугогодишње заточенике, било дозвољено да се мешају међусобно и гледају телевизију. Бекство се десило у 5,30 после подне. Блејк није био дужан да се у своју ћелију врати пре седам часова, а до тада он је већ ишчезао. Његово одсуство откривено је тек око 7,30, готово у исто време када је дежурни патролција затвора открио лестве које су висиле на зиду.

Одмах је дата општа узбуна. Пристаништа и аеродроми подвргнути су посебној присмотри. На палубе иностраних транспортних бродова, укотвљених на доковима Лондона и Тилберија, међу којима су се налазила и два совјетска брода, постављени су специјални стражари.

Али, све то није дало никакве резултате. Блејк је нетрагом нестао.

Током истраге у затвору испоставило се да је једна решетка била престругана а исекотина маскирана парчетом лепљиве траке премазане црним ималином за ципеле. Блејк – или неки његов саучесник – очигледно је престругао ту решетку да би била спремна за планирани дан бекства.

Други путоказ биле су лестве дуге око пет метара и начињене од најлона, појачаног на пречагама челичним жицама. Пронађене су на спољној страни затворског зида заједно са саксијом пуном црвених хризантема. Према теорији полиције, та саксија је тамо постављена са сврхом да тачно укаже на место где је требало пребацити лестве преко зида.

Полиција је реконструисала Блејкову путању бекства. Закључено је да се он провукао између две преостале шипке, скочио на кров једног надсвођеног ходника, а одатле на дрвени поклопац сандука за ђубре који се налазио одмах испод тога. Затим је, за свега пар секунди, претрчао преко дворишта до зида, пронашао лествице, успентрао се уз њих, а кад се нашао на врху зида пребацио их на другу страну, где су га чекали његови спасиоци.

***

Током следећих неколико година, име Џорџа Блејка ишчезло је из штампе. Више није био „новост". Неки су веровали да чувени шпијун више није жив.

Онда је одјекнула изненађујућа вест. Шеснаестог фебруара 1970. совјетски лист „Известија" објавио је да је Џорџ Блејк одликован Орденом Лењина и Орденом црвене заставе. У извештају се описивала Блејкова каријера и износило како је радио као двоструки агент после пуштања из заробљеништва у Кореји. Наводило се да је давао информације о разним активностима чланова британске обавештајне службе и CIA, за које се тврдило да нису шпијунирали само у источноевропским земљама него и у Француској, Шведској, Јапану и другим земљама.

Цитирајући Блејка у извештају се наводило да је он, одговарајући на питање како је поднео пет година на робији, одговорио да је од самог почетка свог рада био свестан ризика у који се упустио, али да му је снагу да издржи давало сазнање да се „определо за правичну ствар".

Било је то последње што се у широј јавности чуло о Џорџу Блејку, двоструком шпијуну.

Е. Скот

САВРЕМЕНИ СВЕДОЦИ КОСОВСКОГ БОЈА ИЛИ...

ЧИТАЧИ ЗАТУРЕНЕ ИСТОРИЈЕ

На прагу Европе догодила се битка од које нисмо још нашли опипљиве остатке. Ипак, на основу докумената направљени су цртежи предмета којих више нема

Чепркајући по прошлости у трагању за неким одговорима на питања која неизоставно поставља будућност, сасвим је разумљива загледаност српског народа у догађај који се збио пре равно шест векова. И не само српског. Сећање на косовску битку зато и даље траје. Цела година је у знаку јубилеја а већ у септембру ће, у Галерију Српске академије наука и уметности, из Приштине бити пренета изложба која, да би се бој на Косову сместио у простор и време, обухвата период од 1355. до 1402. године. Организатор је Историјски музеј СР Србије а аутор изложбе Љиљана Алексић, историчар.

У броју 1952. с краја маја, Љиљана Алексић је за наш лист изјавила следеће:

– Спутани смо непостојањем материјалних остатака културе из тог времена као и чињеницом да о косовској бици сведочи тек неколико докумената, а и они су врло упоштени. Изложићемо цитате, легенде, копије фресака, а посебан одељак представљаће култ кнеза Лазара, односно легенде о самој бици.

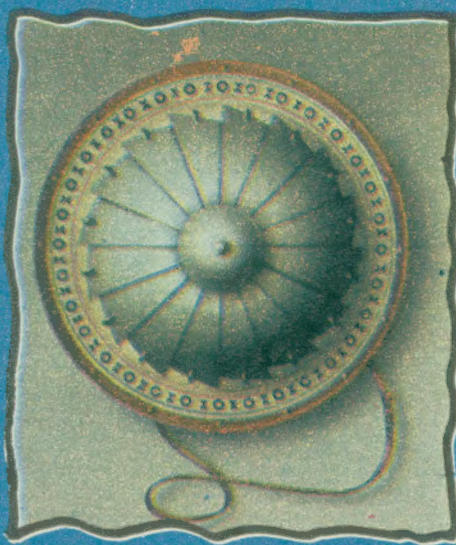

Бројни посетиоци Косова – највише они који су на Гази Местан стигли 28. јуна кад је одржана централна и величанствена свечаност – били су немало изненађени експонатима изложеним у Приштини, сведочанствима једног давно прошлог времена, посебно радовима такозваних савремених сведока косовског боја.

Дубровачка веза

Из времена кад се један владар, без много двоумљења, определио за „царство небеско" мало је или нимало,

наш извор реконструкције опрема и оружја. Доста су нам помогли дубровачки архиви јер је у то време Дубровник био главни, ако не и једини, посредник у трговини између Запада и Србије. Неизоставно смо утврдили да је у време боја на Косову српска војска била опремљена најсавременијим наоружањем које је Европа у то време поседовала. Пут нас је даље водио до Венеције иDuжdeve палате са пребогатим колекцијама оружја те збирке Одескалт у Риму. Слажући мозаик од прикупљене грађе урадили смо то што смо урадили...

Осам плус четири

Намерни да на свој начин помогну обележавању јубилеја косовске битке, Богдановић, Валенчак и Милиће-

већ смо напоменули, остатака материјалне културе. Ни археологија се ту није прославила из једноставног разлога што до дана данашњег Косово поље није истраживано.

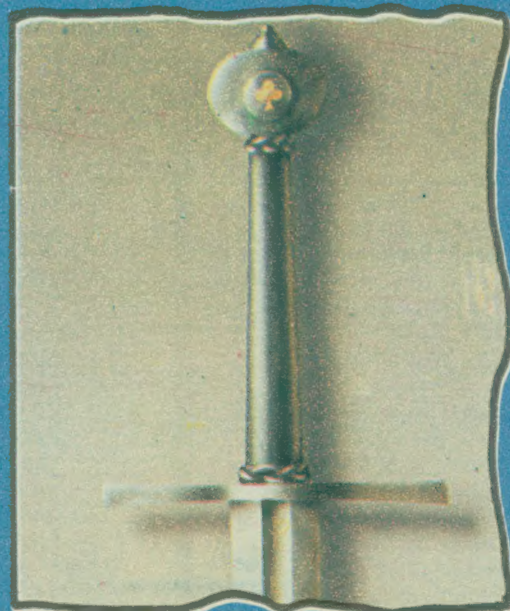
Трагајући за људима који би својим знањем и умећем могли да реконструишу косовска догађања од пре шест векова, Историјски музеј СР Србије нашао се на приличним мукама. Наиме, јављали су се многи уверени да једино они то могу да ураде, али је екипа зналаца углавном сумњичаво вртела главом. Све до појаве радова инжењера Бранка Богдановића, дизајнера Ивана Валенчака и илустратора Ненада Милићевића.

Они су Историјском музеју, за репрезентативну изложбу, понудили дванаест цртежа опреме и оружја који су коришћени у време косовске битке. Наравно, то је само претпоставка јер поузданих сведочанстава са лица места нема. Рецензенти поменуте изложбе су, како се то лепо каже савременим речником, дали зелено светло. Бранко Богдановић, човек најзаслужнији за реконструкцију предмета којих данас нема, тим поводом вели:

У недостатку тродимензионалног, значи изворног материјала, морали смо да се послужимо посредним сведочанствима из времена косовске битке. Извори који су нас водили до тог нашег завршног производа различити су. Користили смо фреске, записе и материјале из страних архива. Невоља са фрескама је што су сликари знали да стилизују поједине предмете и самим тим нису ни могли нити смели да буду једини

виħ одлучили су да своје виђење опреме и оружја из 1389. прикажу у такозваној ер-браш техници. (За оне који нису баш упућени у све тајне сликарске технике податак да је то хиперреалистички начин илустровања, бојење површине помоћу нарочитог пиштоља и компресора, код нас је изузетно скуп.)

Поред турског шлема у облику турбана, округлог пешадијског штита, коњичког штита тарга, шлема басинета са спуштеним визиром, затвореног типа котластог шлема, штита скутума, мача пасауске производње и гвозденог шешира објављених на постеру „Забавника" у броју 1956 на предстојећој изложби у Галерији Српске академије наука биће представљени и цртежи српског и турског ратника у пуној борбеној опреми, још један штит из манастира Псача и табла са реконструкцијама типова лукова, самострела, српско и турско седло као и тоболци за стреле.

Да је Богдановић један од најупечатљивијих савремених сведока прошлог времена, сведочи још неколико података. У време прославе 180 година од првог српског устанка био је коаутор изложбе у Музеју примењених уметности, а ускоро ће, у сарадњи са професором Павлом Васићем, у Милошевом конаку на Топчидеру осванути реконструисане униформе фрајкора, српских добровољаца у аустро-турском рату, и регулаша, војника из Карађорђевог времена.

Загледан у прошлост као један од одговора на бројна питања која нам поставља будућност, Бранко Богдановић се специјализовао за оружје. Наследивши сјајну збирку оружја пожелео је да одгонетне његов историјат и бацио се на проучавање огромне литературе. Као резултат тог чепркања по прошлости успео је да објави две монографије: једна је посвећена развоју војног оружја у свету од почетка 19. века до данас а друга се бави ловачким оружјем. Обе књиге објављене су, у врло луксузним издањима, у Сједињеним Државама, Италији, СР Немачкој, Француској и Јапану.

Спремљена је и трећа, под насловом „Оружје на тлу Југославије", која се систематски бави развојем стрељачког оружја код нас. Подаци које овај рад исте екипе мајстора нуди напросто су запрепашћујући. Међутим, о томе можда касније, као посебно изненађење за наше читаоце.

П. Милатовић

ОВО МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ О... ПРИРОДНИМ НЕСРЕЋАМА

ПАДОБР

Ваздушне струје у великим облацима могу да буду окрутне убице. Тако је 1930. године пет једриличара улетело у олујни облак над планином Рон у Немачкој. Само један је преживео, остале је захватила струја и однела их у висине. Пре него што их је облак ослободио, оковао их је ледом и од њих начинио огромну ледену лопту.

Више среће имао је аустралијски падобранац Рик Колинс. Он је 26. септембра 1982. године улетео у олујни облак над Бризбејном и у њему остао заробљен 28. минута. Колинс је, заправо, искочио из авиона на висини од 1800 метара, али га је струја понела на 3800! Све време тукао га је град, а претила је и опасност да због недостатка кисеоника изгуби свест. Ипак, присебни младић некако је успео да се ослободи падобрана. Слободно је падао кроз облак до висине од 450 метара, када је отворио помоћни падобран и безбедно се спустио на земљу.

НЕСЛАНА ШАЛА

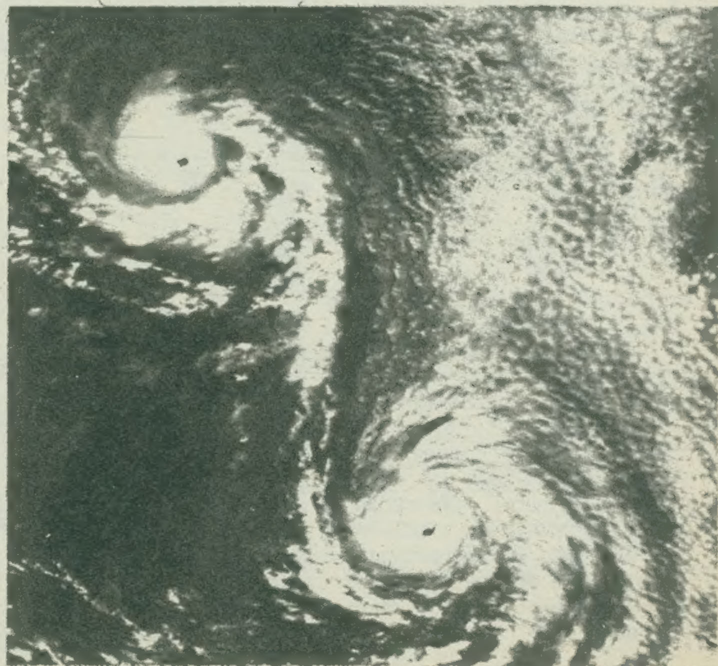
Најјачи и најопаснији ветар торнадо заправо је снажни ваздушни вртлог у чијем је средишту притисак веома низак. Поред тога што наноси велике штете, понекад може необично да се поигра, као што се догодило 21. маја 1950. у месту Линслејду, у британској области Бедфордшир, кад је збио прилично неслану шалу с кокошкама. Док је торнадо беснео над кокошињцем, у перима несрећних кока притисак је наједном постао много виши од спољашњег, па су пера напросто експлодирала и искакала из коже. Из истог разлога у парампарчад се разлете и куће које се нађу торнаду на путу. Зато, кад год се приближава овај ветар треба поотварати прозоре да би се изједначили спољашњи и унутрашњи притисак.

У италијанској луци Анкони септембра 1981. године торнадо је такође показао своју ћудљивост, али је ипак био много пажљивији и нежнији: бебу у колицима подигао је на 15 метара, али се изгледа брзо предомислио. Носио ју је пуних 90 метара а затим је пустио тако благо и полако да се малишан није ни пробудио.

НИЈЕ САМО ЗЕМЉОТРЕС КРИВ

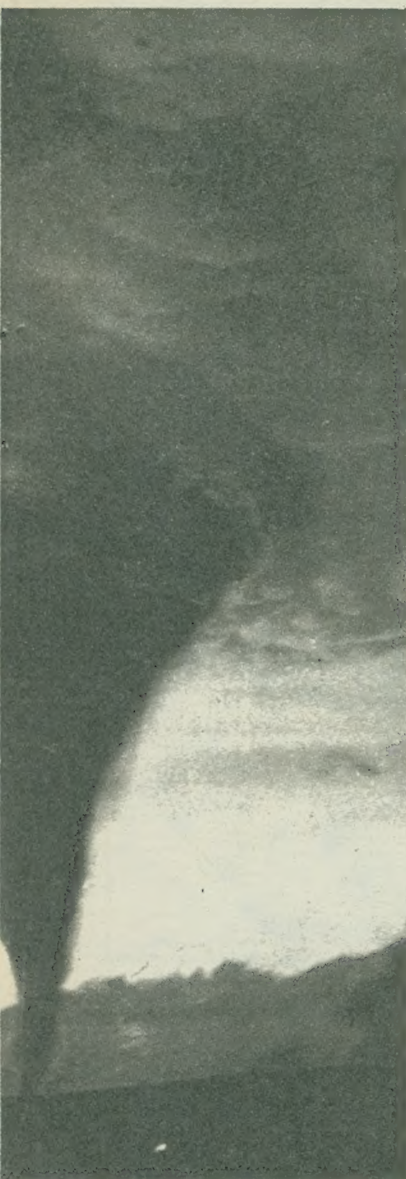
Јак земљотрес који је 1923. године задесио Токио однео је 99.000 жртава, али оне нису настрадале у самом земљотресу већ у ватреној стихији која је харала одмах после њега. Земљотрес је срушио неколико електричних стубова који су запалили извориште плина. У граду је истовремено плануло хиљаде пожара јер су у кућама попадали штедњаци и запалили дрво и хартију од којих је направље-

Ураган, снажни ветар назван по индијанском богу олује, сваког минута ослобађа енергију једнаку експлозији атомске бомбе. Кад бесни Атлантиком, догађа се да дува у пару. То су такозвани близанци. Ветар око центра урагана, односно његовог „ока", достиже брзину и преко 300 km/h. За то време у самом оку црне тачкице на фотографији време је потпуно ведро и мирно

АНЦИ ИЗ ЛЕДЕНЕ ЛОПТЕ

Најјачи и најопаснији торнадо настаје у преријама Северне Америке. Овај најбржи ветар постигао је 2. априла, када је протутњао кроз Вичита Фолс у Тексасу, рекорд од 420 km/h. Најразорнији торнадо који се памти задесио је 18. маја 1925. године град Анаполис (држава Мисури). Рушио је куће, превртао возове и аутомобиле, а столетне храстове чупао са истом лакоћом као када кидамо петељку јабуке. Сав тај ужас трајао је један минут. Торнадо је однео 823 жртве, а било је чак 2990 рањених.

на већина јапанских кућа. Уништена је готово половина града, а 95 одсто штете настале у земљотресу проузроковала је заправо – ватра.

СКОПЉЕ ОСТАЈЕ

После катастрофалног земљотреса у Скопљу 23. јула 1963. када су погинуле 1072 особе било је чак говора да се нови град подигне на стабилнијем подручју. Скопљанци су у помоћ позвали најбоље јапанске сеизмологе. Стручњаци су дуго проучавали тло на коме лежи Скопље. Њихов коначни суд је гласио: „Разлог за селидбу уопште не постоји. Ново Скопље слободно дижите на рушевинама старог. Ми у Јапану нигде немамо овако чврсто тло".

Нимало необично ако се зна да се ова далека земља затресе просечно 1000 пута у току године – 1949, рецимо, апарати су забележили чак 5000 померања тла. Јапанци су осетили само 850, а од тог броја било је „свега" 18 јачих.

СПАС У ЗАТВОРУ

Лучки радник Август Сајприс, осуђен на казну затвора због туче, преживео је једну од најјачих вулканских ерупција захваљујући управо томе што се налазио у ћелији. Затвор у граду Сан Пјер на карипском острву Мартиник где је Август лежао био је веома солидна камена грађевина. Зато је 8. маја 1902. године савршено одолео бесу вулкана Монт Пеље, али и пожару који је уследио. Од ужарене лаве и облака врелог гаса страдало је 29.000 људи, односно сви становници острва.

Преживела су само тројица: затвореник у ћелији, свештеник и кочијаш који је терао запрегу ван града.

ВУЛКАН НАПАДА

Захваљујући изузетној присебности и вештини, пилот аустралијске компаније „Квантас" успео је 21. јануара 1951. године да избегне неку врсту вулканске противавионске ватре. Наиме, док је авион надлетао планину Ламингтон у Новој Гвинеји, вулкан је почео да бљује пепео и распрснуте стене у небо до висине од 11.000 метара. Камење је решетало летелицу, погодило је крила и резервоар за гориво и прилично их оштетило. Пилот је остао присебан, задржао је контролу над авионом и успео да га изведе из опасног подручја.

Становници са падина ове планине нису били те среће као пилот и путници авиона. Готово три хиљаде људи настрадало је у вулканском пепелу.

КАО ПОМПЕЈА

Године 1973. рибарску луку на исландском острву Хеимаеју потпуно је прекрила вулканска лава. Овако нешто догодило се први пут после познате ерупције Везува 79. године, када су затрпани Помпеја и Херкуланум. Захваљујући брзој евакуацији становништва у несрећи је настрадао само један човек – угушио се под слојем лаве.

Град је касније поново подигнут и готово сви становници су се вратили. Сем велике штете од ерупције било је и неке користи и то за – рибаре. Део лаве улио се у море и створио одличан природни лукобран на улазу у залив.

ВЕЋИ ОД ЦУНАМИЈА

Готово је невероватно да највећи талас за који се зна није био злогласни цунами (може да достигне висину од 85 метара и јури брзином од 79 km/h). Тај ђин међу таласима дигао се 1958. године у удаљеном заливу Литуја на Аљасци. Тада се због великог одрона камења у море сручила маса од 90 милиона тона и подигла талас који је на супротној страни увале прекрио брдо високо 520 метара. Талас се одбио и, висок шездесетак метара, мирно отпловио на отворено море.

Ве. М.

ОД ПОДРХТАВАЊА ДО РАЗАРАЊА

Јачина земљотреса мери се Рихтеровом и Меркалијевом скалом. Првом се изражава јачина енергије у жаришту одакле у свим правцима полазе таласи. Један степен Меркалијеве скале одговара 0,6 до 0,7 степени Рихтерове скале.

Јачина земљотреса измерена на површини земље мери се са укупно 12 Меркалијевих степени.

ПРВИ СТЕПЕН: Дрхтање тла бележе само уређаји, људи их не осећају.

ДРУГИ СТЕПЕН: Ретко може да се осети на вишим спратовима. Предмети који висе на зидовима једва да се померају.

ТРЕЋИ СТЕПЕН: Слаби потреси се једва осећају, и то углавном у становима вишеспратница.

ЧЕТВРТИ СТЕПЕН: Умерене потресе људи у кућама осећају по звецкању посуђа, прозора, њихању лустера. На улици, у ходу, једва да се примећује.

ПЕТИ СТЕПЕН: Јак потрес који сви осете, они који спавају од њега се буде. Сви предмети у стану се померају.

ШЕСТИ СТЕПЕН: Јак потрес од кога отпада малтер, а слабе грађевине пуцају. Намештај се видно помера.

СЕДМИ СТЕПЕН: Изразито јаки потреси. Руше се црепови и димњаци. Добро сазидане куће не показују знакове оштећења али се лоше руше. Дрвене куће остају неоштећене.

ОСМИ СТЕПЕН: Руше се димњаци на кућама и фабрикама, пукотине су видљиве и на солидно зиданим зградама.

ДЕВЕТИ СТЕПЕН: Уништавајући потрес од кога се поједине зграде руше до темеља, а модерне су озбиљно оштећене.

ДЕСЕТ СТЕПЕНИ: Потрес који прави пустош. Масивне зграде се руше до темеља, падају мостови и дрвене грађевине. Јављају се пукотине на земљи.

ЈЕДАНАЕСТ СТЕПЕНИ: Катастрофални земљотрес. Све зграде се руше, железничке шине се савијају.

ДВАНАЕСТ СТЕПЕНИ: Руши се све што је људска рука саградила. Мења се топографија. Одроњавају се читаве планине, стварају се нова језера, реке мењају ток.

ХОГАР СТРАШНИ

Необични корени свакодневних ствари:

ЛЕПО ПОНАШАЊЕ

ЗЛАТНО ПРАВИЛО О ДУВАЊУ НОСА

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Шта је лепо понашање? Како је настало? Јесте ли знали да је непристојно кад неколико људи глође исту коску а онда је врате у тањир? Шта је Еразмо Ротердамски саветовао деци?

Ништа слађе него прстом очистити чинију у којој је спреман крем за торту или хлебом „омазати" тањир да се сија због чега добијате аплаузе од маме, тате и осталих укућана! Ништа није тако глупо као допустити да ти се кап сладоледа улудо слива низ подлактицу – треба је одмах полизати! Радите ли баш тако?

Када су у средњем веку варварска племена са севера надирала у цивилизоване државе јужне Европе, правила лепог понашања била су последња ствар на коју се мислило. Вековима је било тако. Тек са крсташким ратовима и витештвом, које је имало своја правила понашања, манири стижу на дневни ред. Значи једанаести век. Тада се појавио и обичај назван „спаривање". На вечери или ручку господин и дама јели су истим прибором и из истог тањира. Била је то, у ствари, врста друштвене игре, али је од ње потекао израз „једу из истог тањира".

Спасавај образ ногом!

Поновно придржавање чврстих правила понашања везује се за 13. век у Европи када се појављују књиге бонтона. Виша класа је јачала и напредовала. Све више људи имало је приступ у дворове а ту је свако морао да зна како да се понаша. Нешто слично догађало се и на почетку овог века, са јачањем класе нових богаташа и огромном популарношћу такозване бонтонске литературе.

Али да видимо како су изгледала нека правила лепог понашања у 13. веку.

1. Неколико људи глође коску а онда је врати у чинију. Ово је озбиљна увреда.

2. Уздржи се од загњуривања у чинију као свиња над валовом, немој да фркћеш и мљацкаш.

3. Не пљуј преко стола или на сто као повај.

4. Када дуваш нос или кашљеш, окрени се од стола.

Дивни савети, и дивни манири. Али човек се учи док је жив. У 14. веку све је већ било много префињеније.

1. Онај који прочишћава грло док једе или истреса нос на стољњак неваспитан је.

2. Немојте чистити зубе ножем, као што неки чине. То је ружна навика.

3. Чује се да неки једу прљавим рукама. Дабогда им се одузели прсти!

У 15. веку већ се види даљи напредак.

1. Не враћај на тањир оно што ти је било у устима.

2. Немој да жваћеш ништа што ћеш поново пљунути.

3. Врло је ружно умакати храну у со.

Највише правила лепог понашања односило се, очигледно, на дување носа. Није, наравно, било папирнатих марамица, а обичне платнене нису ушле у свакодневну употребу. Замењивали су их – стољњак или рукав капута. Било је уобичајено трешење носа између два прста што су сликари и скулптори тога доба верно дочарали на својим делима. Међу витезовима исклесаним на надгробној плочи француског краља Филипа Дрског у Дижону један брише нос о капут, други га тресе у прсте.

Један од првих бестселера у 16. веку био је бонтон за децу који је написао нико други до Еразмо Ротердамски, филозоф и просветитељ. Сматрао је да је веома важно развити добре навике баш у најранијем детињству. Његова књига „De civilitate morum puerilium" или „О цивилизованости код деце" много пута је прештампавана, копирана, превођена и објављивана у наставцима. Ево неколико његових савета за лепо понашање.

- Ако не можеш да сажваћеш парче хране, окрени се и, да нико не види, баци га негде.
- Задржи „ветар" стежући стомак.
- Не померај се на столици уназад и нагоре, ко год то ради оставља утисак особе која стално покушава да заустави „ветар".
- Кад пљујеш, окрени се од присутних. Ако нешто од тог „блага" ипак падне на под, брже-боље стани на њега! Спасавај образ ногом да онај ко седи до тебе не би приметио твоју бруку!
- Ником не нуди своју марамицу уколико није свеже опрана и неупотребљена. Такође, пошто истресеш нос, ни за живу главу немој да отвараш марамицу и буљиш у њу као да си просуо све саме бисере и рубине!
- Лизање масних прстију или брисање о капут непристојно је. Боље је да се послужиш стољњаком или салветом.
- Неки људи навале на јело чим седну за сто. Упамти, тако раде вукови!

Емили Пост, молим!

Наравно, неки од Еразмових савета данас су смешни, али нимало „напреднији" није ни бонтон Емили Пост, написан у нашем веку, иначе најпопуларнија књига те врсте свих времена.

Име Емили Пост за врло кратко време постало је синоним за лепо понашање. И 1922. године, када се књига појавила, нико је није тражио под пуним насловом, довољно је било рећи „Емили Пост, молим!" Књига је за трен ока постала бестселер остављајући на продајним листама далеко иза себе Папичијев „Христов живот" и делећи прво место са ремек-делом Синклера Луиса „Бебит". Сви су, дакле, читали Емили и питали се „Шта би на ово или оно, рекла краљица манира?"!

Као што су се Еразмови савети појавили у освит ренесансе, Емили Пост стигла је кад је друштво такође преживљавало велике промене – почетком двадесетих година свет се одушевљавао аутомобилима, телефоном, филмом.

Емили Пост, иначе новинарка „Тукседо Парка" из Њујорка, желела је да напише добру и поштену књигу о америчким правилима понашања. Презирала је снобизам и прва рекла Американцима да не треба да се стиде што не знају коју виљушку када да употребе, јер – нису једини на свету који томе нису вични. Написала је свој бонтон као одговор на управо објављену књигу „Нових америчких манира" која је поред основног задатка – учења народа лепом понашању – имала циљ да рекламира нове производе. У њој је, између осталог, писало да „Американци пате од аљкавости задаха из уста, непријатног мириса тела и потпуне друштвене смотаности". Јасно, Американцима је било препоручено да купују дезодорансе, сапуне, пасте за зубе и остала средства за личну хигијену. И, наравно, козметику!

Мирта Херц

ПРОЧИТАЈ
ПРОСКИТАЈ

СУПЕРМУЗИКАЛНА ЈЕЛА

Виолине, клавири или виолончела не праве се од свих врста дрвета. Конструктори музичких инструмената још пре двеста година прогласили су тзв. резонантну јелу која расте у Чехословачкој за једно од најпогоднијих дрвета. Па ипак, ни од сваког стабла ове „музикалне јеле" не може се направити, рецимо, горња плоча за неки гудачки инструмент.

Избор материјала почиње још од семена које се узима само од најбољих примерака јеле, док се земљиште („инкубатор") узима из постојбине предака. У посебним расадницима гаји се највише 1000 младица, а кад довољно ојачају, млада стабла пресађују се у планину, на висину од 700 метара, а после десет година проређују – наравно, остављају се најјача стабла. Четрдесет година касније ова се операција понавља. Од тог тренутка искусни шумари прате свако дрво и оцењују га да ли му је стабло право, је ли равномерно заокругљено, није ли му негде оштећена кора, има ли пукотина.

Најзад, 100 до 150 година од сађења приступа се свечаном обарању коме обавезно присуствује комисија састављена од шумара, шефа дрвосеча, инжењера и стручњака за резонантна стабла. Ако јела висока 150 метара не изневери очекивање шумара – а то ће се показати после анализе у лабораторији – дрво се сече на комаде одређене величине. Није онда чудно што на светском тржишту један кубни метар овог дрвета стаје 1000 долара!

В. М.

ГЛАВЕ СУ, ИПАК, „ТИКВЕ"

Праисторијске животиње, скулптуре познатих личности, чак и виолине које свирају... Све су то тикве из колекције пољопривредника Енца Месоре из Гонзаге у Италији. У ствари – дела његовог оца Доменика који је празнио тикве, сушио их, а затим стрпљиво обрађивао. Да би добио неко лице, полазио је од семена које је стављао да проклија унутар маске обложене гипсом...

УЖИВАО ЈЕ

НАРОД

Док је главни Есхилов глумац изговарао стихове: „Он не жуди да се покаже праведним, него да заиста такав буде...", сви гледаоци би се окренули ка Аристиду. Јер, те речи могле су да се односе само на њега

Иако су расли и васпитавани заједно, Аристид и Темистокле изабрали су два супротна пута. То се видело још одмалена. Темистокле је жудео за влашћу, док је Аристиду једино задовољство било да чини добра дела.

И један и други стећи ће славу. Темистокле као велики атински војсковођа и државник, Аристид као најправеднији Грк.

Баш због те велике разлике у особинама и понашању, ова два вршњака биће целог живота жестоки противници.

Аристид је увек чинио добра дела, без обзира ко је у питању. И када је био понижаван или, пак, био на власти, није мењао понашање и уверење. Све што је учинио за своју земљу није било због славе и богатства, већ осећања правде и дужности према отаџбини. Грађани су га зато волели и поштовали.

За време једне Есхилове представе, када је главни глумац изговорио стихове: „Он не жуди да се покаже праведним, него да заиста такав буде...", гледаоци су се окренули ка Аристиду сматрајући да те речи могу да се односе само на њега.

Људи су толико веровали у његову праведност да су судије једном приликом биле спремне да оптуженог осуде без саслушања, само зато што га је Аристид тужио.

Гласање на шкољкама

Али, било је и оних који су из злобе желели да насрну на његово поштење и пољуљају му углед.

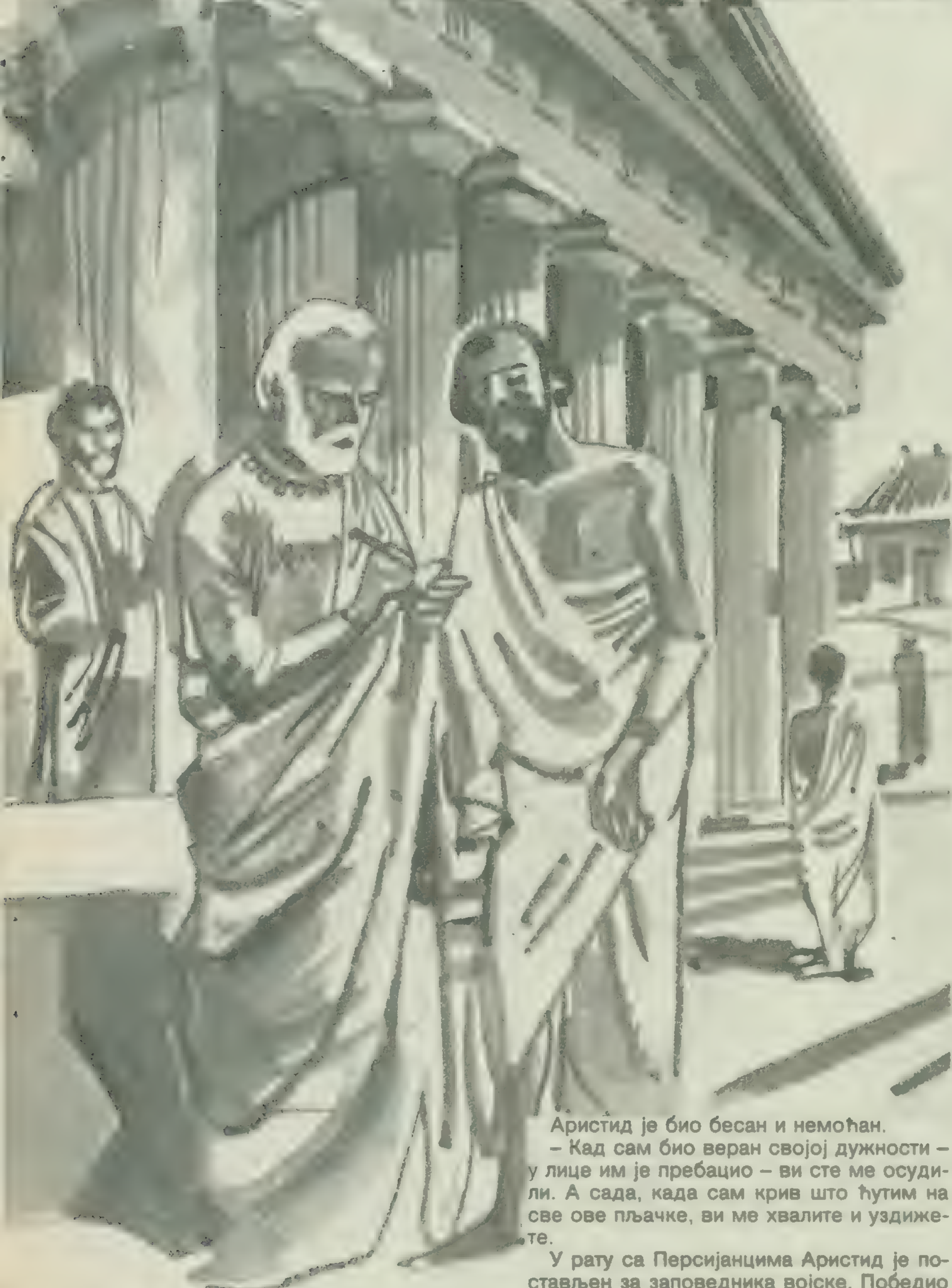
Када су га изабрали за државног благајника, Аристид је и сам схватио колико људи понекад могу да буду непоштени.

Чим је преузео ту дужност, открио је да су његови претходници годинама пљачкали народну благајну. А они, бојећи се да Аристид то не изнесе пред народ, брже-боље га оптуже да је он вршио све те злоупотребе и осуде га да плати велику казну.

Већина је, ипак, схвативши превару, захтевала да се Аристид ослободи оптужбе. Тако се и догодило, али се Праведни

Илустровао: Брана Јовановић

ГА ЈЕ ЗВАО: ПРАВЕДНИ

Аристид је био бесан и немоћан.

– Кад сам био веран својој дужности – у лице им је пребацио – ви сте ме осудили. А сада, када сам крив што ћутим на све ове пљачке, ви ме хвалите и уздижете.

У рату са Персијанцима Аристид је постављен за заповедника војске. Победио је а освојени плен тако добро чувао да није недостајала ниједна ситница. Али, чим су борбе завршене, сву власт је, за добро отаџбине, предао Милкијаду. Једноставно, сматрао је да је Милкијад достојнији да управља државом.

Надимак Праведни доносио му је све

промено. Постао је још смернији и више никоме није спомињао пљачке које је откривао.

Схвативши да су сад безбедни, људи који су му подметнули крађу почеше да га хвале на сва уста, чак су за њега захтевали више место у државној служби.

веће непријатности, а оне који су с њим радили у државној служби – вређао. „Значи ли то да смо ми остали непоштени?" – жалили су се једни другима. То мишљење пренело се и у народ. „Праведник се зачас преокрене у тиранина", чуло се све чешће међу Атињанима. А у прошлости Атине то није био редак случај.

Зато су грађани предложили да се Аристид протера из отаџбине на десет година. Како се доносила таква пресуда? Сваки грађанин је био дужан да дође на гласање и донесе шкољку на којој би се уписало име онога ко се протерује. После гласања шкољке су „читане" јавно. Онај чије би име највише пута било написано, морао је да напусти Атину.

Када су грађани почели са гласањем против Аристида, њему је, прича се, пришао неписмен сељак и замолио га да му на шкољци напише Аристидово име.

– А шта ти је он учинио? – упитао га је Аристид.

– Ништа – одговорио је сељак. – Криво ми је што га зову Праведни.

Аристид без речи узе од сељака шкољку и на њој написа своје име.

Када су му саопштени резултати гласања и осуда на прогонство, мирно је спаковао своје ствари и без имало љутње напустио Атину.

Атина га није заборавила

Три година касније Персијанци с великом силом ударе на Грчку. Сетивши се Аристидових војних успеха, Атињани одмах позову Аристида да, под врховном командом Темистокла, буде један од десеторице заповедника. Он, коме је отаџбина била важнија од свега, одмах прихвати позив.

За време битке мудро је саветовао Темистокла, а када је постао главнокомандујући, показао се као један од најдосетљивијих и најхрабријих ратника у грчким редовима.

Персијанци су поражени а Атињани, захваљујући паметној умерености Аристида, постали први народ у Грчкој и на то били веома поносни.

Онда се поставило питање: како издржавати војску која би чувала безбедност Грчке? Сви су били једногласни: нека Аристид одлучи колико који град треба да плати. Нека тај порез лично скупља и чува.

Аристид је пристао. Ниједан град никада се није потужио на њега.

Кроз Аристидове руке пролазиле су огромне суме, али он се није изменио. И када је отишао са те дужности, био је сиромашнији него икада. Темистокле, који није могао да трпи што Аристида сви толико хвале, имао је обичај да на његов рачун збија шале:

– Те похвале Аристиду – говорио је Темистокле пријатељима – могу слободно да се упуте и неком тврдом сандуку у који, са сигурношћу, можеш да оставиш новац.

Аристид је дуго живео. Умро је толико сиромашан да породица није могла ни да га сахрани. На срећу, Атињани нису сасвим заборавили свог Праведног. Сахранили су га о државном трошку са свим почастима које доликују славном човеку.

Ни Аристид не би тражио више.

К. А.

НАЈЗАД АВИОН БЕЗ ГОРИВА!

ШАРП-5

Када је далеке 1928. године Никола Тесла предвидео да ће једног дана авиони бежично добијати енергију, прогласили су га за фантасту. Недавно је са једне пољане у близини Торонта узлетео авион чији је мотор покретао микроталасни зрак – са земље!

Догодило се то у јесен 1987. Са расквашене пољане у близини главног града Канаде узлетео је лагани моноплан крхке грађе. Био је то експериментални модел, умањен осам пута, који је добио назив ШАРП-5 (скраћеница од „стационарна висинска транслациона платформа") Од 1981. године у аерокосмичком институту у Торонту екипа професора Џемса Делроја пројектовала је и изградила читаву серију ових апарата

Перфектан дан за летење

Први „јавни" наступ одиграо се пре годину и по дана, у зору 6. октобра, по времену које као да се заверило против Делорјеа и његових сарадника Према ниским облацима управљена је тањираста антена, пречника 6 метара, док се „главни јунак" читаве ове гужве крио од кише у монтажном хангару. А кад је коначно престало да пљушти у 8 сати и 15 минута, модел се по јаком ветру, који је дувао у налетима, одлепио од земље Електромотор, који је на самом почетку добијао енергију из никл-кадмијумских батерија, покретао је елису од 1.3 метра. Јер, да би могао да почне да хвата микроталасни млаз од 10 киловата из антене на земљи, морао је да се попне на висину од бар 100 метара

Споро и с муком савлађујући ветар из супротног правца бели авиончић са црвеним пругама лагано се пео увис Његово напредовање пажљиво је пратила тањираста антена. Моторчић од свега 0.5 KS брујао је јаче или тише кад би при наглим заокретима примао више или мање енергије од млаза са земље После 3.5 минута ШАРП-5 је почео да слеће, а кад је атерирао, одјекнуо је аплауз Касније је инжењер Гари Бовер који је управљао авионом са земље, изјавио

– Били су то најгори услови за лет које смо имали за протеклих пет година

Авион ипак није – рерна

Пут до првог авионског „бежичног" лета био је дуг и кривудав. У почетку су истраживачи покушавали да раде с радио-таласима у опсегу од 10, 100, па чак и 1000 метара На крају им је постало јасно да се у узан сноп могу сакупити само микроталаси, исти они који се користе за пренос телевизијских сигнала или у пећници што је пре неколико година изазвала право одушевљење међу домаћицама јер се у њој за минут-два припреми ручак. У питању су врло високе фреквенце од 2.45 гигахерца, док дужина таласа износи свега неколико центиметара. Па ипак, једно је телевизијска веза и технологија кувања, а нешто сасвим друго бежично предавање енергије на даљину. Да би могао да се пошаље микроталасни сигнал који ће се ухватити и претворити у електричну енергију, били су потребни јаки предајници. А они су се појавили тек четрдесетих година: тада су направљене електронске цеви које емитују ултракратке таласе фреквенце од неколико стотина хиљада мегахерца – клистрон и магнетрон (овај други се користи код микроталасне рерне) у којима се добијају веома јака зрачења.

Један од првих озбиљних корака до лета уз помоћ микроталасне енергије учинио је амерички инжењер Вилијам Браун крајем шездесетих година. Његов хеликоптер без посаде вршио је извиђачке

ЈЕ ПОЛЕТЕО

Илустровао: Ненад Милићевић

летове за рачун Министарства одбране. Успех овог сложеног пројекта директно је омогућио да се реши питање претварања микроталаса које прими авионска антена у једносмерну струју. Браун је први испробао систем с уграђеним усмеривачима – малим диполним антенама повезаним са системом полупроводничких диода-усмеривача. Његова хеликоптерска антена користила је – 3.000 диода. Треба ли рећи да је овакав систем био и гломазан и несигуран.

Колектор као Менхетн

Десетак година касније пренос микроталасне енергије поново је у Сједињеним Америчким Државама у центру пажње. Овог пута су се НАСА и Министарство за енергетику САД, подстакнути енергетском кризом седамдесетих година, заинтересовали за пројекте џиновских космичких сателита чији би задатак био да сунчеву енергију претварају у микроталасе и преносе их на Земљу у облику млаза. О томе је први пут било речи 1968. Да је овај пројекат остварен, вишеструко би превазишао Месечев програм „Аполо". Планирано је да се до 2030. године на орбитама око Земље постави 60 сателита, а на сваком од њих налазила би се плоча за прикупљање сунчеве енергије величине острва Менхетна – 35 $км^2$. Укупна снага ових енергетских џинова износила би 300 милијарди киловат-часова, а трошкови би премашили 1,3 милиона милијарди долара! Пројекат је на крају ипак пропао због астрономске цене, али и угрожености од космичког ђубрета. (Сваки, па и најмањи, комад има разорну моћ бомбе због велике брзине којом се креће.)

Ипак, свако зло има и своје добро: 1982. године, у току проучавања преноса по систему „наизменична струја – микроталаси – једносмерна струја" дошло је до проналаска који ће имати одлучујућу улогу за будући лет микроталасног авиона. Пластична антена-усмеривач, пресвучена нарочитим филмом, добијеним посебном технологијом, тежила је 10 пута мање од претходних модела. То је Канађанима дало подстицај да створе микроталасни авион.

За будућност се предвиђа авионска антена пречника 9 метара која ће се састојати од десетак хиљада микроантена-усмеривача. На будућем мотопланеру (сетимо се: ШАРП-5 је још само модел, умањен осам пута) биће уграђен аутоматски пилот с компјутерском командом. Авион ће моћи да понесе 80 килограма корисног терета. Микроталасни млаз снаге 500 киловата достављаће до пријемне антене на авиону 30 киловат-часова и овим коефицијентом корисног деловања од 6 одсто конструктори су сасвим задовољни. Снага млаза који ће допирати до авиона износиће на тај начин 500 вати по квадратном метру. То је степен сличан ономе који се данас постиже у микроталасној терапији и медицини и шеф пројекта Џо Шлесака тврди да не угрожава људско здравље. А ако човек чак и доспе у подручје деловања снопа (сам авион нема пилота), осетио би само слабу

топлоту, док путници авиона, који би случајно пресекао сектор, ништа не би осетили јер су заштићени металним телом летелице. Брижљиво се испитује и могућност радио-сметњи на пренос микроталаса. Али, овде неће бити невоље: ШАРП-ом 5 који је опремљен обичним пријемником лако се управља преко радио-везе.

Одлучено је да ће ШАРП летети на висини од око 20 километара и то по кругу пречника неколико километара тако да ће се антене, које га прате, са земље окретати под врло малим углом. Ширина снопа одређена је према величини авиона и износиће око 30 метара у пречнику. Теоретски, да би се добио такав енергетски учинак на овако великој висини,. потребно је поставити на земљи антену пречника 70 метара. Али, она је скупа и врло је тешко управљати њоме. Осим тога, ако дође до квара система, пренос енергије до авиона потпуно би се прекинуо. Постоји и други начин: примена тзв. фазиране антенске решетке од неколико хиљада елемената. Канадски истраживачки центар изабрао је „мешану" варијанту: 260 малих антена с комбинованим управљањем млазом, механичким и електронским.

Микроталасни авион коштаће око четири милиона долара у шта су укључени и антене-усмеривачи и колектор за прикупљање сунчеве енергије. Он ће обезбеђивати енергију при полетању, пре но што авион уђе у зону у којој сноп делује, као и за пуњење батерија неопходних да обезбеде комерцијалну везу за случај да апарат на кратко време изађе из микроталасног зрака са земље. Дању би сунчани колектор штедео енергију коју авион иначе добија са предајника на земљи. Укупна цена пројекта може да достигне стотинак милиона долара. Велика средства, али лансирање једног комерцијалног сателита за везу је неколико пута скупље.

Миш зауставио старт

Шта се добија новим пројектом?

Микроталасни авион ће својим „радио-погледом" обухватати простор пречника око 500 километара. На тај начин биће могућ директан пренос телевизијских сигнала између највећих канадских градова као што су Торонто и Монтреал, и то на истом каналу. Становници усамљених фарми на далеком северу моћи ће да примају телевизијски програм за сопствену антену, пречника свега 30-60 центиметара. У будућности ће помоћу микровалних авиона моћи да се обезбеди висококвалитетан телевизијски пренос у градовима где би иначе морала да се уводи кабловска мрежа. И, за разлику од космичких сателита, које обично лансирају поједине државе или велике корпорације, нови систем за везе моћи ће да се користи у локалним размерама и да га постављају средње велике фирме.

ШАРП-ови ће се користити и за успостављање телефонске везе из аутомобила у покрету. И, док постојећа сателитска служба те врсте захтева систем многобројних појачивача, ШАРП ће омогућавати да се користи обична аутомобилска антена.

На микроталасни авион могу да се уграде и радари: неколико таквих авиона-осматрача који круже на великој висини држало би под контролом огромно пространство. То је важно не само за војску већ би овим системом могла да се брани обала од шверцера, тајних прелазака преко границе и сл. Канађани су посебно заинтересовани да на тај начин контролишу риболовну зону која се протеже у дужини од 300 километара, пре свега рибом богату обалу полуострва Њуфаундленда.

За сада конструктори рачунају на непрекидни лет од шест месеци, а у будућности ће га, надају се, продужити на годину дана.

Али, да не истрчавамо сувише. Сад је на реду да се испроба авион упола мањи од стварног који би летео на висини од 600-900 метара и системом од 30 антена на земљи. Мора се дорадити компјутерско управљање аутоматским пилотом јер на великим висинама авион обавезно излази из границе видљивости кад мора „сам да се управља". А трошкови су велики – 50 милиона долара само у првој етапи.

Уз то треба предвидети и застоје у раду из непредвидљивих разлога. Тако је, рецимо, старт ШАРП-а 5 одложен за месец дана због обичног пољског миша. Он је прогризао дрвени костур авиона од балзе и оглодао делове носеће конструкције као и каблове система за управљање. Међутим, то ништа не смета канадским конструкторима који су пуни оптимизма. Уз оптимизам, кажу њихове колеге у свету које им се иначе диве, требаће им још много док не створе погонску групу која ће ШАРП успети да дигне на висину од 20 километара. *В. М.*

ШТА МИ ЈЕ

По свему судећи, најлепше горско око испод Бјеласице обрисаће сузе из замућене зенице. Људи су, коначно, склопили пакт с природом. Каква је, у свему томе, улога Петра Божовића, глумца, и Матије Бећковића, песника...

Текст су вероватно заборавили и они који су га с пажњом и разумљивом забринутошћу прочитали. Притисле их друге вести и неки нови догађаји. Зарад њих и многих који у збивањима у природи наслућују и опомињу да човек све чешће ради у корист своје штете, укратко ћемо препричати напис који је „Забавник" објавио у броју 1881.

Тада смо писали да је Биоградско језеро, драгуљ Националног парка „Биоградска гора", пресахло, да по њему може пешице да се иде. Већи део Језера претворен је у огромну пољану по којој се зелени маховина. У делу где се задржала вода преостале рибе нашле су се у својеврсном кавезу. Вода из горског ока испод Бјеласице отекла је мрежом мањих и већих пукотина. Уображена планина више нема свога огледала.

Кратког даха је била нада да ће Биоградско језеро са првим кишама почети да се пуни јер је провером већ утврђено да је његово пресушивање из године у годину све критичније. Секретар Националног парка Драгиша Дожић тада је, с правом забринут, рекао да то није први пут да Језеро пресуши али да нико жив не памти да су размере икад биле веће. Веровао је да ће се, и поред многих невоља, наћи начина да се помогне Језеру.

Неспокој је унела и изјава др Радомира Михаиловића, руководиоца Одјељења за заштиту географско-геолошких објеката природе при Републичком заводу за заштиту природе у Титограду. Уважени стручњак је, дословце, рекао следеће:

– За познаваоце догађаја у природи ово што се збива са Биоградским језером није новост. На нашим високим планинама нестала су многа језера. О томе, поред осталог, свједочи пуно топонима као што су Језерине, Шеварине, Локве, Баре. А нико жив не

су, без много запиткивања, рекле да ће урадити слично.

У међувремену је основана Комисија чији је задатак да утврди шта се то дешава са Биоградским језером и да, сходно томе, предложи одговарајућа решења. Јер, то добро знају људи задужени за бригу о природи коју тако бесомучно искоришћавамо, сличну судбину у догледно време доживеће и Црно језеро на Дурмитору и безмало сва ледничка језера у нас.

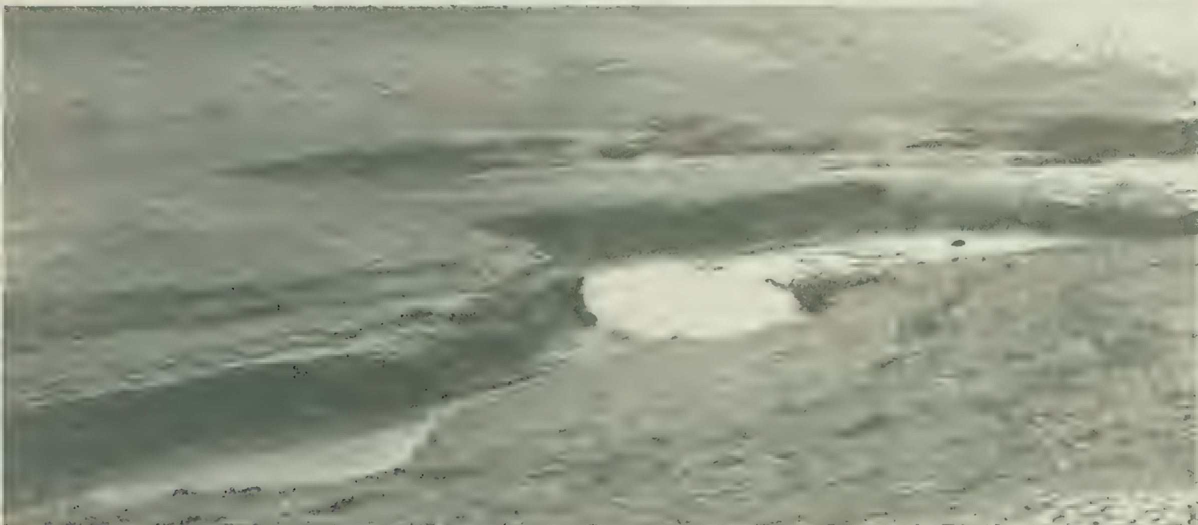
Невоља је што сва ова језера највећим делом леже на кречњачким стенама, порозним. Мноштво тзв. каверни, пукотина, расцепа, подложно је великим хидростатичким притисцима које вода хемијским путем проширује. Једини спас је инјектирање, односно убризгавање масе састављене од фине глине, бетоно, могло би, речником фудбалских и иних навијача, да се каже оно: „Почело је, почело..."

Завод за геолошка истраживања СР Црне Горе сачинио је пројекат хидрогеолошких и инжењерскогеолошких истраживања за потребе санације Биоградског језера који је, с неким ситним допунама, прихваћен. Чак је наведена и тзв. предрачунска вредност радова која износи 47,260.500 динара. Нових, наравно.

У послу који предстоји и чији је циљ да се на стручан начин изврше сва истраживања неопходна за коначну заштиту Биоградског језера предвиђено је седам бушотина просечне дубине од тридесетак метара. Оне ће послужити „за осматрање и мјерење нивоа подземних вода, утврђивање режима праваца и смјерова кретања подземних вода у кречњаку а оне ће се за трајност осигурати бетонским блоковима".

Истовремено је група инжењера хидрогеологије, геотехнике, хидролога, метеоролога, геолошких техничара, геодета, бушача и другог помоћног особља изразила жал за пропуштеном приликом из јесени 1987. када је Језеро готово пресушило и кад је постојала сјајна прилика да се испитају, проуче и означе главна места понирања воде у кречњачку масу. Сада ваља сачекати неко ново бежање вода из Биоградског језера. Јер, по препоруци Пројекта, неопходна мерења морају да се изводе седмодневно и то у периоду од дванаест месеци. А прилике су такве да нема места оклевању.

РЕК'О ЈЕДАН ЧО'ЕК...

Да се не понови слика с јесени 1987. када је Биоградско језеро личило на неки од Месечевих кратера

Наднети над невољама свакодневице, окренути углавном себи, тешко би управо себи дозволили да у некој не тако далекој будућности – што се тиче трајања Биоградског језера – чујемо речи Мације Бећковића, пореклом такође из ових крајева, а кроз уста Петра Божовића: „Рече ми један чо'ек/на једноме мјесту/код једнога чо'ека/једну ствар/не могу ти рећи ће/одмах би се сјетио који је...".

Генерацијама које долазе дужни смо бар толико да о постојању Биоградског језера не суде само по нашем сећању...

Петар Милатовић

Снимили: **Љ. Меденица**
Н. Михајловић

памти да је ту некад било неке воде. Само, шта је људски вијек, трен један, спрам живота наше планете...

Спас свих нас?!

Текст је, хајде да будемо мало нескромни, изазвао прилично занимање, посебно код људи који су, на овај или онај начин, везани за Биоградско језеро. Наш познати глумац Петар Божовић, пореклом из Колашина удаљеног петнаестак километара од Језера, предложио је да се хитно оснује друштво љубитеља Биоградског језера и да се, у сарадњи са стручњацима, направи план и програм за његову заштиту. Уз то, понудио је да одигра неколико монодрама и да се цео приход намени борби за спас Језера. Многе његове колеге

нита, цемента и соде под притиском. Тако створени чепови неће дозвољавати да вода сама отиче.

Процена стручњака је да би Биоградско језеро, ако се нађе добре воље и довољно пара, коначно могло да буде обезбеђено у наредних десетак година. На сличан начин су спасена и вештачка језера у Никшићком пољу.

Сећање је варљива работа

Најновије вести са лица места, дакле из Националног парка „Биоградска гора" коме припада и поменуто језеро, прилично су охрабрујуће, умногоме захваљујући и силном труду Драгише Дожића, и даље првог човека овог природног блага. И, наравно, не само њега. Најкраће рече

ЗЛОЧИН С ПРЕДУМИШЉАЈЕМ?!

Управо кад смо текст предали у штампу стигао је напросто неверован глас. Радна организација „Црнагорапут" из Титограда и Скупштина општине Мојковац припремају се да отворе каменолом и изграде асфалтну базу уз саму границу Националног парка „Биоградска гора", и то у тзв. заштитној зони Парка и долини реке Таре. Шта ће то значити за једну од три последње прашуме у Европи, разумног човека страх је и да помисли.

СИЗ за Национални парк „Биоградска гора" хитно је упутио апел најодговорнијим људима у СР Црној Гори. Огласили су се и уважени научници изражавајући неверицу да је такав злочин некоме уопште могао да падне наум. Јер, више је него извесно да ће штетни гасови и те како наудити јединственој фауни, да ће коришћена уља и мазива неопходних за одржавање постројења и механизације узети свој данак.

У међувремену ће се свет из све снаге трудити да нас и у овом дивљању над природом разуме, посебно што смо се на највишем нивоу залагали да и Биоградска гора уђе у списак светске баштине. Да не грешимо душу, пројектант каменолома и асфалтне базе – који нас иначе воде право у светлу будућност – истакао је да је реч о посебно заштићеном простору у оквиру пројекта МАВ (Човек и биосфера) при УНЕСКУ, али је заборавио да истакне обавезе наше земље које произилазе из ове врсте заштите.

Веровати је, ипак, да смо заумље оставили историји и да смо окончали са злочинима према себи.

Доктор Фред Епштајн

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

ВРАЋЕН У РЕКУ ЖИВОТА

Арон Блументал у болници

Весели и безбрижни Арон Алигатор наједном се нашао у понору и само је чудо могло да га спасе сигурне смрти

Арон Блументал је био живахан четворогодишњи дечак. У обданишту у Денверу, у америчкој држави Колорадо, сви су га звали Арон Алигатор, по главној личности његове омиљене књиге. Имао је и гуменог алигатора од кога се није одвајао, а на вратима његове спаваће собе писало је: „Не узнемиравај! Алигатор спава!"

За разлику од већине вршњака, Арон није био кмезаво дете. По читав дан кућа је одзвањала од његовог смеха. Зато се његов отац силно испрепадао кад се Арон једног дана почетком 1980, усред игре са својим најбољим другом, пресамитио и почео да јауче.

Прегледом и разним анализама ништа није утврђено. Али, наредних недеља Арон се све чешће жалио да га боли стомак.

Шта је то на кичми?

Арон је био јединац. Његов отац Елиот, имунолог на Универзитету Колорадо, и мајка Сенди, библиотекарка, били су разведени, али су живели у непосредној близини и дечаку није недостајала родитељска љубав. Ипак, отац је, чим је мали почео да се жали на стомачне тегобе, поверовао да је, можда, њихов развод узрок свему томе.

У априлу 1980, после више од месец дана, Елиот је приметио некакву кривину на врху кичменог стуба дечака. Лекари се више нису двоумили – та болест позната је под именом сколиоза.

У току лета исте године Арон се жалио и на болове у врату. С времена на време ходао је потпуно укочених ногу. Крајем септембра његово стање се нагло погоршало. Колена су му клецала и тетурао се попут пијанца. Било је јасно да то ипак нису знаци сколиозе и да је нешто много страшније у питању.

Арон је примљен у Дечију болницу у Денверу и одмах је заказана пробна операција. Потврђене су најцрње сумње: дечак је на кичми имао тумор који је притискао веома осетљиву мрежу нерава. Операција није долазила у обзир због опасности од парализе која би дечака заувек везала за постељу.

За родитеље је то било ужасно сазнање.. Елиот је трпео и гутао, а Сенди је по читав дан плакала. Доктори су преписали зрачење којим би се тумор смањио и лекове кортизоне да би се смањили отоци. Они су знали да то није трајно решење, али и то да ова врста тумора скоро увек има кобне последице.

Крајем октобра дечак је пуштен кући, али с држачем за кичму јер другачије није могао да стоји.

Време је пролазило аАроново стање, и поред свих терапија, није се побољшавало. Напротив, од силних кортизона [illegible] че, главобоља више није престајала, једва се држао на ногама.

У међувремену, Аронов деда Елиот Блументал, специјалиста за друге болести и професор на Њујоршком универзитету, распитивао се код својих колега о туморима на кичменој мождини. Занимало га је да ли оперативним путем могу да се уклоне. [illegible] давали обесхрабрујући одговор. Зрачење је било једина терапија, а изгледи на успех [illegible]ли.

Али, деда се није предавао. Замолио је колегу неуропатолога да прегледа Арона. Овај је утврдио да се ради о веома реткој врсти тумора и препоручио му доктора Фреда Епштајна за кога је чуо да је у неколико сличних случајева успешно обавио операције. Први пут јавио се трачак наде.

Немамо избора, докторе!

Јануара 1981. Арон и његови родитељи одлетели су за Њујорк. Пошто је прегледао дечака, четрдесеттрогодишњи неурохирург Епштајн пристао је да га оперише. Објаснио је родитељима да ће употребити посебан микроскоп и тек недавно усавршен микро-инструмент у облику оловке, који се, пре свега, употребљава за операције мозга. Вибрације овог инструмента износе 23.000 пута у секунди. Он, у ствари, претвара малигно ткиво у течност а онда га усисава, што значи да хирург може да одстрани то ткиво а да при том не врши притисак на околину.

Али, пошто је ова врста операција још била нова, доктор Епштајн није смео ништа да обећава. Уосталом, кичмена мождина је најосетљивији део човечијег тела и најмања грешка – допустива чак и код операција на мозгу – може да изазове трајну одузетост.

Такође је било јасно да с таквим тумором Арон може да се одузме и без операције и родитељи су већ били припремљени на најгоре.

– Немамо избора, докторе! – јадали су се Сенди и Елиот.

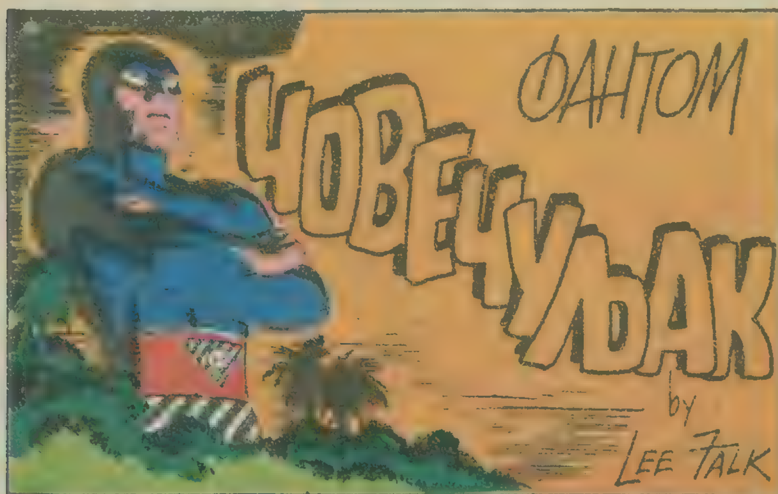
Рано ујутро 5. фебруара 1981. Арона су унели у операциону салу... И изнели тек после шест сати. За доктора Епшајна тек је уследио најтежи тренутак: да ли је кичмена мождина остала нетакнута? И, чекао је да види... Онда му се лице озарило. Излетео је из операционе сале и одјурио до бледих, исцрпљених и изнад свега уплашених родитеља у чекаоници.

– Тумор је извађен и Арон покреће прсте на ногама!

Сендино и Елиотово лице први пут се озарило за протеклих годину и по дана.

Кроз неколико недеља Арон је почео да хода. Почетком лета већ је увелико трчао. Нестабилност, укоченост, малаксалост и болови у стомаку – престали су. Арон Алигатор је потврдио да савремена медицина заиста чини чуда.

С. И.

ФАНТОМ
ЧОВЕЧУЉАК
by
LEE FALK

У ДИЈАНИНОЈ БАШТИ...
ДУГО САМ ВЕЋ ОВДЕ! РЕКС МОЖДА БРИНЕ! НАПИСАЋУ МУ ПИСМО!
ВОЛЕЛА БИХ ДА ЗНАМ КАКО ПОШТА СТИЖЕ ДО ТЕБЕ, ТАМО У ЏУНГЛИ?

СТРАШНО БИХ ВОЛЕЛА ДА ЗНАМ!
НА ВИШЕ НАЧИНА, ДИЈАНА! ЕВО, УЗМИМО ОВО ПИСМО КОЈЕ ПИШЕМ РЕКСУ...
SY BARRY 6/3

„ОНО ЋЕ ПРВО СТИЋИ НА ПОШТУ У МОВИТАНУ..."
ЈЕ ЛИ ТО ЗА ВОКЕРА?
ДА... ПИСМО...
КО ЛИ ЈЕ ТАЈ ВОКЕР?

„ПИСМО ОНДА ПРЕУЗИМАЈУ ТРКАЧИ! УЗ ПУТ СЕ МЕЊАЈУ!"

ОНДА ЋЕ ГА МАЈМУН ПРЕНЕТИ ПРЕКО ВЕЛИКЕ МОЧВАРЕ!
ВОЛЕЛА БИХ ТО ДА ВИДИМ!

„У ЏУНГЛИ СЕ, ИНАЧЕ, ВЕСТИ ПРЕНОСЕ ПУТЕМ ТАМ-ТАМА! ТО ЈЕ НАЈБРЖИ НАЧИН!"
ФАНТОМЕ,
ПОТРЕБНА ЈЕ ТВОЈА ПОМОЋ

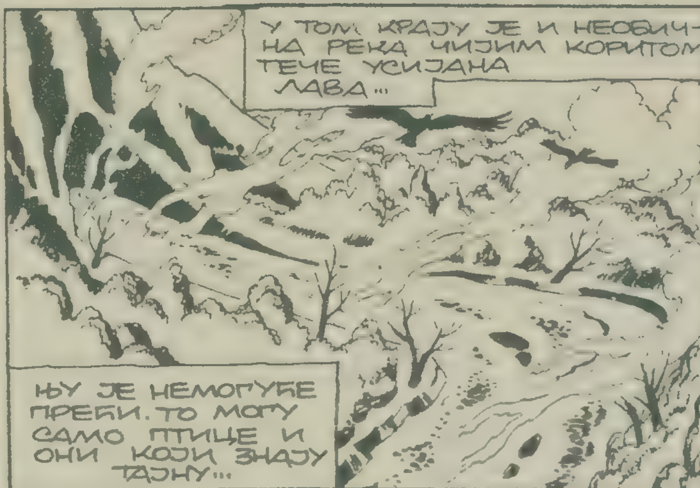

„СЈАЈАН ПОШТАР ЈЕ И МОЈ СОКО ФРАКА!"

Драги Рекс, Надам се да си добро. Недостајеш ми. Ускоро се враћам. Воли те
ДА МУ НАПИШЕМ И ЈА НЕШТО?
НАРАВНО! ОБРАДОВАЋЕ СЕ!

ДРАГИ, НАПИСАО СИ РЕКСУ ДА СЕ УСКОРО ВРАЋАШ! КАДА ТАЧНО?
КРОЗ ДАН, ДВА! ЧЕКА МЕ ПОСАО У ЏУНГЛИ!

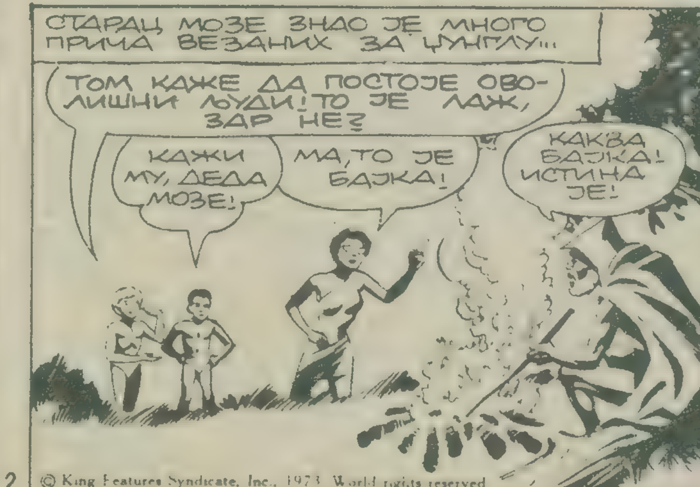

МОВИТАН
ЏУНГЛА
МАГЛОВИТЕ ПЛАНИНЕ
ШУМА КОЈА ШАПУЋЕ
ФАНТОМОВА ГЛАВА
ФАНТОМОВА ЗЕМЉА
ЗЛАТНА ОБАЛА КИЛА ВИ
РАЈСКО ОСТРВО

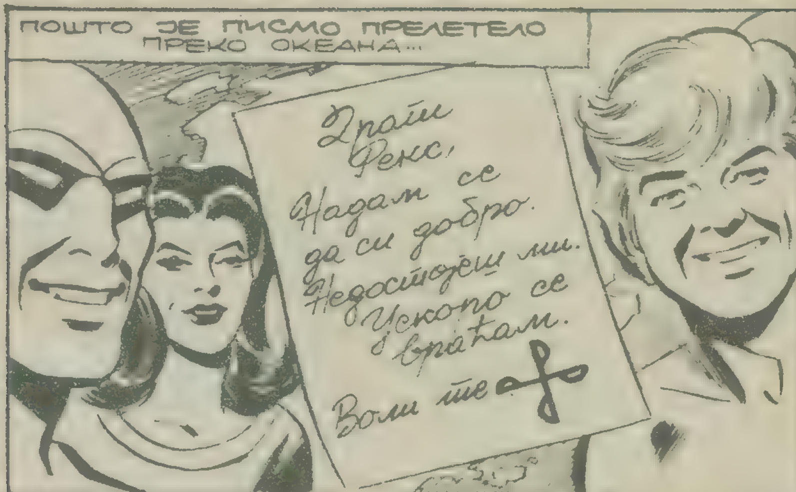

ВИСОКО У ПЛАНИНАМА ЖИВЕ ПРИНЧЕВИ КОЈИ СУ СЕ ТУ ДОСЕЛИЛИ ЈОШ У XV ВЕКУ...
SY BARRY 6/10

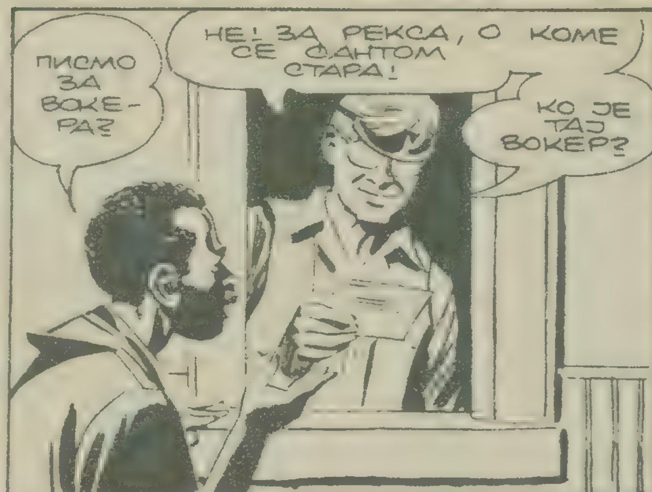

У ТОМ КРАЈУ ЈЕ И НЕОБИЧНА РЕКА ЧИЈИМ КОРИТОМ ТЕЧЕ УСИЈАНА ЛАВА...
ЊУ ЈЕ НЕМОГУЋЕ ПРЕЋИ. ТО МОГУ САМО ПТИЦЕ И ОНИ КОЈИ ЗНАЈУ ТАЈНУ...

РЕКС! ТОМЕ! ПРЕКИНИТЕ ДА СЕ БИЈЕТЕ!
!!
!
?

2

СТАРАЦ МОЗЕ ЗНАО ЈЕ МНОГО ПРИЧА ВЕЗАНИХ ЗА ЏУНГЛУ...
ТОМ КАЖЕ ДА ПОСТОЈЕ ОВОЛИШНИ ЉУДИ! ТО ЈЕ ЛАЖ, ЗАР НЕ?
КАЖИ МУ, ДЕДА МОЗЕ!
МА, ТО ЈЕ БАЈКА!
КАКВА БАЈКА! ИСТИНА ЈЕ!

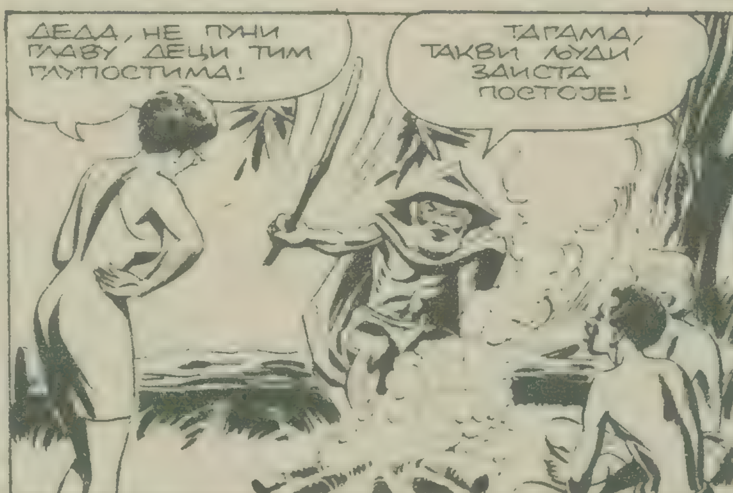

ПОШТО ЈЕ ПИСМО ПРЕЛЕТЕЛО ПРЕКО ОКЕАНА...
Драги Рекс,
Надам се да си добро.
Недостајеш ми.
Ускоро се враћам.
Воли те

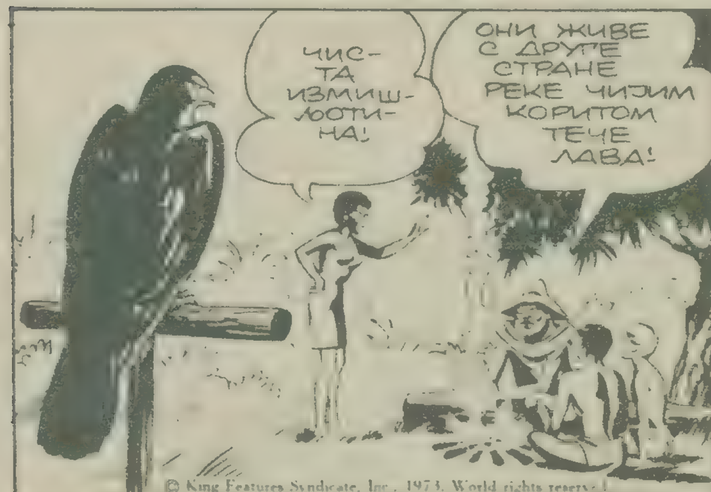

ПИСМО ЗА ВОКЕРА?
НЕ! ЗА РЕКСА, О КОМЕ СЕ ФАНТОМ СТАРА!
КО ЈЕ ТАЈ ВОКЕР?

СОКО ФРАКА ПРЕУЗЕО ЈЕ ПИСМО ОД ТРКАЧА...

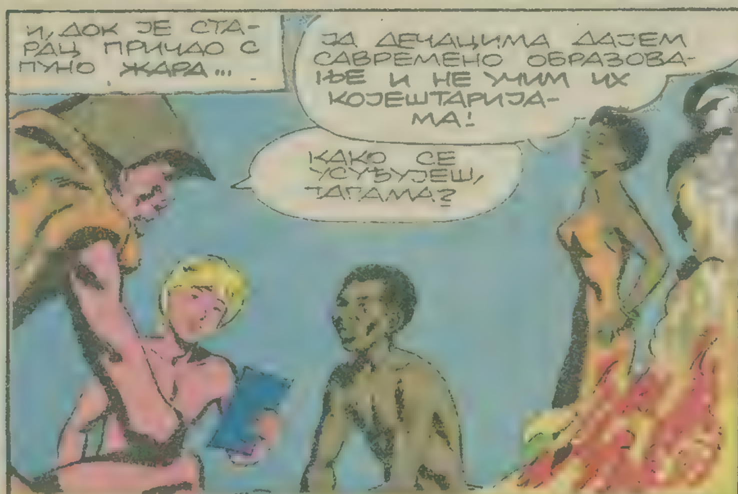

НИКО НЕ МОЖЕ ДА ЗАУСТАВИ ОВУ НЕОБИЧНУ ПТИЦУ, ОД ЊЕ СЕ СКЛАЊА И МОЋНИ ОРАО...
ПИСМО ОД УЈКА ВОКЕРА! СИГУРАН САМ!

ПИШЕ ДА СЕ УСКОРО ВРАЋА!
ДЕДА МОЗЕ, ОБЕЋАЛИ СТЕ ДА ЋЕТЕ НАМ ПРИЧАТИ О НЕКОЈ РАСИ ПАТУЉАСТИХ ЉУДИ!
МЕНИ ЈЕ ВЕЋ ПРИЧАО, АЛИ ВОЛЕО БИХ ЈОШ ЈЕДНОМ ДА ЈЕ ЧУЈЕМ!
SY BARRY 6/17

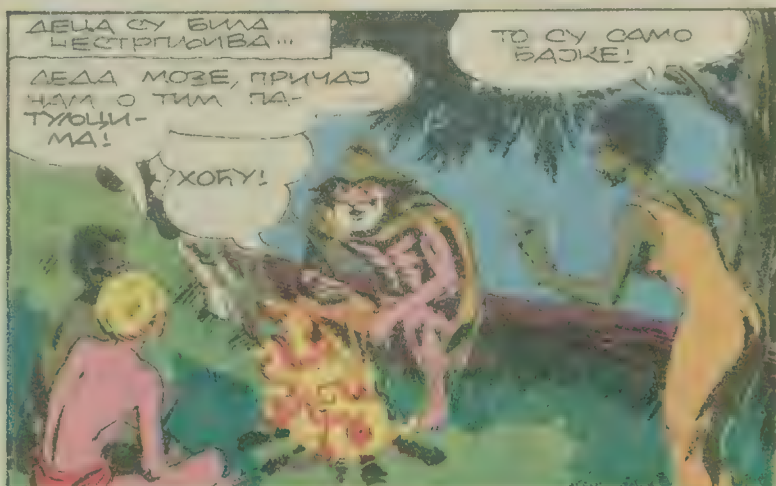

ДЕДА, НЕ ПУНИ ГЛАВУ ДЕЦИ ТИМ ГЛУПОСТИМА!
ТАРАМА, ТАКВИ ЉУДИ ЗАИСТА ПОСТОЈЕ!

ЧИСТА ИЗМИШЉОТИНА!
ОНИ ЖИВЕ С ДРУГЕ СТРАНЕ РЕКЕ ЧИЈИМ КОРИТОМ ТЕЧЕ ЛАВА!
© King Features Syndicate, Inc., 1973. World rights reserved
3

ПРЕБАЦУЈУ СЕ С ЈЕДНОГ КРАЈА ЏУНГЛЕ НА ДРУГИ, НА ЛЕЂИМА ПТИЦА КАКАВ ЈЕ И ФРАКА! ОНИ СУ ГА И ПОКЛОНИЛИ ФАНТОМУ!
!
!

И, ДОК ЈЕ СТА-РАЦ ПРИЧАО С ПУНО ЖАРА...
ЈА ДЕЧАЦИМА ДАЈЕМ САВРЕМЕНО ОБРАЗОВА-ЊЕ И НЕ УЧИМ ИХ КОЈЕШТАРИЈА-МА!
КАКО СЕ УСУЂУЈЕШ, ТАГАМА?

НЕМОЈ ВИШЕ НИКАД ДА МИ ПРОТИВРЕ-ЧИШ, ТАГАМА!

ДЕЦА СУ БИЛА НЕСТРПЉИВА...
ТО СУ САМО БАЈКЕ!
ДЕДА МОЗЕ, ПРИЧАЈ НАМ О ТИМ ПА-ТУЉЦИ-МА!
ХОЋУ!

ПРЕ МНОГО ГОДИНА ФАНТОМ... НЕ, ЊЕГОВ ОТАЦ... НЕ, ЊЕГОВ ДЕДА...
НИЈЕ ВАЖНО КОЈИ ЈЕ ФАНТОМ ПО РЕДУ, САМО НАМ ПРИ-ЧАЈ!

„ЈАХАО ЈЕ КРОЗ ЏУНГЛУ КАД ЈЕ ЧУО НЕКИ ТА-НУШАН ГЛАСИЋ...
УПО-МОЋ! УПО-МОЋ!

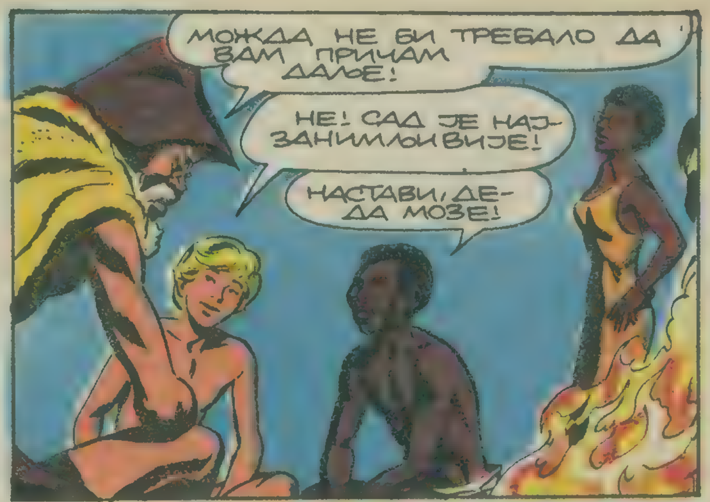

„УБРЗО ЈЕ УГЛЕДАО СТРАШАН ПРИЗОР! МАЈУШНОГ ЧОВЕКА У ЗУБИМА РИСА...
УПО-МОЋ!

ФАНТОМ ЈЕ МОРАО ДА БУДЕ ПРЕЦИЗАН..."

ЧОВЕЧУЉАК ЈЕ ИМАО САМО ОЗЛЕДЕ ОД ЗУБА РИСА!
КОЛИКО ЈЕ БИО ВИСОК ТАЈ ПАТУЉАК? И, ШТА СЕ ОНДА ДО-ГОДИЛО?
SY BARRY 6/24

4

ЕВО, ОВОЛИШНИ ЈЕ БИО! ФАНТОМ МУ ЈЕ ПРЕВИО РАНЕ И ОНДА...

МОЖДА НЕ БИ ТРЕБАЛО ДА ВАМ ПРИЧАМ ДАЉЕ!
НЕ! САД ЈЕ НАЈЗАНИМЉИВИЈЕ!
НАСТАВИ, ДЕДА МОЗЕ!

СТАРИ НИЈЕ ИМАО КУД...
ЧОВЕЧУЉАК ЈЕ ГОВОРИО НЕОБИЧНИМ ЈЕЗИКОМ! ФАНТОМ ГА ЈЕ БРЗО НАУЧИО!

„ПАТУЉАК ЈЕ ЗВИЗНУО И ПОЈАВИО СЕ СОКО, ИСТИ КАО ФРАКА...

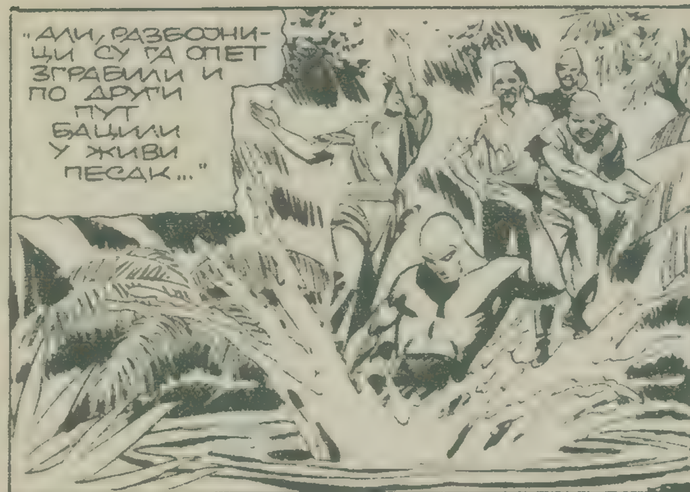

ЧОВЕЧУЉАК ЈЕ УЗЈАХАО ПТИЦУ И ОДЛЕТЕЛИ СУ..."

ДА ЛИ ГА ЈЕ ФАНТОМ ЈОШ КОЈИ ПУТ ВИДЕО?
ПССТ! САЧЕКАЈ!
ПРОШЛО ЈЕ ГОДИНУ ДАНА... ФАНТОМУ СЕ СВЕ ОНО С ЧОВЕЧУЉКОМ ЧИНИЛО КАО САН!

„ЈЕДНОГА ДАНА ФАНТОМА СУ ИЗ ЗАСЕДЕ НАПАЛИ РАЗБОЈНИЦИ..."
SY BARRY 7/1

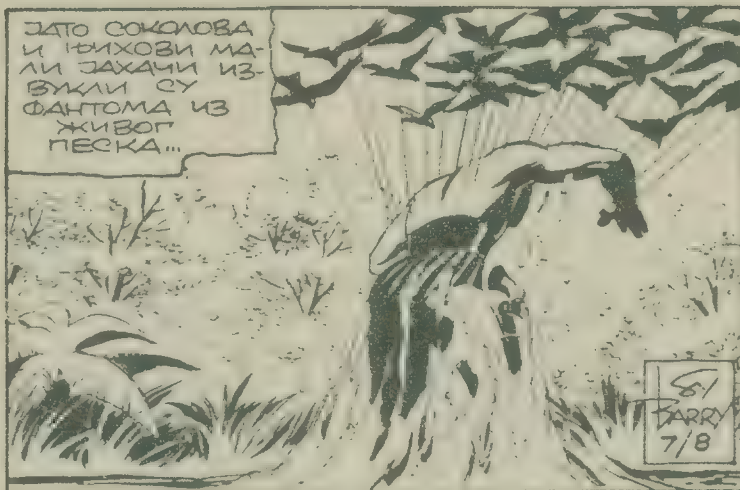

БАЦИЛИ СУ ГА У ЖИВИ ПЕСАК!
ОХ! ШТА ЈЕ ОНДА БИЛО?

ФАНТОМ ЈЕ НЕКАКО УСПЕО ДА СЕ ИЗВУЧЕ ИЗ ЖИВОГ ПЕСКА! ТАДА ЈЕ УГЛЕДАО ОНУ ПТИЦУ И ЧОВЕЧУЉКА!

„АЛИ, РАЗБОЈНИЦИ СУ ГА ОПЕТ ЗГРАБИЛИ И ПО ДРУГИ ПУТ БАЦИЛИ У ЖИВИ ПЕСАК...”

ФАНТОМ ЈЕ ТОНУО... ИЗГЛЕДАЛО ЈЕ ДА МУ ВИШЕ НЕМА СПАСА!
ШТА ЈЕ БИЛО С ПТИЦОМ И ПАТУЉКОМ?

„ОНДА СЕ ДОГОДИЛО НЕШТО НЕВЕРОВАТНО! СТОТИНЕ СИЋУШНИХ КУКИЦА ПРИВЕЗАНИХ ЗА НАЈЛОН КОНАЦ ПАЛО ЈЕ НА ФАНТОМА И ЗАКАЧИЛО СЕ ЗА ЊЕГОВО ОДЕЛО...

ЈАТО СОКОЛОВА И ЊИХОВИ МАЛИ ЈАХАЧИ ИЗВУКЛИ СУ ФАНТОМА ИЗ ЖИВОГ ПЕСКА...
Sy/ BARRY 7/8

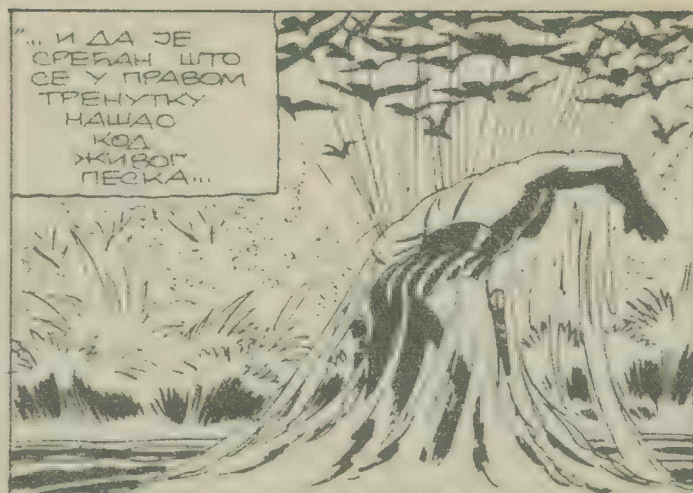

НОСИЛИ СУ ГА ТАКО ЛАКО КАО ДА ЈЕ ПЕРЦЕ...”

ПРЕВИЛИ СУ МУ РАНЕ И ЛЕЧИЛИ ГА, БАШ КАО ШТО ЈЕ ОН НЕГОВАО ОНОГ ЧОВЕЧУЉКА...

6

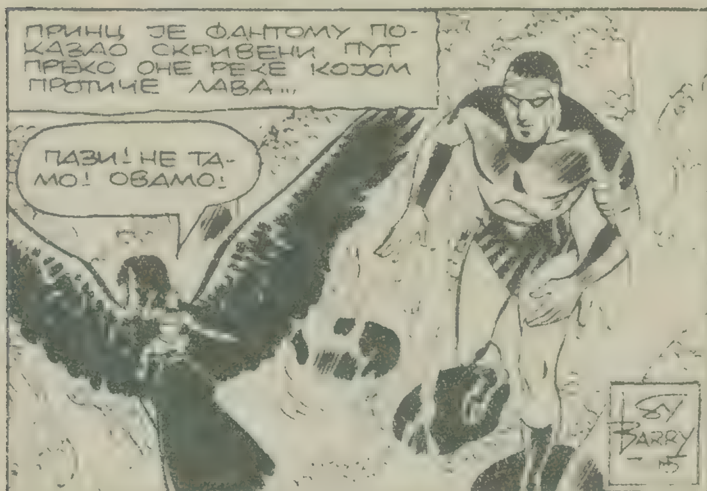

У СТВАРИ, ЈЕДАН ОД ЊИХ ЈЕ БИО ОНАЈ КОГА ЈЕ ФАНТОМ СПАСАО...”

ЧОВЕЧУЉАК ЈЕ РЕКАО ФАНТОМУ ДА НИКАДА НЕЋЕ ЗАБОРАВИТИ ОНО ШТО ЈЕ ОН ЗА ЊЕГА УЧИНИО...
!

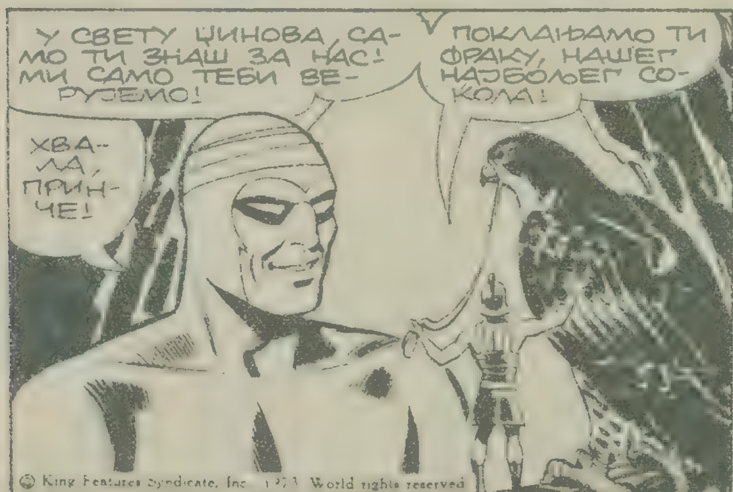

„... И ДА ЈЕ СРЕЋАН ШТО СЕ У ПРАВОМ ТРЕНУТКУ НАШАО КОД ЖИВОГ ПЕСКА...

СПАСАО СИ МИ ЖИВОТ, ФАНТО-МЕ!
САДА СИ ТИ СПАСАО МОЈ!

ФАНТОМ СЕ ТАКО СПРИЈАТЕЉИО С ОВИМ ПАТУЉКОМ...
...КОЈИ МУ ЈЕ ТЕК ТАД РЕКАО ДА ЈЕ ОН ПРИНЦ ВЛАД...

ПРИНЦ ЈЕ ФАНТОМУ ПО-КАЗАО СКРИВЕНИ ПУТ ПРЕКО ОНЕ РЕКЕ КОЈОМ ПРОТИЧЕ ЛАВА...
ПАЗИ! НЕ ТА-МО! ОВАМО!
SY BARRY

ТАКО СЕ ФАНТОМ НАШАО У ПЕЋИНИ У КОЈОЈ СУ ЖИВЕЛИ ТИ МАЈУШНИ ЉУДИ..."

У СВЕТУ ЏИНОВА, СА-МО ТИ ЗНАШ ЗА НАС! МИ САМО ТЕБИ ВЕ-РУЈЕМО!
ПОКЛАЊАМО ТИ ФРАКУ, НАШЕГ НАЈБОЉЕГ СО-КОЛА!
ХВА-ЛА, ПРИН-ЧЕ!
© King Features Syndicate, Inc. 1973 World rights reserved
7

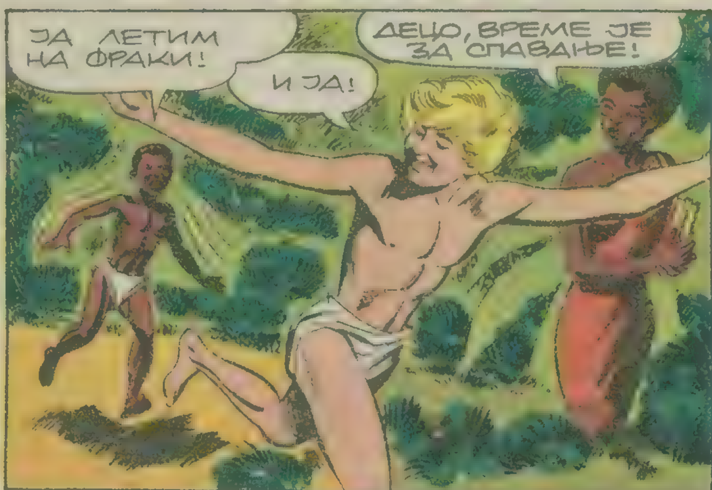

ФАНТОМ ЈЕ ОД ТИХ ПАТУ-ЉАКА ДОБИО ФРАКУ?!
ДОСТА ЈЕ БИЛО ГЛУПИХ ПРИЧА, ДЕЦО! У КРЕ-ВЕТ!
ГЛУ-ПИХ!? АХ, ТИ...

ДА ВАМ ЗАВРШИМ ПРИЧУ, ДЕЦО?
ОН ЈЕ НАШ НАЈБОЉИ ЛЕТАЧ!
ПРЕДИВАН ПОКЛОН! ХВАЛА ТИ, ПРИНЧЕ!

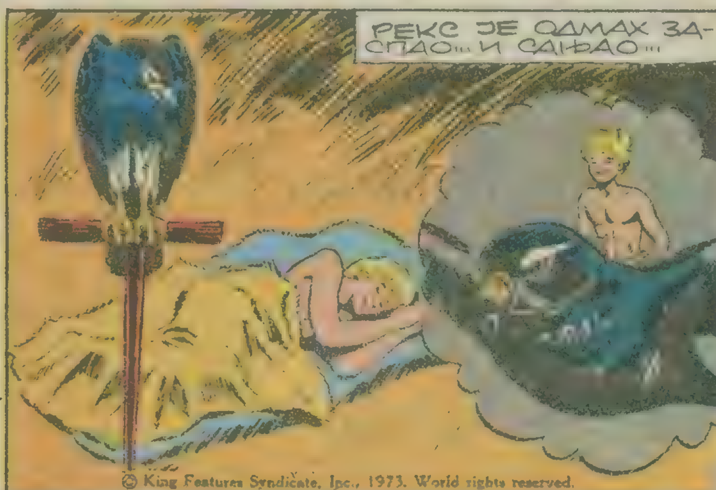

„ИЗ ЗЕМЉЕ ЧОВЕЧУЉАКА, ФАНТОМ СЕ ВРАТИО ПРЕКО ВАТРЕНЕ РЕКЕ, КАКО СУ ЈЕ ЗВАЛИ ОНИ МАЈУШНИ ЉУДИ...“

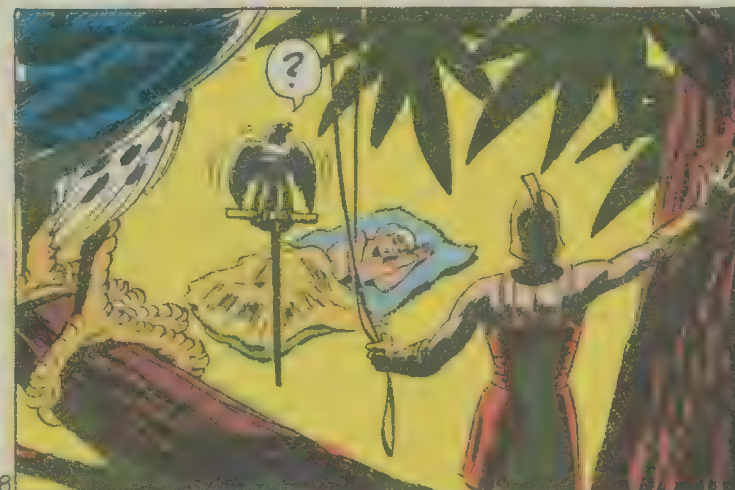

И ЗА ТЕБЕ ЈЕ ОВО ГЛУПА ПРИЧА, ТАГАМА?
ИЗВИНИ, ДЕДИЦЕ! ТВОЈЕ ПРИЧЕ СУ НАЈЛЕПШЕ НА СВЕТУ!
SY BARRY 7/22

РЕКС, МИСЛИШ ЛИ ДА ЈЕ ОВО САМО ПРИЧА?
НИ СЛУЧАЈНО! СИГУРАН САМ ДА СЕ СВЕ ТО ЗАИСТА ДОГОДИЛО!

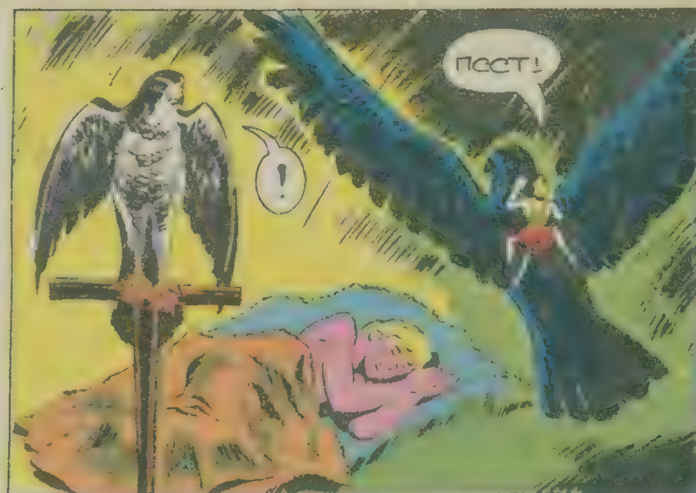

ЈА ЛЕТИМ НА ФРАКИ!
И ЈА!
ДЕЦО, ВРЕМЕ ЈЕ ЗА СПАВАЊЕ!

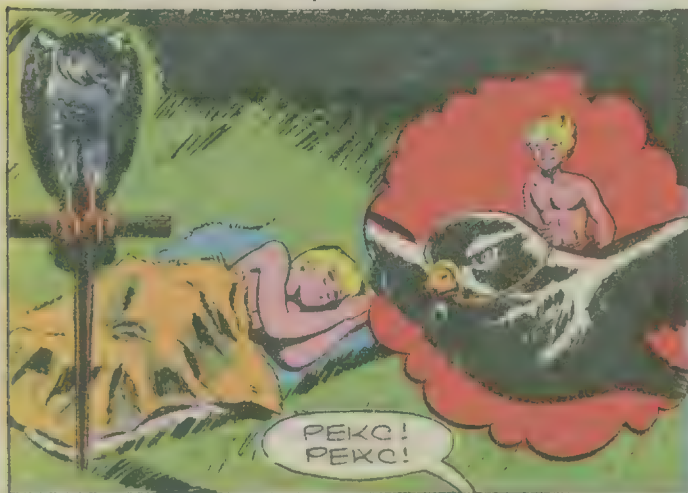

ТАГАМА, МОГУ ЛИ ДА СПАВАМ НАПОЉУ, ПОРЕД ФРАКЕ?
МОЖЕШ! НОЋАС НЕЋЕ КИША!
ЈУХУУУ! СПАВАЋУ НАПОЉУ!

РЕКС ЈЕ ОДМАХ ЗАСПАО... И САЊАО...
© King Features Syndicate, Inc., 1973. World rights reserved.
8

?

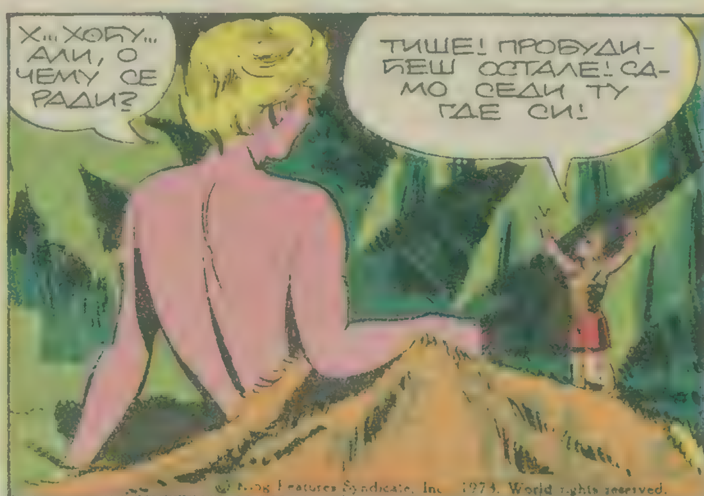

ОКО ЊЕГА СЕ НЕШТО ЧУДНО ДОГАЂАЛО...
ЗЗЗ

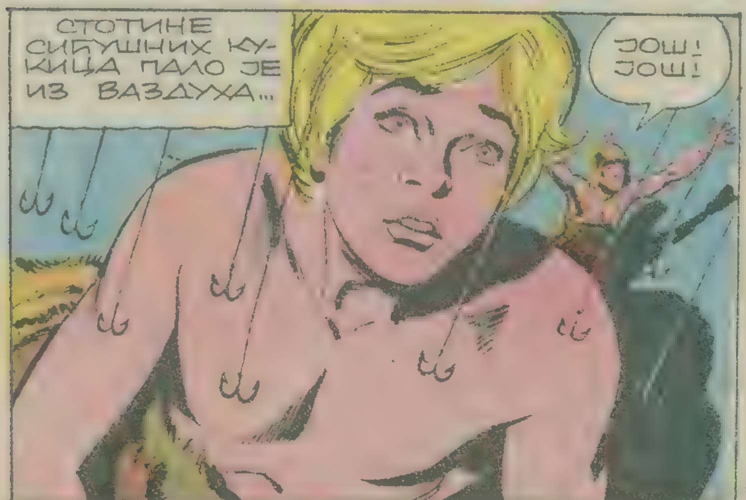

ПССТ!
!

РЕКС! РЕКС!

ОХ! ЧОВЕЧУЉАК И ФРА-КА!
НЕ ВИЧИ, ДЕЧКО! ГДЕ ЈЕ ОНАЈ КОГА ТИ ЗОВЕШ УЈКА ВОКЕР?
SY BARRY 7/29

Н... НИЈЕ ОВДЕ... НА ПУТУ ЈЕ...
ПОТРЕБНА НАМ ЈЕ ПОМОЋ! ХИТНО! ХОЋЕШ ТИ ДА ПОЂЕШ С НАМА?

Х... ХОЋУ... АЛИ, О ЧЕМУ СЕ РАДИ?
ТИШЕ! ПРОБУДИ-ЋЕШ ОСТАЛЕ! СА-МО СЕДИ ТУ ГДЕ СИ!
© King Features Syndicate, Inc. 1974. World rights reserved.

СТОТИНЕ СИЋУШНИХ КУ-КИЦА ПАЛО ЈЕ ИЗ ВАЗДУХА...
ЈОШ! ЈОШ!
9

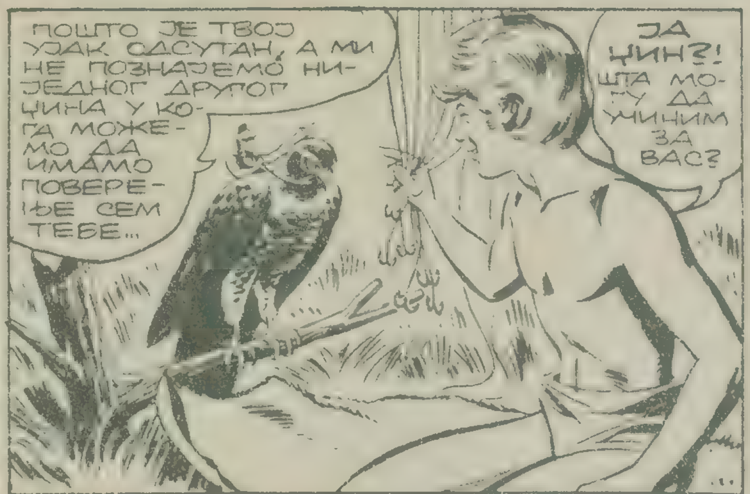

И, РЕКС СЕ НАШАО У ВАЗДУХУ...
!!

!

СВЕ ЈЕ ОНАКО КАКО ЈЕ ДЕДА МОЗЕ ПРИЧАО! МАЈУШНИ ЉУДИ И ЊИХОВЕ ПТИЦЕ!

ЗА ТО ВРЕМЕ...
КАД БИ САМО ТОМ И ТАГАМА МОГЛИ ДА МЕ ВИДЕ! АЛИ, ОНИ ЧВРСТО СПАВАЈУ!
ЗЗЗЗЗЗЗ!

ТАКО ЈЕ РЕКС КРЕНУО НА НЕОБИЧНО И НЕИЗВЕСНО ПУТОВАЊЕ УСРЕД НОЋИ...
?
!
SY BARRY 8/5

ПОШТО ЈЕ ТВОЈ УЈАК ОДСУТАН, А МИ НЕ ПОЗНАЈЕМО НИЈЕДНОГ ДРУГОГ ЏИНА У КОГА МОЖЕМО ДА ИМАМО ПОВЕРЕЊЕ СЕМ ТЕБЕ...
ЈА ЏИН?! ШТА МОГУ ДА УЧИНИМ ЗА ВАС?

„МОЈА ДРАГА ПРИНЦЕЗА АУРОРА УПАЛА ЈЕ У ЗАМКУ ЗА ЖИВОТИЊЕ...“
УПОМОЋ! УПОМОЋ!
10

„КАСНО САМ ЈЕ ПРОНАШАО. НЕКИ СТРАШНИ ЛОВЦИ БИЛИ СУ БРЖИ...“
ВИЛИ, ДОЂИ ДА ВИДИШ ШТА СМО УЛОВИЛИ!

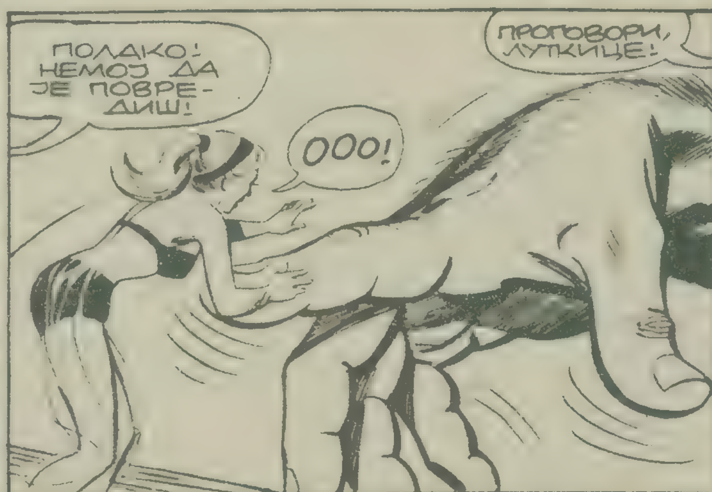

ЛОВАЦ СЕ ЗАДОВОЉНО ЦЕРИО...
!
ДОЂИТЕ СВИ! БРЗО!

ЏИНЕ, САМО НАМ ТИ МОЖЕШ ПОМОЋИ!
ХММ... КАКО?

РЕКС НИЈЕ ЗНАО ДА ЛИ ЈЕ СВЕ ТО САН ИЛИ ЈАВА...
ЛОВЦИ СУ У ОНОМ ШАТОРУ! НЕ СМЕМО ДА ИХ НАПАДНЕМО, ДА НЕ БИСМО ПОВРЕДИЛИ ДУРОРУ!
МОЖЕШ ЛИ ТИ ДА ЈЕ ИЗБАВИШ?
ГЛБ! ПОКУШАЋУ!

САЧЕКАЋЕМО ДА СВИ ЗАСПЕ!
ДА! ГЛБ!

КАО ЛУТКИЦА ЈЕ!
НИКАДА НИСАМ ВИДЕО ОВАКО НЕШТО!
ЗНА ЛИ ДА ГОВОРИ?

ПОЛАКО! НЕМОЈ ДА ЈЕ ПОВРЕДИШ!
ПРОГОВОРИ, ЛУТКИЦЕ!
ООО!

ОНА ЋЕ НАМ ДОНЕТИ БОГАТСТВО!
МОЖЕМО ДА ЈЕ ПРОДАМО НЕКОМ ЦИРКУСУ!
ИЛИ ФИЛМСКОЈ КОМПАНИЈИ!
8-12

11

БИЋЕМО БОГАТИ!
ЛУТКИЦЕ, ПОСТАЋЕМО МИЛИЈАРДЕРИ ЗАХВАЉУЈУЋИ ТЕБИ!
!
ЈУПИИ!

ОВО ЈЕ НАШ НАЈВРЕДНИЈИ УЛОВ ДОСАД!
ВИШЕ НИШТА НЕ МОРАМО ДА РАДИМО!

ОЋЕШ ЛИ ДА ПОПИЈЕШ НЕШТО, ЛУТКИЦЕ?
ПУСТИ ЈЕ, ДЕБЕЛИ!
?!

ОНИ ЖЕЛЕ ДА ЈА ИЗБАВИМ ПРИНЦЕЗУ ИЗ РУКУ ОВИХ ГРОЗНИХ ЉУДИ!
ВОЛЕО БИХ ДА ЈЕ УЈКА ВОКЕР ОВДЕ!

КАКО ЈЕ ЛЕПА!
ИХ! ДА ИМА НОРМАЛНУ ВЕЛИЧИНУ!
ГЛУПОСТИ! ОНДА НАМ НЕ БИ ДОНЕЛА БОГАТСТВО!

МОЖДА У ОКОЛИНИ ИМА ЈОШ ОВАКВИХ ПАЛЧИЋА!
БИЛО БИ СУПЕР!
МАЛЕЦКА, ИМАШ ЛИ ТИ РОДБИНЕ?
!?

ААА... ВРЕМЕ ЈЕ ЗА СПАВАЊЕ!
ШТА ЋЕМО С ЊОМ?
ААА... ХММ!

ИЗВИНИ, АРО, ПОТРЕБАН НАМ ЈЕ ТВОЈ КАВЕЗ!

ТИ ЋЕШ ОВДЕ, ЛУТКИЦЕ! СПАВАЈ ЛЕПО!
12

?
!
8-19

РЕКС НИЈЕ ИМАО КУД...

?
ПССТ!
ЗЗЗЗЗ!
ЗЗЗ!
ЗЗЗЗЗ!

ОХ! ОХ!
ПССТ! НЕ ПЛАШИ СЕ! ПРИНЦ ВЛАД МЕ ЈЕ ПОСЛАО!

ВЛАД?
ОХ!
ХЕЈ! КО ЈЕ ТО?
SY BARRY 8/26

РЕКС ЈЕ УПОТРЕБИО ЈЕДАН КАРАТЕ-УДАРАЦ КОЈИ ЈЕ НАУЧИО ОД ФАНТОМА...
ГДЕ МИ ЈЕ ПУШКА? УХ!

ХЕЈ! НЕКО НАМ ЈЕ УКРАО НАШЕ БОГАТСТВО!
ЗАУСТАВИ ГА!
!

ПУЦАЈ!
!!
13

НЕ БОЈ СЕ! ЊЕГА САМ ОНЕСВЕСТИО!
УХ!

НЕ СМЕМО ДА ПУЦАМО! МОГЛИ БИСМО ЊУ ДА ПОВРЕДИМО!
ТАЧНО!

ДОК ЈЕ РЕКС БЕЖАО С ПРИНЦЕЗОМ...
ОХ!
ХЕЈ! САПЛЕО СЕ!

ПРВО УЗМИ МАЛЕЦКУ, А ОНДА ЋЕМО ДА СРЕДИМО ЛОПУЖУ!
ДАЈ ТУ ЛУТКИЦУ!
НЕ ДАМ!
SY BARRY 9/2

ИЗНЕНАДА, ЛОВЦИ СУ БИЛИ ОКРУЖЕНИ ПТИЦАМА И НЕОБИЧНИМ МАЛИМ ЉУДИМА...
ШТА?!
ХЕЈ!

УХ! ИЈАО ШТО ОВО БОДЕ!
ТРЧИ КА ЈЕЗЕРУ!

ЈЕСАМ ЛИ ЈА ТО ДОБРО ВИДЕО? ПАТУЉЦИ ЈАШУ ПТИЦЕ!?
ХЕЈ! ЛИЧИШ МИ НА ЈАСТУЧЕ ЗА ЧИОДЕ! УХ! ОХ!
14

АУРОРА!
ВЛАД!
ТАКО СУ МАЛИ, А ТАКО СТВАРНИ!

ВРАТИМО СЕ У ША-ТОР!
ДЕБЕЛИ НАМ НЕЋЕ ВЕРОВАТИ КАД МУ ИСПРИЧА-МО!
УХ! МОЈА ГЛАВА!

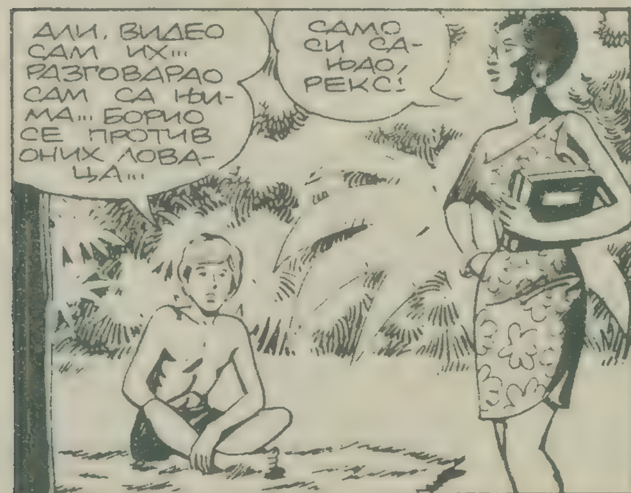

ВЛАД!
ДУРО-РА!

А ОНДА...
УЧИНИО САМ НАЈБОЉЕ ШТО САМ МОГАО! ОХ... ТАКО САМ УМОРАН...
БИО СИ СЈАЈАН, РЕКС! СПАСАО СИ МЕ ОНИХ СТРАШНИХ ЧИНОВА-ВА!
НИЈЕ НИ ЧУДО! МИ ЋЕМО ТЕ ПРЕ-НЕТИ КУ-ЋИ!

ОПЕТ СЕ СТОТИНУ КУКИЦА ЗА-КАЧИ-ЛО ЗА ЊЕБЕ...
ОХ! ОВО ЈЕ ПРАВО УЖИВА-ЊЕ!

КАКО ЈЕ ЛЕПО ЛЕТЕТИ... ЗЗЗ... ЗЗЗ...
'61 BARRY 9/9

ЗЗЗЗ
ЗБОГОМ, ХРАБРИ РЕКСЕ! ВРАТИЛИ СМО ТЕ ТАМО ОДАКЛЕ СМО ТЕ И ОДНЕ-ЛИ!
ХВАЛА ТИ, И ЛЕПО САЊАЈ!
© King Features Syndicate, Inc., 1973. World rights reserved.

АЛИ, ВИДЕО САМ ИХ... РАЗГОВАРАО САМ СА ЊИ-МА... БОРИО СЕ ПРОТИВ ОНИХ ЛОВА-ЦА...
САМО СИ СА-ЊАО, РЕКС!
15

... И ТО ЈЕ КРАЈ, ДЕДА МОЗЕ! ДА ЛИ ТИ ВЕ-РУЈЕШ ДА МИ СЕ СВЕ ТО ДО-ГОДИ-ЛО?
НАРАВНО ДА ТИ ВЕ-РУЈЕМ!
...
КРАЈ

СМИТ и ВЕСОН

ПИШЕ: (F. CORTEGGIANI) ЦРТА: (P. TRANCHAND)

Неславни крај славног имена

БРОДОЛОМ БЕЗ БРОДОЛОМА

Сузних очију и уз звуке Марсељезе хиљаде Француза испратило је „Ил де Франс" на последњу пловидбу не слутећи да ће га уништити један осредњи филмски режисер

Алекс Стон никада није постао велики режисер, али никада није био без посла, напротив. Педесетих и шездесетих година овог века његови филмови у којима се, такорећи од прве до последње сцене, пуцало, тресло, рушило, пунили су биоскопске сале широм света.

Можда Стонова редитељска опредељеност и не би била вредна помена да није снимао сцене готово искључиво у изворном облику. Ако треба да се руши десетоспратница, онда има да се руши, али само права!

Радећи са њим, власници холивудских студија, хватали су се за главу јер је током снимања правио огромне трошкове. Слично је прошао и познати „Метро Голдвин Мајер" коме је Стон понудио сценарио за филм „Последње путовање".

Укратко, радња филма догађа се на грдосији од путничког брода. Долази до хаварије, брод тоне, у једној кабини жена је прикљештена металном плочом, муж покушава да је спасе тако што сече плочу пламеном шваjс-апарата... и тако редом.

Стон је тражио од власника „Метро Голдвин Мајера" да му за потребе снимања купе управо такав брод. Такав, или никакав!

У филмској компанији су се запрепастили. Ипак, уговор је склопљен и Стону је дато овлашћење да нађе одговарајући путнички брод. Уз напомену: само у закуп!

Стон је са женом пожурио у Европу.

Негде на пучини брод на коме су се налазили Стонови мимоишао се са „Ил де Франсом", колосом од путничког брода и у то време једним од најлепших на свету. Гледајући га, путник који је био ослоњен на ограду одмах до Стонових уздахнуо је:

– Штета, такав брод а иде на продају! Ово му је последње путовање!

Стон се тргао.

– Шта то рече, човече?

Стон је сазнао да је „Ил де Франс" продат јапанском трговцу, извесном Окади из Осаке за милион и двеста шездесет хиљада долара! Из Авра је испраћен 26. фебруара 1960. уз звуке Марсељезе и у присуству неколико хиљада Француза којима су, од жалости, очи биле пуне суза.

Пре него што је брод упловио у луку Осаке 9. априла „Метро Голдвин Мајер" већ је склопио уговор са Окадом. За сваки дан снимања филма Јапанац је требало да добије 4000 долара. У цену је урачунато право режисера да запали трпезарију прве класе, дигне у ваздух салон, потопи машинско одељење, експлозијом разнесе један димњак и на крају – да потопи прамчани део у море, али тек колико да прамац зарони. Свако друго потапање није долазило у обзир.

Већ на самом почетку снимања славно име брода „Ил де Франс" је нестало, премазано је бојом да би уступило место новом – „Олимпус". Успротивила се једна грчка поморска агенција која је имала брод са таквим именом па је и назив „Олимпус" пребојен и „Ил де Франс" је добио ново име – „Кларидон"!

Нећемо да вам описујемо како се осећала глумица Дороти Мелон четири дана стварно прикљештена у путничкој кабини и лежећи у хладној води, ни како је било у души глумцу Едмунду О' Брајану док је пламеном правог шваjс-апарата секао металну плочу изнад своје филмске супруге – била је довољна најмања неопрезност да је спржи!

Стон се одушевљавао веродостојношћу снимљених сцена. А тек кад је снимљен пожар: пламен је лизао девет метара у висину!

– То је оно право! – раздрагано је узвикивао.

Највећа експлозија није могла да буде снимљена без дозволе јапанских власти, а она није пристизала. Брод је зато отпловио до оближње луке Сумото на острву Аваји где је снимљена експлозија димњака. Камере су снимале са обале и из хеликоптера. Прштало је на све стране, стављено је превише динамита. Трговац Окада био је очајан.

Кад је од власти добијена тражена дозвола, брод је враћен у луку Осаке где је требало да се сними експлозија „за памћење". Свим пловилима у луци наређено је да се удаље најмање два километра од „Ил де Франса". Експлозија је успела, али опет уз огромно оштећење брода. Сада је био толико искасапљен да га ни сопствени конструктори не би препознали!

Дошла је на ред и најпривлачнија сцена: потапање машинског одељења. Окади је, међутим, прекипело. Запленио је целокупну скупоцену филмску технику која се налазила на броду и наредио Стону да се више не приближава „Ил де Франсу".

Али, ко да најури Стона! Са својим људима успео се ноћу уз лестве на брод, кришом изнео технику на копно и сутрадан, ликујући, запретио Окади да неће добити ни долара ако не дозволи завршетак снимања.

Окада је морао да пристане. Машинско одељење је потопљено са 19.000 литара воде! Филм „Последње путовање" је успео. Но, уместо предвиђеног милиона, Алекс Стон је за снимање потрошио три милиона долара! Уз пут, готово је уништио „Ил де Франс".

Сада је тај дивни брод заиста могао у старо гвожђе. Личио је на брод који је доживео бродолом!

М. Тодоровић

Илустровао: Брана Јовановић

У ФРАНЦУСКОМ СТИЛУ

Путнички брод „Ил де Франс" био је први брод за путовање на дугим линијама изграђен после првог светског рата. У море је поринут марта 1926. а на прву пловидбу од Авра до Њујорка кренуо је јуна следеће године. Имао је парни погон, четири огромне елисе и развијао брзину од 24 чвора на час. Поред тога, имао је и 1686 путничких места. Сама величина брода износила је 43,5 бруто регистарских тона. О њему се причало и због уређења просторија – блиставих, раскошних, у француском стилу тог времена.

ИГРА КОЈА НЕШТО ЗНАЧИ

ПЛАНЕТАРНИ ТОЧАК

Чим почне лето, почиње и време великог ишчекивања. Није само одмор оно што нас посебно занима. Надамо се новим сусретима и променама, путовањима и изненађењима, успеху у раду, али и у љубави... Дакле, шта нас чека до краја лета и ове јесени? Да питамо **ПЛАНЕТАРНИ ТОЧАК.** Забављајте се уз „магичну" игру која је освојила плаже широм света. И, наравно, верујте ако хоћете!

Како се игра

Можете се забављати сами или у друштву, веома је једноставно. Довољно је да при руци имате оловку, иглу или неки други зашиљен предмет. Узмете га и, затворених очију, забодете у круг три пута...

Ако су трагови слаби, ако желите да сачувате круг или има више заинтересованих за игру, немојте га пробадати, већ га само, жмурећи, додирујте врхом предмета. При том, неко мора да прати где сте се сва три пута зауставили и да упамти бројеве из одговарајућих поља.

После тога прелазите на оно најважније – читате шта вам обећавају звезде.

Одговори

СУНЦЕ

1 – Овај број симболизује храброст и истрајност. Твој смисао за организацију и урођена трезвеност добро ће доћи за одржање једног другарства које се тиче осећања. Па ипак, тешко да ћеш избећи и неке тешкоће.

4 – Овај број доноси срећу, нарочито у летњим месецима. Могућа су нова трајна познанства и незаборавна дружења. У породици – пријатне вести и догађаји од важности за све укућане.

111 – Ово је магични број Сунца. Обећава лични успех у једном новом окружењу. Оне који су сами тамо ће, вероватно, чекати и нека сродна душа.

МЕСЕЦ

2 – Овај број значи дружење, али удвоје. Очекују те веома пријатни тренуци са особом коју волиш, с тим што сада њена помало сложена природа неће утицати на ток догађаја.

7 – То је универзалан број који ће помоћи да се неки важан посао приведе крају. Истовремено ћеш натерати друге да те слушају, мада ће најважнију улогу одиграти твоја оправдана упорност.

369 – Магични број Месеца. Симболизује велике снове и романтичне тренутке – до задњег дана лета. Само... пази да те снови не преваре.

ЈУПИТЕР

3 – Овај савршени број означава твоју јединствену способност мењања – до постизања савршенства! Примаћеш лепе вести сваког трећег дана у месецу.

23 – Непаран број који наговештава сукобе и неспоразуме. Јупитер ће помоћи да из свега изађеш као победник. Неко путовање донеће ти нове радости.

34 – Ово је најјачи број Јупитера. Са свих страна ће стизати помоћ и заштита. Није претерано рећи да ћеш решити све своје невоље! Они који о теби немају лепо мишљење, промениће га.

МЕРКУР

5 – Овај број означава истрајност и отвореност. Све твоје досадашње грешке биће исправљене и сваки посао у овом периоду обећава успех.

260 – Магични број Меркура. Твоја интелигенција доћи ће до пуног изражаја и сви око тебе биће одушевљени. Запосленима успех у раду. Осталима – састанци у вези с нечим што мора да остане тајна.

12 – Овај библијски број обећава да ћеш, до краја лета, успети да решиш нека питања срца и душе. Ту ће помоћи и неколико дана проведених у самоћи.

ВЕНЕРА

6 – Овај број је двозначан. Симболизује несигурност и нервозу, али само до половине лета. Затим те очекује познанство које ће донети нове радости и успех на свим пољима.

175 – Магични број Венере. Симбол љубави, разумевања, лепог дружења, склад и разумевање у кући и са родитељима.

15 – Овај међуброј (између 13 и 17) обећава да ћеш, само захваљујући својој умешности, успети да освојиш особу до које ти је стало. Потруди се да оно што освојиш и задржиш!

САТУРН

8 – Овај број није нарочито срећан. Очекују те мале трзавице и нерасположење због оних који нису добронамерни. Немој да бринеш, најважније је да се држиш правих пријатеља!

132 – Магични број Сатурна значи да ћеш, после много мука и труда, доживети задовољство – толико да ћеш у августу бити на „седмом небу"!

16 – Избећи ћеш све непријатности (и опасности) само захваљујући својој обазривости и домишљатости. Једна особа до чијег ти је мишљења веома стало напокон ће се откравити...

МАРС

9 – Овај тајанствен и магичан број има везе са једном љубави коју кријеш од осталих, али те упозорава и на супарништво. Немој због тога да праскаш, мало њих ће те разумети.

65 – Најјачи број Марса. Наговештава победу у бици за осећања. Шта даље следи, свакоме је познато.

91 – Број који открива тврдоглавост, а она ће овог пута донети добар исход. О новчаним невољама не вреди говорити – осим у твом случају. Неће нимало утицати на расположење и добар летњи провод.

НЕПТУН

19 – Ометаће те маштарење и непокретност. Боље је да то одмах схватиш и изађеш из чауре. Покушај да докажеш да је човек заиста ковач своје среће.

70 – „Јак" број који симболизује успех у важним практичним и сасвим одређеним стварима. Чувај се да из чистог интереса не учиниш нешто због чега ћеш се касније кајати.

11 – Једно пријатељство може да се претвори у велику љубав. Али, имај на уму да се то не постиже преко ноћи.

УРАН

14 – Сви твоји подухвати у овом периоду биће, без сумње, веома оригинални, али ће резултати бити различити. Зато – више обазривости, чак и кад су пријатељи у питању.

40 – Твоја „непогрешива" интуиција могла би да омане. Упркос добронамерности, не суди напречац и према тренутном расположењу. Ако избегнеш праскање, избећи ћеш и непријатности.

90 – Неразјашњен однос према једној блиској особи могао би да ти донесе нерасположење. Међутим, до краја августа све ће бити заборављено.

ПЛУТОН

13 – Теби ће овај број донети срећу, нарочито ако си у зодијаку „шкорпија". Напустићеш старо друштво, ново ће ти донети и нове радости. Успех у свим подухватима.

21 – Број који обећава путовања. То ће ти добро доћи из више разлога. Између осталог, заборавићеш на нешто или некога ко те ионако непотребно оптерећује.

10 – Сваког десетог у месецу, до октобра, догађаће ти се нешто значајно. И увек ћеш бити у недоумици. Зато слушај своје срце. *Д. Ђ.*

Изуми, открића, достигнућа

Топинамбур у зеленом бензину

Шта је топинамбур? Верујемо да је ово питање тешко и за оне свезналице које се пријављују на квизове. Дакле, топинамбур је биљка из породице сунцокрета, али – коров. Њена је постојбина непозната баш као што јој је и име необично. Док једни сматрају да јој је порекло у Северној Америци, и то око језера Мичиген, други природњаци су уверени да оно потиче с јужног дела овог континента и то из Амазоније. Поникла је на обалама реке Топинабараса, тврде ови последњи, отуда и њено име. А у Европу је стигла у 17. веку (ту се сви слажу).

Како ствари сада стоје, топинамбур ће одиграти крупну улогу у нашој цивилизацији. Откривено је, наиме, да се из

њега може вадити један незамењлив адитив за бензин и то управо онај који се до сада добијао из (отровног) олова!

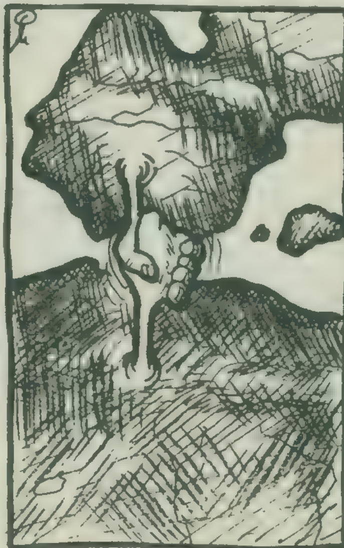
Као што је познато, бензин се мери својом октанском вредношћу, али, што више октана то је већа могућност да експлодира под притиском. Значи, потребно је спречити да гориво, када доспе у карбуратор, експлодира пре времена, већ то треба да се догоди „у прави час", кад кресне свећица. Бензину се зато додаје оловни тетраетил. Али, од ове године оловни бензин се у многим земљама постепено замењује обавезним безолованим, или зеленим, како га људи зову због боје.

За сада постоје три начина за добијање безоловног бензина – или сувише сложена или одвећ скупа. И ево, у таквој ситуацији на сцену ступа коров звани топинамбур! Између разних биљака које се још испитују у исту сврху, топинамбур, како се сада чини, даје највећу количину адитива по хектару. Тако ће после кромпира који је од Колумба до данас био најважнија биљка увезена из Америке испасти да је и доношење топинамбура било уносно – макар и после три века...

Састају се Африка и Европа

Што је некада давно природа раставила – када су се континенти одвојили од јединственог копна – сада спаја људска рука. Овога пута реч је о Гибралтару, мореузу између Европе и Африке. На његовом најужем делу два континента удаљена су свега петнаестак километара један од другог. Попут Месинског теснаца, Ламанша или неких јапанских острва и Гибралтар сада треба да се премости. Али, на који начин? Мостом, тунелом или некаквом трећом грађевином?

О томе се у Шпанији и Мароку као непосредно заинтересованим земљама говори већ добрих десет година, а обављени су и разговори на највишем нивоу приликом једне посете шпанског краља Хуана Карлоса Фесу где се сусрео са мароканским краљем Хасаном II. Међутим, поред Шпаније и Марока заинтересоване су и друге земље пошто би овакав пројекат и те

како допринео бољој повезаности два континента, а не треба ни истицати колике би користи од тога имала, рецимо, трговина.

За сада је одређена само траса будуће споне. Она се неће градити тамо где је Гибралтар најужи, него на месту широком 30 километара, али погоднијем за градњу. Оно најважније, каква ће бити та спона, није још одлучено.

Било је шест пројеката од којих су две земље одбациле три: насип са отворима за пролазак бродова, „цев" ленгерима причвршћена за морско дно или цев на стубовима. Од преостала три пројекта треба одабрати један, онај прави, а у конкуренцији су: мост који би „пливао" на површини, прави мост на стубовима и тунел испод морског дна.

Далеко најбоље решење које би омогућило несметан туристички саобраћај био би мост, али мост од 30 километара дужине представља приличан технички проблем. У случају „пливајућег" моста сметња су како снажне струје у том делу теснаца, тако и проласци бродова. Код моста на стубовима, опет, јављају се три препреке. Пре свега, реч је о материјалу који би био довољно отпоран на снажне ветрове у теснацу. Затим, такав мост почивао би на стубовима који би морали да се ослањају на темеље стотину метара дубоко у мору. Најзад, сводови моста морали би бити довољно високи и широки да испод њих несметано пролазе бродови.

До данас најшире сводове има мост Хумберт у Шкотској: 1410 метара, а у Јапану је у изградњи мост са сводовима од 1990 метара. Пројекат за мост преко Месинског теснаца предвиђа размак између стубова од 3300 метара.

Кад је реч о тунелу испод морског дна, он би био решен на сличан начин као онај испод Ламанша, али оваква спона има неке озбиљне недостатке. Пре свега, аутомобилски и, уопште, друмски саобраћај био би искључен због немогућности добре вентилације на овако дугачкој траси, да и не спомињемо могуће удесе у тунелу који би проузроковали застоје од ко зна колико сати. Зато би кроз њега могла да пролази само железница и – гасовод.

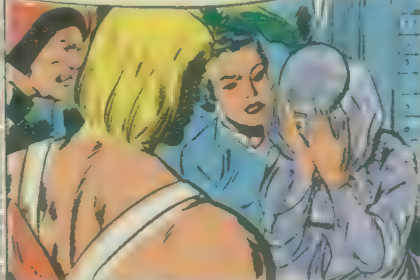
Ипак, у најскорије време треба очекивати одлуку Шпаније и Марока. Сигурно је, међутим, да ће до почетка 21. века Пунта Палома у Шпанији и Пуна Малабата у Мароку бити спојене...

М. К.

ХИ-МЕН И ГОСПОДАРИ СВЕМИРА

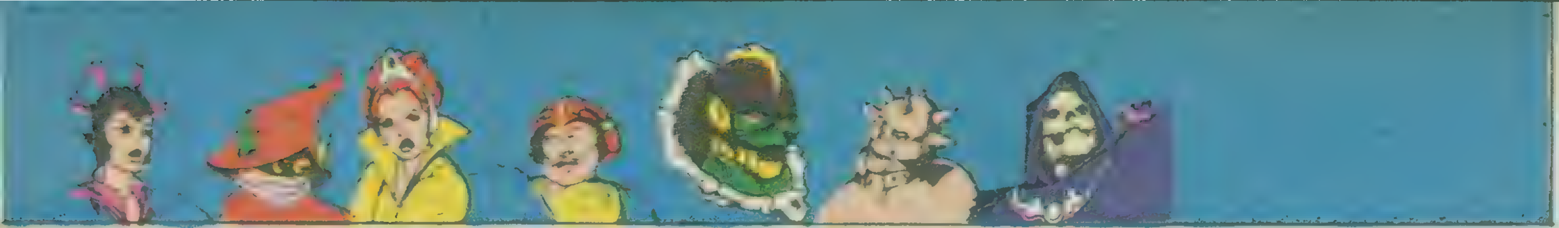

НОВЕ АВАНТУРЕ

ГОСПОДАРА СВЕМИРА

ЕПИЗОДА

ЖИВЕО НАМ РАНДОР

Јулска свеска је у продаји! Ту ћете наћи целу епизоду Мастерса, Галактичку мењачницу, космички лавиринт, поклон постер ТИЛЕ и још неколико изненађења.

КАРИЈЕРЕ: **ЕЛВИС КОСТЕЛО**

ВРЕЂАЈУ МЕ ЛЕЊИ НОВИНАРИ

После две и по године рада Елвис Костело је објавио свој четрнаести албум у каријери – „Spike" (Ексер). И овог пута снимио је плочу на којој многи могу да му позавиде

Елвис Костело се, стицајем околности, први пут појавио на сцени у време новог таласа из кога је изашао као један од најдаровитијих аутора. Широког образовања и окренут различитим музичким облицима, успео је да изгради каријеру бриљантног музичара. Његове песме много дугују традицији, што је особина коју треба поштовати. Тако је и најновији албум добио назив „Spike" у почаст америчком певачу Спајку Џонсу који је почетком четрдесетих година са својом групом „The City Slikers" снимио неколико необичних плоча.

– Последње ноћи снимања преслушавали смо песме које смо направили – каже Костело. – Приметио сам да на њима има неких комичних звукова, неког музичког хумора. Рекао сам: ово звучи као плоче Спајка Џонса. Зато сам и одлучио да плочу назовем „Spike". То је наслов који ће људи лако упамтити."

Радећи на плочи, Костело је окупио пуно гостију. Ту су се нашли Криси Хајнд из „Претендерса", Ти Бон Барнет, који је био један од продуцената, неколико ирских музичара, „Dirty Dozen Brass Band" (група из Њу Орлеанса) и вероватно најпознатији гост – Пол Макартни који је са Костелом компоновао неке песме. Тако замашан посао очигледно је захтевао дугу припрему.

– Не би се могло рећи да сам протекле две године провео на распусту. Сарађивао сам са другим групама, имао соло турнеју по америчким колеџима и то је била добра забава. Онда је Кејт О'Риордан (Костелова друга жена, иначе басиста састава „The Pougues") добила улогу у једном филму који је сниман у Даблину тако да смо тамо живели три месеца. Урадио сам музику за тај филм и тамо сам почео да пишем песме за албум. Тачније, у хотелској соби написао сам готово пола песама за плочу.

Од песама које су Пол Макартни и Костело заједно написали на овој плочи нашле су се само две. То су „Вероника", у чијем се рефрену осећа снажан утицај бившег Битлса, и „Pads Paws And Glaws", вешт спој џеза и рокабилија.

– Макартни је сјајан док компонује, он то ради сасвим опуштено. Некима се можда не допада његово певање, или сматрају да његова осећања нису довољно искрена. Али, док смо радили заједно, он ниједном није предложио неко неискрено решење. Ове две песме на прави начин представљају наш рад. Позвао ме и предложио да радимо заједно. Имао је неке незавршене песме које сам ја заокружио, а онда сам ја то исто предложио њему – да заврши неке моје песме. Он је врло дисциплинован док ради, има одлично уво за мелодију, добар је басиста...

Костело је рођен у Ливерпулу и тамо је са непуних 16 година почео да наступа по клубовима у којима се свирала фолк музика. У тинејџерским годинама испекао је занат свирајући туђе песме по наруџби, али је временом почео, доста стидљиво, и сам да компонује.

– Први озбиљан уговор са дискографском кућом потписао сам када сам напунио 23 године. Имао сам већ осам година свирачког искуства што није мало. Многим музичарима ни целокупна каријера не траје толико. Прошло је, ево, једанаест година како се професионално бавим музиком. У почетку сам свирао по клубовима, касарнама, чак и библиотекама, где год се увече нешто збивало. Једном су од мене тражили да непрестано свирам песме групе „Slade" на акустичној гитари. Због тога сам једно време мрзео нашу народну музику. Онда бих навалио да свирам своје осећајне тинејџерске песмице којих се данас и не сећам. До сада сам радио много тога везаног за музику и не смета ми што неки од послова којима сам се последњих година бавио нису познати јавности. Не зависим од тога да ли ћу се појављивати на насловним странама новина, не мора све што радим да буде забележено у штампи. Не мислим да је свака плоча која се појави највећа у историји рокенрола, јер то, једноставно, није истина, не би било простора за све те генијалне главе.

На ову плочу утрошио сам пуно времена и било би глупо да кажем како ме не занима њено представљање у јавности. Желим да се прода у великом тиражу и да музиком допре до пуно људи, иначе не бих уопште снимао плоче. Али, кад би ми најважније било да стигнем у најгледаније телевизијске емисије, правио бих другачије плоче. Такву популарност доживео сам када сам имао 23 године и то ми не треба поново. Продајем више плоча него многи други музичари и могу да очекујем да ми свака плоча досегне врх топ листе. Међутим, неке то заиста не заслужују. Љутим се једино кад уложим много рада у плочу а онда је новинари представе на погрешан начин. И то најчешће зато што је уопште не преслушају или су лењи да би се у њу озбиљније удубили. Такве ствари ме вређају.

П. Ј.

Том Пети:

ТО СУ САМО ТРАЧЕВИ

Кад неко од успешних светских музичара после низа солидних плоча и светских турнеја одлучи да направи дужу паузу, то никога не чуди, чак је, по мишљењу многих, неопходно да би следећа плоча звучала зрелије.

Тако је прошле године Том Пети одлучио да се одмори од музике и привремено је распустио своју групу „Heartbreakers". Међутим, његов дуготрајни одмор претворио се у рад у студију па је прошле године снимио чак две плоче – једну са супергрупом „Traveling Wilburys", а друга је његов соло подухват „Full Moon Fever".

– Планирали смо да се одмарамо пуних годину дана, можда и дуже – каже Том. На турнејама смо провели превише времена. Прво смо ишли са Диленом и одмах затим и на нашу турнеју. Били смо потпуно исцрпљени. Уочи божићних празника 1987. године решио сам да започнем то дуго одсуство од музике. Тих дана код мене је био Џеф Лин (раније вођа групе „ELO"), јели смо ћурку и по цео дан необавезно свирали гитару. Снимили смо две песме, допале су нам се и закључили смо да би требало још тога да урадимо.

До априла 1988. Пети и Лин већ су имали осам нових песама. Током снимања придружили су им се Рој Орбисон и Џорџ Харисон и тако је дошло до идеје о оснивању групе „Traveling Wilburys". Рад на њиховом албуму „Volume One" је закочио Петијев рад на соло-плочи којој се потпуно посветио тек почетком прошле јесени.

– До снимања плоче дошло је готово случајно. Плоча је мешавина стилова које сам раније користио, музика коју сам одувек желео да свирам – једноставне, лепе рок песме. И баш зато што сам искорачио из свог система, добро сам се осећао док сам снимао. Тринаест година са групом заиста је много и био ми је потребан самосталан рад који би се разликовао од оног што сам до тада чинио. Наравно, одмах су кренуле приче да ће се због ове плоче група распасти, али то није тачно. Такви трачеви проносили су се и пре десет година па на њих нисам обраћао пажњу. За сада још не знам да ли ћу песме са ове плоче изводити на концертима са својом групом. О томе са њима нисам разговарао.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

ЉУБАВ ЈЕ ЗАКОН

Сва кола слиједе цесте
Као бродови валове
Ја слиједим моје срце
његово гласно лупање
Бог има десет заповиједи
а држава законе
Признајем само један закон
моју љубав за тебе
За тебе бих опљачкао банку
све безвриједне динаре
Па нека ме ухвате и сломе
Кад волим безакоње
Љубав је закон који признајем
Љубав је закон једини
Љубав је закон најјачи
Љубав је закон који побјеђује

Музика и текст: Јура Стублић
Изводи: Филм

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Музиком смо почели да се бавимо искључиво због плоча које смо слушали када смо имали десет година, а групу смо основали зато што волимо да свирамо. Наравно, не би било лоше да се на тај начин добро заради, али све док имамо довољно новца да свратимо у паб и платимо пиће пријатељима, бићемо задовољни. Уопште нас не занимају разне ствари везане за славу. Због њих се осећам прилично непријатно. Кад год ми неко затражи аутограм, осећам се преплашено као клинац."

Марк Шо (Then Jerico)

Мувалиште (трећи пут)

32 НАЧИНА ДА УБИЈЕТЕ СВОЈУ ПРВУ ЉУБАВ

ЗАБАВНИКОВА РАДИОНИЦА

Слободно будите све оно што нисте, што нема никакве везе са вашом личношћу, али је духовито или шармантно. Ипак, запамтите једно: ни по коју цену немојте да подлегнете искушењу да будете искрени, отворени и природни. Најсигурнији начин да (не)освојите вољену особу је: БУДИТЕ НЕИСКРЕНИ и слепо примењујте проверене рецепте.

Како бити неискрен?

Рецепти које данас објављујемо могли би да се објаве као посебно крими-издање „Како да убијете своју прву љубав". Дакле, опашите кецељу и завирите у нашу кухињу! (За разлику од Хичкока који је волео купатила, наши „злочини" дешавају се у – кухињи).

Почећемо морским специјалитетима:

ПРЕДЈЕЛО „DE LA MARE"

Потребно је:

– младић неодређених година

– девојка такође неодређених година

Прво ћемо их добро наулити (уљем за сунчање), а затим ставити у врео летњи дан и окружити дугом пешчаном плажом и морем које ће, за наше потребе, лагано шумити у позадини.

Да би специјалитет успео, младић треба да буде:

1. изванредан пливач (како би иначе привукао пажњу девојке?)

2. сјајан гитариста (морска идила без гитаре, једноставно, није идила, зар не?)

3. довољно снажан да јој преноси сунцобране док она лењо бира место на плажи

(Важна напомена: уколико не испуњавате тражене услове, предлажемо вам следеће: ако сте непливач, уверите вољену особу да је пливање досадно; ако немате појма како се свира на гитари, пренемажите се да сте дан раније, ронећи за огромним октоподом, повредили два прста; ако сте слабашни, убедите девојку да је сунчање здраво, а коришћење сунцобрана – чист снобизам!)

И на крају, МОРАТЕ БИТИ РОМАНТИЧНИ! Ако ни тај услов не испуњавате, боље да не крећете на летовање јер, признаћете, сурови реалиста можете бити и у свом родном граду.

А знате ли како се понашају романтичне особе?

Прво, често уздишу и никада не објашњавају због чега. Само одмахну руком и наставе да загонетно гледају у плаве даљине.

Друго, увек вас гледају „некако онако" и очекују да из њиховог погледа све схватите: и шта мисле, и шта осећају, чак и шта би желеле да учините за њих. Дакле, наш савет гласи: ни за живу главу немојте признати шта стварно осећате или мислите, а ако баш не можете да се уздржите – користите се неодређеним и нејасним реченицама као што су: „Да ли примећујеш колико је истине у ћутању?" или још боље „Пустимо да даљине говоре уместо нас."

КАКО ДА „СЕРВИРАТЕ" МОЗАК СА ИНТЕЛЕКТУАЛНИМ НАДЕВОМ

Најзад, романтичне особе обожавају поезију. Зато на плажу носите искључиво збирке поезије!

„Омладинска радионица" и даље одговара на питање: Како прићи вољеној особи? Ако не знате одговор, прочитајте наше проверене рецепте и сазнаћете какви треба да будете па да ваша прва љубав добије крила (којима ће одлетети од вас)

Уколико сте закључили да вам романтични приступ не одговара и да сте више интелектуални тип који се не бави идиличним тричаријама, серенадама и срцепарајућом поезијом, „Омладинска радионица" има нешто и за вас.

Дакле, интелектуални приступ:

Да бисте имали било какву шансу да некога очарате својим интелектом и знањем, неопходно је да прво сами дубоко верујете у себе и своју интелектуалну снагу.

Како да се обраћате вољеној особи?

Правило прво: Све што други кажу или ураде је глупост!

Правило друго: О свему имате своје мишљење и, наравно, увек сте у праву!

Није тешко придржавати се првог, али шта с другим? Ако нисте сигурни у своје мишљење (или га немате) служите се цитатима! (Па ваљда су стари Грци и Латини знали шта пишу!)

Напомена: Уколико сте интелектуалац-почетник, предлажемо вам да увек носите књижицу „Рекли су о...", а ако у њој има и цитата на латинском – вашим бригама је крај.

Док шетате са вољеном особом, подразумева се да при руци имате неколико наслова књига и да ћете је питати да ли је нешто од тога прочитала. Пазите, вама није важно да ли је она (вољена особа!), прочитала књигу коју помињете – важно је да покажете да сте је ВИ ЧИТАЛИ! Не обазирите се на њене коментаре, будите бржи и испричајте јој шта су поједини критичари рекли о томе. Дакле, никако немојте признати шта ви мислите о књизи, а ако вам се тако нешто и омакне – поткрепите свој став цитатима!

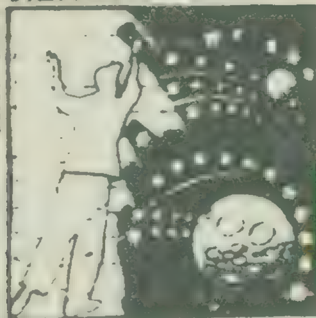
Иза њих можете да се сакријете чак и ако вољена особа промени тему. Јер, не заборавите, вама нипошто не сме да се деси да нешто не знате или да немате свој став!

Какве невоље могу да се јаве ако се одлучите за интелектуални приступ?

Прво, ако сте у недоумици коме од цитираних да поверујете, најбоље ће бити да их све наведете или да одаберете некога за кога знате да се иначе допада особи чију љубав намеравате да освојите.

Друго, може вам се догодити да вољена особа уопште не схвати да сте заљубљени у њу. После ваших дугих и исцрпљујућих монолога закључиће како сте паметни, начитани и духовно богати, али не и то зашто све то непрестано доказујете. Немојте се зато чудити ако вас, као доброг познаваоца људи и живота, замоли да кажете шта мислите о особи у коју је заљубљен(а)! И немојте се зачудити што та особа нисте ви! ***Н. М.***

Илустровао: Растко Ћирић

Уређује
др Зоран Живковић

РАТКО ЈАНКОВИЋ:

НЕРАЗУМЉИВА РЕЧЕНИЦА

Капсула се заљуља у чврстим хватаљкама, шиљци налегоше у лежишта на оклопу. У шупљини иза зидова, у мекој шпиљи, ваљен непомичан путник. Исцрпљен и немоћан да се усправи, коракну према излазу. Лампе су се погасиле, мотор заћутао. Згуснула се тишина. Требало је да чека – није чекао, морао је да слуша – није слушао, требало је да постоји – није постојао.

УПУТСТВО: ПИЛОТ ЛЕТА 293 У ОДЕЉЕЊЕ КОНТРОЛЕ

Јур је чекао путника дуго и спокојно. Знао је да ће се вратити. Судиће му за неизвршена наређења, осакаћено тело и побуну. Јур нема милости, усисава у слепе лавиринте без излаза.

Пилот се тешко усправи. Покрет искриви мршаво тело, бол потмуло оглода здробљене удове. Кожа му је млохаво висила и бело се затезала на сплетовима истурених костију.

Прође слетиште и застаде пред улазом. Склопи очи. Иза стиснутих очних капака искрсну распоред зграде: тамни ходник, зелена врата, метална соба. Стражари су стајали припијени уз зидове, без шума, као роботи. Телима су обележавали пролаз. Није им видео очи, ни своје није видео. Знао је да су празне као душа компјутера.

Ушао је.

Врата за њим шкљоцнуше. Помисли: закључавају. И ухвати себе: мислити о вратима значи мислити на слободу, на бег. Свуда тврди метал, испране очи стражара и руке учене да убију. Слобода је само уображење, празна реч која значи много мање него што је мислио. Уста му се скупише у модру црту. Светлост из углова пекла му је зенице. Принесе руку очима и челом дотакну зид.

Јур ће проговорити хладно и метално. Раније, пре поласка, колебао се, снебивао и сумњао. Сада је сазнао и помирио се. Неће молити. Сакат је, значи, ишао је до краја свим силама, то га издаје. Послали су га на Планету самог и преварили се. Казниће своју грешку његовом осудом, јер, он их је обмануо.

Давно, пре лета, нашао је запис. Хтео је да пита и пријави. Откуд запис иза стене? Ко не поштује упутства и сакрива? Зар може да постоји и да се крије неразумљива реченица: **ВЕРУЈ, ПОТРЕБНО МИ ЈЕ ДА СЕ ПОВЕРИМ ПРАВОМ ПРИЈАТЕЉУ...**

Покушао је да објасни, није могао. Јур је знао све договоре и сва питања. Кроз дуге ходнике под куполом и међу стењем покушавао је да тражи, не да пита. Хтео је свој одговор. Али, питања су водила на исто место: пред мртво зелено око које гледа и процењује. Осетио је да је сам, да тражи више него што Јур хоће да пружи.

Сети се. Извукао се из града на равнину. Седео је на стени где је нашао избледели лист. Град је треперио под куполом. Могао је да врисне, потрчи или заплаче. Зашто, питао би Јур.

– Треба учити од Универзума – рекао је Јур. – Он је грајање. Не од галаксија, звезда и планета. Оне се сажимају и поново стварају у експлозији. Треба учити од трајања без Времена.

У металној соби глас се шупље одби од зидова. Пилот јаче приљуби лице уза зид.

УПУТСТВО: ПИЛОТУ 293 – ИЗВРШИТИ ПРИПРЕМУ ЗА РАСПОЗНАВАЊЕ

Крио је у себи напрслину. Био је сам са кржљавим жбуњем, камењем, градом, неиздрживо сам. Дуго је упијао реченицу. Она је била доказ: постојало је забрањено. Јур уништава све ван програма. Значи, реченица је постала пре њега. Јур није вечит, има свој почетак!

Свуда је био Јур: у кућама, на улицама, у утроби планете, у очима. То је тврђава која штити. Становници су били меко ткиво иза јаког склопа. Била му је непријатна таква мисао. Тврђава је затвор за браниоце.

Утиснуо је у себе реченицу – тајну. Око ње се ухватила кора. Тајна хоће да измени, притисне и згњечи. Више није припадао Јуру. Скривајући се, постао је савршен.

Прихватао је све захтеве са лакоћом, јер је веровао друго. Чекао је свој тренутак. Треба бити подозрив према савршенству.

Зелено око га је пратило. Престао је да излази у камењар. Тако је саветовано: радиоактивна поља и развалине... не препоручује се. Послушао је. На зеленим екранима Јур му је исписивао низове бројки. Није питао зашто, учио је. Појачали су храну, због вежби. Сада је знао: спремају га за лет. Распоређивали су и планирали. Он је све прихватао, надао се.

Летелица је моћно затутњала, хваталке су попустиле. Одвојила се од тла. Седео је, без покрета, урођен у седиште и тупо зурио у прсте. Јур није дозвољавао осећања. Пилот 293 био је савршен.

Водио је брод поред звезда кроз кадифасту празнину према Планети 27. Јур је знао разлог лета, пилот не. Плашио се да је и то Јурова планета. Али, он је био провераван, послушан, посебно одабран. То му је будило наду. Слали су га у Непознато. Зато су бирали.

Брод додирну тло. – Напред! – чуо је у слушалицама. Биљке су му цепале одело и остајале на шавовима. Наредба је вукла напред, стално у истом правцу. Осећао је како зелена зеница пажљиво претражује околину и стрпљиво чека тренутак да захвати Планету.

Посртао је преко оштрих стена и кроз густиш. Јур није дозвољавао одмор. – Напред, напред! – Шибље се повијало под стопалима.

Ишао је у готово правој линији. Шикара се развуче и прореди. Пред њим се отвори равно зелено поље. Напред! Секао га је по средини типким, извежбаним кораком. Лево, уз пропланак, угледа насеље. Збијене куће са узаним мрачним прозорима, разбацане без реда и намере. Приметио је разлике у ситним детаљима и величини. Личиле су једна на другу, а биле су различите. Ова планета је сама, помисли. Стаде.

– 293, јави се! 293, јави се!

Лице му се затеже, очи готово искочише из дупљи. Прсте је замрсио у влажно клупко и стискао док нису побелели. Није мислио, слушао је. У непомичном напору ослобађао се напетости. Метални глас био му је познат, можда зато и неподношљив. Слушао је:

УПУТСТВО: ПИЛОТУ 293. ДИСАЊЕ УБРЗАНО, ТЕЛЕСНО СТАЊЕ НЕНОРМАЛНО. ВРАТИ СЕ НА БРОД. ИЗВРШЕЊЕ ЗАДАТКА НИЈЕ МОГУЋЕ. ПОЛЕТЕТИ ТАЧНО У...

ВЕРУЈ, ПОТРЕБНО МИ ЈЕ ДА СЕ ПОВЕРИМ ПРАВОМ ПРИЈАТЕЉУ...

Тврда кора попусти, речи покуљаше из дубина. Није био свестан себе. Био је у матици речи, ошамућен њиховом сировом снагом.

Додирну прекидач. Глас утихну. Повратка више није било. Јур не прашта.

Полако се опусти, узбуђење се стишавало. Обухвати погледом околину. Зелена равница завршавала се у даљини плавичастим планинама. У свести су му испрва капаво, као кроз преграду, па онда у бујици, кроз распуклину, дотицале боје и шумови. Шарени лептири и птице, хитре животињице и дрвеће повијено мирисним ветровима. Гледао је широко отворених очију лепу живу слику. Осврнуо се. Набујало зеленило, густиш и камењар.

Није се плашио самоће или Непознатог. Овај свет је био питом. Знао је по ветру, мирисима и топлој зеленој боји. Овде је било лепо. Одлучно крену према насељу.

После неколико брзих корака стаде. Зар мач није леп? Зар дуги лет отровне стреле није елегантан? Ко живи на ивици пропланка? Шта га чека?

Додирну појас. Под прстима осети храпаву површину цеви. Јур је бринуо о послушнима – наоружао га је.

Није се задржавао. Лутао је кроз насеља прашњавим путевима, између две издубљене колске бразде. Носио се са врућинама, усијаним и сувим, трпео је кише, снег и студен. У дугим ноћима лежао је отворених очију и претраживао сомот неба око ситне звезде. Јур неће никога послати, он не признаје грешке. Ипак, Јур је чекао.

Све му је личило на његову планету. И жега и студен. Само, овде је све бујало у раскоши мириса и светлости. – Је ли могуће? – помисли. – Као две сестре.

И мисао мора бити слична, веровао је. Изашла из истих извора мора да тече истим коритом.

Планета се борила хиљадама жртава. Преживели су били упорни и тврдоглави. Нису питали куда, нису питали зашто. Све је било јаче од њих. Камен, стихија или непогода.

Споро су ишли напред. Ситним, клецавим кораком. Кораци ће, знао је, постати трк у суноврат, у будућност. Хтео је све да види и осети. Није се усуђивао да помогне житељима, још не.

Схватао је њихову душу. Пријатељства и љубави, патњу и несрећу. Јур је то забрањивао. Видео је њихове слепе мржње и покоље, убиства и похлепу. То је Јур кажњавао смрћу. Ипак, толико налик на њега телом и духом, пилоту су били драги. Ко не зна да воли, не зна да мрзи, ко се није мучио стварајући, не зна шта је наслада уништења.

Пилот и становници Планете били су саткани од исте крхке грађе. Они су имали имена, он је био број. Имена су знак осећања, рекао је Јур.

Ратови су на Планети били жетве гнева. Дуга копља и оштра сечива. Рука са копљем убија једнога, а мрзи хиљаде. Да има ракету, разорила би.

Пилот се сети радиоактивне пустоши ван града под куполом, рушевина о којима није смело да се говори. Видели су их, али оне нису постојале. Јур није дозвољавао сећање.

А реченица са избледелог листа? На Планети је добила смисао и потврду... ПРАВОМ ПРИЈАТЕЉУ. Постала је његов страх. Под куполом је била бесмислени скуп речи, тајновита и опојна због забране, мелодична и слатка, јер се читала скривено. Колебао се. Да ли ју је стварно нашао иза стене, у пустом камењару, или је запамтио негде на Планети. Није био сигуран чак ни у своје постојање.

Притисну прекидач. Очекивао је упутство. У слушалицама су пуцкетали шумови даљина. Слушао је. Ништа. Покушао у друго време: ништа. Јур се није јављао. Био је напуштен, дакле, забрањен. Његов ће број добити други. Избрисан је из сећања као рушевине, радиоактивне кише или беле кости разбацане по камењару изван куполе града. Све што је припадало њему Јур ће увући у себе. Питања о њему довешће до зеленог ока које трепери из сваке одаје. Али, нико неће питати.

Баци слушалице и згњечи их. Покида фине снопове нити пријемника. – Није више потребно, помисли. Планета је постала његова судбина.

Пилот 293 више није ћутао. Само би понекад, у тренуцима кризе и сумње, уронио у себе. Шта би рекао Јур? Зелено око би засветлело, реско глас објавио закључак:

– Почетна поставка погрешна, даљи напори бесмислени.

Пилот је био упоран. Јур га је научио: у хтењу се не треба предавати. Босим ногама, заоденут тканином, лутао је Планетом.

Негде су га дочекивали меко и захвално, са поверењем. Говорио је и скривено, као завереник. Са њима је ишла група младића. Осећао је њихово пријатељство и љубав. Говорио је полако, хтео је да схвате до краја, не само да верују и воле га.

– Ви сте добри – говорио је – У вама има много племенитог и лепог, дивних осећања. Ниједно разумно биће не наноси зло зато што је по природи такво.

Често се мучио и скривао. Није спомињао мрачне гозбе душе, кад у злу ужива као у добру, да плаче над несрећом једнога и радује се страдањима хиљада, истовремено.

Пилот 293 могао је, чинило му се, јасно да види коначни судар, врућу куглу и печурку дима, урлик и оргију звука, испране кости. Преживели су били у граду под куполом. Колико их је било? То је знао само Јур.

Планета 27 познавала је копља и стреле, запаљено стање, штитове и мачеве. Судар оклопника болео је пилота као врели талас из језгра бомбе, поља згажена ногама ратника подсећала су га на пустош испред града.

Планета је била море, пилот је био кап. Прогутала га је гомила. И простор. Питао се остају ли за њим трагови или им мисли само узбурка, заљуља и запени, да се глатко склопе, неосетљиве на удар, реч и поуку.

Није осећао клопку, али очекивао је. Знао је да се око њега стеже, да је узмак преграђен, да чили и нестаје. Пратња му није била за скривање и бег. Зато је хитао.

Природа му се одупирала, бранила. Он је био преслаб да извали моћну вртешку постојања. Природа је морала да жртвује: или милионе душа, за љубав трајања на свој начин, или једну – његову. Изабрала је мању – њега.

Он је тако, погледа упртог у насеље уз пропланак, није замишљао. Решио је да удари на разум, свест и мисао. Преварио се, мислио је. Искре мудрости, лепота и наказност, глупост и неразборитост, настали су из исте згрудване смесе оплођене Временом. Све је то хтело да остане заједно, у трајању и нестајању и да се, можда, поново тако заметне. Дошао је прерано и ненадано. Осећао је опори укус пораза. Јур је био у праву, знао је све, а опет, са њим се није могло.

Потказивач је сазнао и издао.

Догодило се брзо и болно. Пилот није очекивао захвалност. Штавише, био је спреман на подсмех и злурадост. На мржњу не.

Сада, док је седео у металној соби, без наде у опроштај, дубоко га је потресала горчина промашаја. Да је неко хтео да разазна црте лица приљубљеног уза зид, видео би како се грчи и истискује крупне сузе, бисерне капи које блесну и изгубе се у бразготинама воштане коже.

Сећао се изненадног доласка војника и јарке светлости. Стргли су одећу са њега. Његови пријатељи су плакали. Војници узеше шиљате комаде метала. Држали су га чврсто стегнутог, жилавим, знојавим прстима.

Бол у рукама и ногама био је неиздржив. Метал је лако продирао у меко ткиво. Вртлог бола увукао га је у своје невидљиво биће. Утонуо је у мрак, у топлу заштиту тела и неосетљивости.

Касније је дошао не тренутак свесног, него само бол и гушење које се надмоћно уобличило у истину. Био је закопан у кори Планете. Рукама је кидао навише. Расквашена, лепљива маса утискивала се у упаљене ране. Последњим очајним замахом уздрхтала плућа удахнуше, живот у капима поче да се враћа.

Пузао је по тлу, трзао се од сваког шума и скривао у густи честар.

– Почетна поставка погрешна, даљи напори бесмислени – бубњале су му кроз главу речи металног гласа. Оштра ивица разума пред којом је био мек и слаб.

Вукао се као звер, скривао дању, путовао ноћу. Куда, помисли. Зашто? Нема избора.

Брод је био у честару, сјајан и леп. Врата се затворише. – Нисам истрајао – помисли. – И шта је остало иза мене? Сећање које ће потонути временом, избледети у догађајима, патњи и свакодневици.

Али, ипак, негде у скривеним угловима? Макар и измењено?

Пилот није био сигуран, али очи којих се сећао у часу бола, док су му клинови цепали тело, нису обећавале проверу и заборав. Ухвати се за тај поглед као за сламку спаса.

Рекао је нешто тај мали ученик, нешто је рекао... Покуша да у сећању продре мимо копрене бола. Поново виде дубоке очи младића који је плакао пред њим. Утону у њих и, несвесно, кроз модра уста, процеди:

– Сетио сам се. Рекао си, Матијасе: опрости нам и спаси нас, о, Христе...

Пилот 293 окренуо се од зида и загледао не скривајући лице. Дуги трен сећања је промакао, чекао је одлуку.

УПУТСТВО: ПРОВЕРЕ ИЗВРШЕНЕ. НЕПОЗНАТА ЛЕТЕЛИЦА ПРОДРЛА У БРАЊЕНИ ПРОСТОР ПЛАНЕТЕ. ОВА ПЛАНЕТА И СИСТЕМ ЈУР ПОД БРОЈЕМ 293 НЕ ВОДЕ НИЈЕДНОГ ПИЛОТА. ПУТНИК НЕПОЗНАТ.

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

ЛАНЧАНА ИСПУЊАЉКА

1	2	3	4	5	6	7	8

Од трословних група: **АБА, АВА, АСИ, ВРА, ГУН, ЕГО, ЗАБ, ИНА, ИСТ, КЛО, ЛАР, ЛОТ, НТИ, ОДИ, ОРЉ, ОЦЕ, РАН, РИЧ, СКА, СТА, ТАЛ, ТАН, ТАР, ФИН,** саставите доле описане речи и унесите их у дијаграм усправно. Први описи односе се на речи које теку од почетка лика до друге дебље линије, а други описи на речи које се уписују од прве дебље линије до краја лика.

УСПРАВНО: 1. Крупна дивља мачка, живи у тропском делу Јужне Америке – Наш смучар – скакач, Рајко, **2.** Хемијски елемент, сјајнобео метал – Валови, **3.** Река у Славонији, притока Саве – Лист, орган италијанских социјалиста, **4.** Скандинавска држава – Величина одређена бројном вредношћу, **5.** Себичњак – Непобитна чињеница, **6.** Портир – Врста дрвене ограде, **7.** Испаша илиловиште где је забрањен приступ – Главни град Бурме, **8.** Заиста – Прозирни грађевински материјал.

У уоквиреним пољима добили сте стари и данашњи назив највећег турског града и луке.

МАГИЧНИ ЛИК

	1	2	3	4	5	6
1						
2						
3						
4						
5						
6						

А, ВИ, ВИ, ГАН, ГО, ДРА, ЗА, КОН, МИР, НА, О, ПО, СА, СТРА, СТРА, СТРОГ, ТРАСТ, ХО.

ВОДОРАВНО И УСПРАВНО: 1. Летовалиште између Макарске и Градца, **2.** Јако изражена супротност, **3.** Скупоцено јагњеће крзно, **4.** Бојазан (мн.), **5.** Име глумца Бојанића Гидре, **6.** Област уз реку Саву.

Решење на странама Мале поште

ЗАНИМАЊЕ: ЧИСТАЧ ПРИРОДЕ

ПОГЛЕД КРОЗ ДОГЛЕД

Изнемогао гну све више заостаје иза стада... Сустиже га чопор дингоса и после неколико тренутака већ је растргнут. У бици за плен последњи на попришту остају пси који се отимају о још топло месо. Читава гозба дивљих паса траје веома кратко, мање од пет минута, кад на сцену, у мртвој тишини, почињу да се спуштају тамне сенке... Као да је неко дао знак. Млади пси се удаљавају. Густа маса птица грабљивица баца се на остатке плена. Има их око 80 и са свих страна опколиле су остатке жртве.

Како су тако брзо могле да спазе мртвог гнуа?

НИШТА НЕ МОЖЕ ДА ПРОМАКНЕ ОШТРОМ ОКУ ОРЛА ЛЕШИНАРА, ЧАК НИ СА ДАЉИНЕ ОД ДЕСЕТАК КИЛОМЕТАРА. ХИЈЕНА, ШАКАЛ ИЛИ ДИВЉИ ПАС ДИНГО ЊЕГОВИ СУ ЉУТИ СУПАРНИЦИ, АЛИ НЕУМОРНИ ЧИСТАЧ АФРИЧКЕ САВАНЕ ПРАВИ ЈЕ КОЦКАР ДОБРИХ ЖИВАЦА: 'ОН ЧЕКА СВОЈ ТРЕНУТАК...

У ЗАСЕДИ. Рипелов орво лети на врло великим висинама. Чим спази сумњиве покрете хијена, пикира право на „ручак". Технику свога посла разрадио је до танчина: стаје на жртву и крупним залогајима откида комаде меса уз помоћ великог језика прекривеног бодљама! За неколико минута на земљи остаје голи костур. Захваљујући дугом врату птица несметано копа по утроби а касније мора да прође кроз досадан ритуал чишћења.

Штафетни сигнали

Способност грабљивица да нађу храну задивљујућа је. Многи природњаци, међу којима су и славна имена као што су Волтернтон, Дарвин и Хумболт, веровали су да су ове птице у стању да намиришу материје које се распадају. Одибон, који није био истог мишљења, привлачио је стрвинаре вештачким мамцем у облику животиња, неке су чак почињале и да кљују „плен". Неки каснији истраживачи, укључујући Чапмена и Томаса Гиљарда, кустоса Америчког природњачког музеја, проучавали су овај феномен и закључили да чуло мириса овим птицама можда и помаже при налажењу хране, али чуло вида сигурно игра пресудну улогу.

Вид им је најбољи међу свим кичмењацима. Могућност чула вида лешинара, орлова и јастребова равна је оној коју човек постиже тек уз помоћ догледа. Овим птицама то омогућавају два поља најјаснијег вида на мрежњачи, уместо једног као код човека. Стога једно поље, односно тзв. монокуларан вид, користе за блиске, а бинокуларан за удаљене предмете.

ПОСМРТНИ ПЛЕС. Дат је сигнал. Летећи брзином већом од 100 километара на сат, птице тешке осам килограма и распона крила до два метра слећу на плен. Чује се само лепет крила и „шкљоцање" кљунова.

СУРОВИ ПРЕТХОДНИК. Многе пегаве хијене саме убијају и комадају жртву, друге се задовољавају остацима других звери. Оне имају тако јаке вилице да могу да сломе врат чак и нилском коњу!

ГОЗБА. Кад сити гепард напусти „место злочина", наступају птице грабљивице. У ниском бришућем лету изнад саме земље орао ушар стиже увек први.

Друга загонетка за научнике била је како то да чим један стрвинар спази угинулу животињу, остале долећу с удаљености од 30, па и 60 километара. Како се све нађу на једном месту? Као да се споразумевају, јављају једна другој. И овде је основа вероватно чуло вида. Птице које у потрази за храном непрекидно шестаре високо на небу пажљиво посматрају једна другу и на удаљености од десетак километара. У тренутку кад једна нешто угледа, остале појуре према њој, једна птица привлачи другу као да су међусобно повезане невидљивом телефонском везом.

32 километра без махања крилима

Оштар вид није једини адут орлова стрвинара. Њихове летачке способности су невероватне. Користећи топле ваздушне струје изнад афричких степа они се пењу до висине од 2500 до 3000 метара. У Танзанији, између језера Викторија и Килиманџара, у резервату Серенгети, британски истраживач Пениквик у једрилици је пратио понашање орлова. Тако је запазио да је један његов „компањон" прешао планирајући пуна 32 километра, а да при том ниједном није махнуо крилима!

У рану зору, у равницама источне Африке, такозвани Рипелов орао напушта колонију (за разлику од других, орлови стрвинари се гнезде групно) и креће у извиђачки лет, далеко од куће, чак и до стотину километара, да би се нахранио месом пре но што се увече врати у гнездо. Захваљујући томе што је изванредан летач, овај орао током целе године прати велике сеобе стада антилопа и зебри и „ослобађа" их јединки које угину од исцрпљености или старости. Остаци иза гозбе лавова и хијена само су један део хране Рипеловог орла. Јер, у Серенгетију, утврдили су научници, само 20 до 30 одсто биљождера страда од зуба звери. Остале умиру од болести, несрећним случајем, од глади. То је главни извор хране орлова стрвинара.

Краду ли децу?

Током векова ови орлови до танчина су усавршили откривање и „чишћење" угинулих животиња, али су зато изгубили способност да сами лове и убијају дивљач – канџе су им слабе и тупе. Данас различите врсте ових птичјих „шакала" и „хијена" насељавају различита места на свету, али све имају исту еколошку улогу – чисте природу од „отпадака". У Серенгетију сложно живи седам врста орлова лешинара. Неки од њих спадају у највеће птице летачице, распон крила достиже до три метра, а тело је дугачко и до 1,20 метара. Сури орао и такозвани ушати орао „братски" деле комад меса или хрскавице на истом труплу, орао разбојник скупља „мрвице" које остану иза грабљивих звери, а орао звани перкноптерос (од грчког перкнос – црнкаст и птерон – крило) задовољава се несвареном храном у утроби угинуле животиње.

Величанствени брадан или костоберина (Gypaetus barbatus), коме из ноздрва, као бркови, висе ресе од бодљикавих црних пера, храни се коштаном сржи животиња – обично из костију стрвина које су већ оглодали лешинари. Да би доспео до сржи, брадан прецизно баца кости са велике висине на стење тако да се ломе и пуцају, а њему лукавом преостаје само да се слади. Иако се брадан храни искључиво коштаном сржи и вероватно није у стању да убије неку животињу, ипак га, због неуобичајене величине, народне приче у многим земљама (од источне Европе до Кине) оптужују да односи људе, децу посебно...

У афричкој савани орлови лешинари никог не угрожавају, мада, на неки начин, и сами учествују у нестајању многих врста (нарочито слонова и носорога). У ствари, они само завршавају посао криволоваца остајући и даље једино и само вредни чистачи природе.

В. Милићевић

Црно-бело за опкладу

Ја тврдим да је зебра црна с белим пругама, а мој брат – да је обрнуто. Ко је у праву?

ПРЕДРАГ,
Београд

Обојица сте у праву. Без обзира на врсту којој припада, на облик и распоред шара, зебра је пола црна пола бела. Другим речима, укупна тамна површина иста је као и она светла.

Проналазачи, пажња!

Како се патентира проналазак?

МУСА,
Мркоњић-Град

Са спремним патентним захтевом и патентним описом у три примерка треба да дођеш у Савезни завод за патенте у Београду, Узун Миркова 1. Ту ћеш на њиховом шалтеру попунити још три пријаве и добити сва остала обавештења. Њихов телефон је: 011/636-466.

Прво код лекара!

Имам кратку, али лепу и веома густу косу. На жалост, почела је да опада. Не знам шта да радим, па те молим да ми помогнеш.

ДАНИЦА,
Зајача

Прво мораш да одеш лекару да се утврди да није у питању неко обољење. Ако је све у реду, а коса ипак опада, покушај са таблетама валете или нерил које можеш добити у свакој апотеци, без рецепта. Делују преко крви и, колико нам је познато, дају добре резултате.

Забринута због комодора

Имам COMMODORE 64, али искрсла је једна невоља. Касетофон компјутера не ради добро. Требало би га подесити. Жељела бих да ми објасните како се то ради.

ЗАБРИНУТА ИГРАЧИЦА ВИДЕО ИГАРА,
Пула

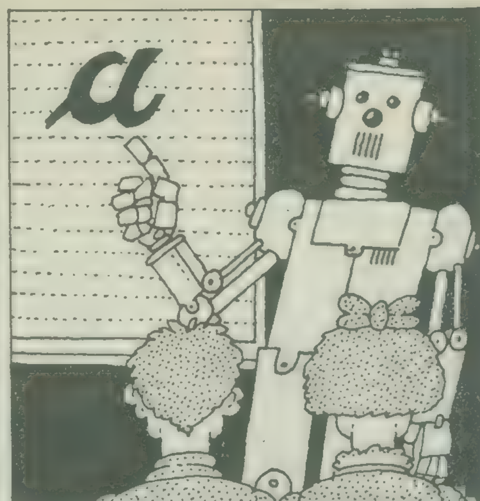
Ако је касетофон обичан, поступак такозваног подешавања главе је следећи:
– извади се касета
– притисне „play" – на празно
– нађе се рупа на пластици поред „главе"
– погледа се кроз ту рупу и види један шраф који је ту смештен
– полако се окреће лево или десно (помера „глава" горе или доле) и стално проверава, док се не нађе најчистији снимак...

Има још места

Чуо сам да је у Београду отворена школа за изучавање роботике. Напиши што пре да ли је остало још неко слободно место и какве су шансе за оне који нису одлични.

МИЛАН ЈОВАНОВИЋ,
Младеновац

Шансе за упис у први разред огледног одељења новог профила – техничар за роботику и флексибилне нове системе – имају сви свршени основци који положе одређене тестове и пријемни испит. Пошто је остало још 14 слободних места, пријави се сад у августу, али пре тога било би добро да се детаљно упознаш с програмом наставе. Адреса је: ПОЛИТЕХНИЧКА АКАДЕМИЈА, Булевар Авноја 152 а. Тел. 698-222.

Кунг фу

Занима ме где бих могао да купим следеће књиге: БРУС ЛИ: „МЕТОДА БОРБЕ" – комплет од четири књиге
ЛЕУНГ ТИНГ: „КУНГ ФУ"
БРАНИМИР ШЕГВИЋ: „ВИНГ ЧУН"

НЕНАД,
Ниш

Књигу Бранимира Шегвића можеш да наручиш поузећем код СПОРТСКЕ КЊИГЕ, Београд, Македонска 21. Телефон: 320-226.

Остало може да се набави у СПОРТСКОЈ ТРИБИНИ, Загреб, Радићева 27. Телефон: 041/274-987.

Е, мој Рипли!

Поштована редакцијо,
Прелиставајући пре неки дан старије „Забавнике" у броју од 10. 3. 1989. у Риплијевој рубрици „Веровали или не", нашао сам напис о дечаку Џорџу Џонсону из Оклахеме који је научио да звиждуће са девет месеци.
Мој син Данијел Плевник, рођен 21. 7. 1977. у Загребу, почео је да звиждуће са седам месеци! Људима сам на улици ре-

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

довно морао да објашњавам да не звиждућем ја. Неверицу би одагнао тек поновљени звиждук из дечијих колица.

С поштовањем,
НИКОСЛАВ ПЛЕВНИК
Грахорова 18
Загреб

Ствар је јасна, у нечем смо сигурно испред Американаца! Узгред, јавићемо Риплију.

Адреса за филмофила

Молим те да ми одговориш да ли постоји начин да пишем филмском великану Стивену Спилбергу или Џорџу Лукасу.

ДРАГАН ТОДОРОВИЋ,
Београд

Лукасу можеш да пишеш на адресу:
LUCAS FILM LTD
PO BOX 2009
SAN RAFAEL
CALIFORNIA 94912
Покушај и Спилбергу да пишеш на исту адресу, вероватно ће му уручити писмо.

Калаисано сунце

Хтео сам да те питам како се објашњава веза између калаја и сунца у псовци: „Сунце ти калаисано!"

ЛАРА
Београд

Објашњавање је једноставније него што се претпоставља. Калај је блештав, попут ужареног сунца, па је та његова особина уткана у псовку ради „појачања". Могло би, дакле, да се каже и „Сунце ти блештаво!", а најбоље је не говорити ништа од тога.

Библија – на првом месту

Пријатељи моји,
завршила сам економску школу прије двије године и не могу да се запослим. А била сам добар ђак. И вољела сам да читам.

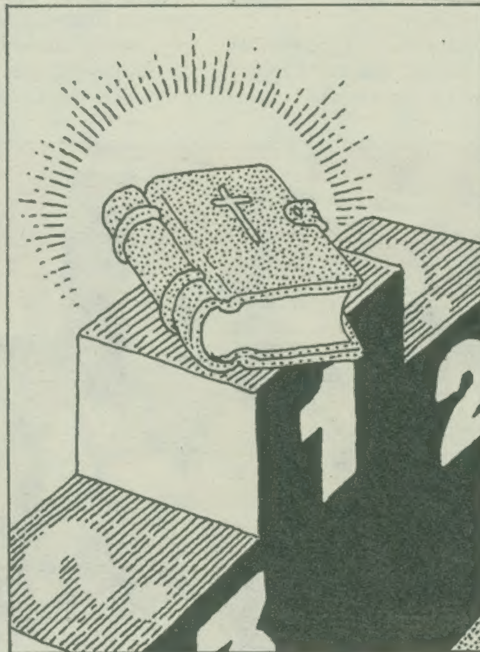
Са вама се дружим одавно. Једном приликом на страницама Мале поште објавили сте листу од петнаест или двадесет књига које би сваки човјек требао да прочита. Од тог низа наслова запамтила сам само књигу под редним бројем један, а то је Библија.

Можете ли да поновите наслове осталих књига?

МИЛИЦА МАРКОВИЋ,
Трг Пере Косорића 6/75
Сарајево

Сматрамо да човек треба да чита само оно што њега лично занима и чему тежи, јер оно што чита као задатак не може да буде од велике користи. Зато и нисмо трошили време тражећи списак књига које помињеш. Могуће је, чак, да га ми нисмо ни објавили.

Библија, иначе, није спорна и није чудо што се нашла на првом месту неког списка корисних књига. Ако те занима, читај је пажљиво и полако... У њој је драгоцена мудрост – довољно за почетак.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

ЛАНЧАНА ИСПУЊАЉКА: оцелот – Лотрич, тантал – таласи, Орљава – аванти, Финска – скалар, егоист – истина, вратар – тараба, забран – Рангун, одиста – стакло.

МАГИЧНИ ЛИК: Заострог, контраст, астраган, страхови, Драгомир, Посавина.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1963

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
др Живорад Миновић

Руководилац ООУР-а и главни и одговорни уредник „Политикиног Забавника"
Дарко Рибникар

Заменик главног и одговорног уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Дарко Рибникар, Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Славољуб Кецић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 9.000 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 77.340 динара, полугодишња 154.680 динара, годишња 309.360 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 154.680 динара, полугодишња 309.360 динара, годишња 618.720 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" – ООУР „Продаја" – претплата на лист: „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ:

САД	USD	39.–
СР НЕМАЧКА	DEM	80.–
ШВЕДСКА	SEK	269.–
ФРАНЦУСКА	FRF	272.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF	70.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТБАНКЕ" – Београд, на рачун број: 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ВИДЕО БАРОМЕТАР

ЧЕТВРТА СМРТ ФРЕДИЈА КРИГЕРА

Иако већину чланова наших видео клубова занимају најновији филмови домаће видеотеке, чини се, све више пазе да у своје каталоге уврсте и филмове који нису настали само у текућој или претходној години, већ и раније. Наравно, ако својим значењем то заслужују. Ево приче и о неким од тих филмова.

1. **The Dead – Мртви** (1987)

Славни редитељ Џон Хјустон (1906–1987) снимио је свој последњи филм према једној краткој причи ирског писца Џемса Џојса (филм носи исти наслов као прича). Радња се догађа у Даблину почетком овог века: две старије даме приређују вечеру за родбину и неколицину пријатеља која протиче углавном у веселој и опуштеној атмосфери. Ипак, не радују се сви подједнако. Један млађи брачни пар, сећајући се догађаја из прошлости, спознаје да њихов заједнички живот постаје све суморнији. Осим Анђелике Хјустон, кћерке Џона Хјустона, главне улоге у овој психолошкој драми тумаче познати ирски позоришни глумци: Донал Меклан, Хелен Карол, Кетлин Делејни, Ингрид Крејги и други.

2. **The Killing Time – Време убијања** (1987)

У забаченом америчком градићу локални шериф доживљава романсу са удатом женом. Њих двоје одлучују да убију њеног мужа и смишљају на изглед савршен план. Међутим, изненада се умешао и шерифов заменик. Редитељ филма је Рик Кинг, а главне улоге тумаче Кифер Сатерленд и Џо Дон Бејкер.

3. **Jimmy Reardon – Џими Рирдон** (1987)

Филм који би, у одређеном смислу, могао да се назове модернијом верзијом „Дипломца" Мајка Николса (из 1967. године), јер се бави животом једног средњошколца; невољама с девојкама, избором колеџа, новцем, односима са старијима (па и са старијим женама!), као и осталим важним и неважним стварима. Главне улоге у овом ведром филму тумаче Ривер Феникс (по многим критичарима најталентованији млади амерички глумац), Мередит Селинџер и Ен Магнусон. Редитељ је Вилијам Рихтер („Зимска убиства").

4. **Talk Radio – Радио-емисија** (1988)

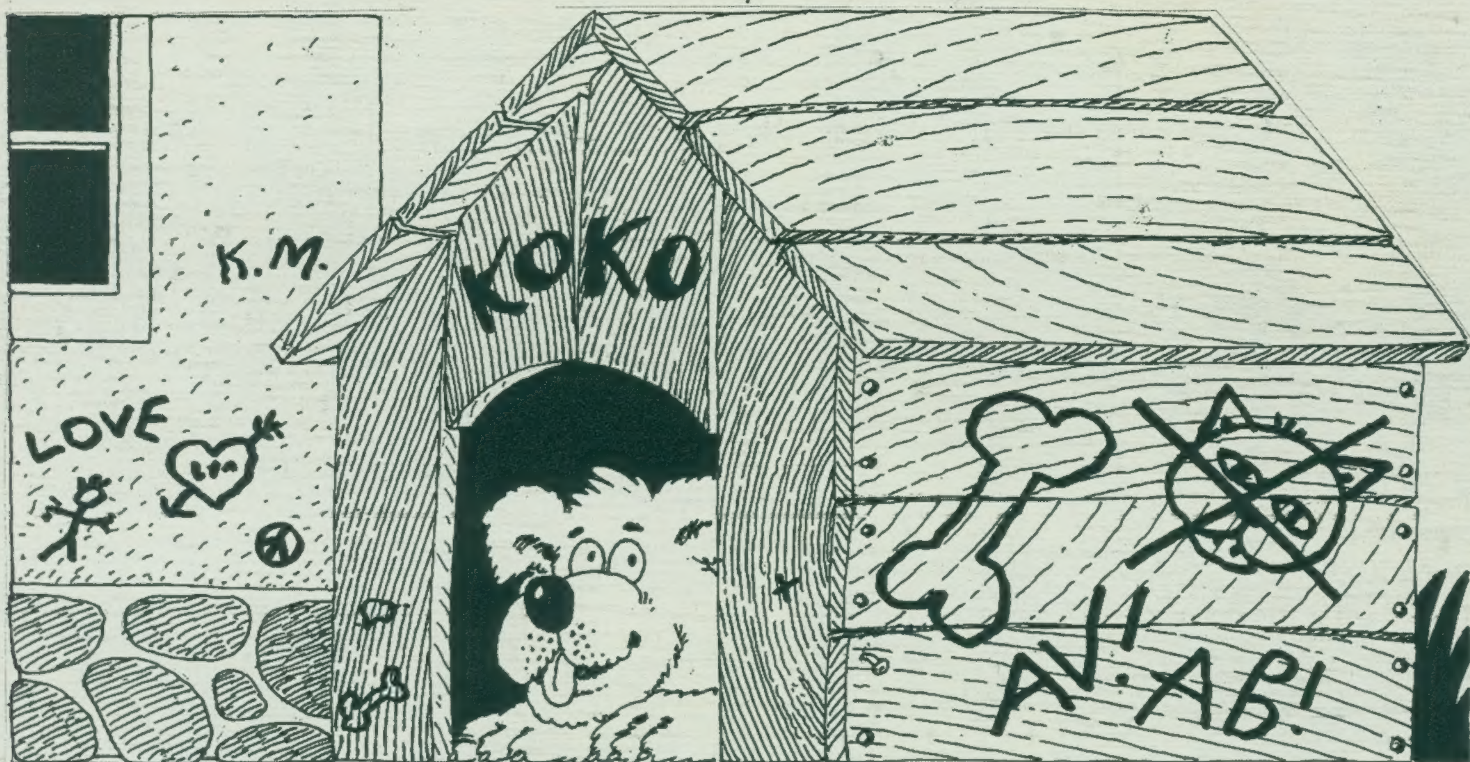
Најновији филм Оливера Стоуна („Салвадор", „Вод", „Вол стрит") јесте суморна прича о судбини једног радио-водитеља. Сваке вечери у емисији разговара са слушаоцима који се јављају телефоном. Према њима је најчешће груб, све време убеђен да поступа на најправеднији начин. Један од његових саговорника отворено се изјашњава као расист и антисемит (водитељ је Јеврејин) и изражава сумњу у тачност података о броју јеврејских жртава у другом светском рату. Водитељу убрзо почињу да стижу анонимна претећа писма... У главним улогама у овој драми појављују се Ерик Богосијан (аутор сценарија), Лесли Хоуп, Џон Панков и Алек Болдвин.

5. **Nightmare On Elm Street IV: The Dream Master – Страва у Улици брестова IV: Господар снова** (1988)

За сада последњи наставак култ-хорора Веса Крејвена из 1984. године. Иако је Фреди Кригер „коначно" мртав, троје тинејџера из прошлог наставка и даље страхују и не могу због тога да спавају. Наравно, Фреди ускоро упада у њихове снове и почињу стравични догађаји. Филм који обилује специјалним ефектима режирао је Рени Харлин, а главне улоге тумаче Роберт Енглунд, Лиза Вилкокс и Родни Истман.

Вељко Радосављевић

Лесли Хоуп и Ерик Богосијан

"ОЗОН" • "ОЗОН" • "ОЗОН" • "ОЗОН" • "ОЗОН" • "ОЗОН"

УСКОРО И ХИЉАДИТИ УЧЕСНИК ИГРЕ

Графити 89.

Најкасније за 14 дана моћи ћемо да поздравимо и хиљадитог „графитомана", односно хиљадитог учесника игре ГРАФИТИ '89. Колико ће нас бити до краја, нико не може ни да претпостави. Но, најважније је да су графити које шаљете као одговоре на наша питања заиста оригинални и откачени. Свако ко жели да се укључи у игру правила већ зна, а за сва обавештења послужиће телефон „ОЗОН-а" 011/346-775. Можете га користити у време емитовања „ОЗОН-а" (недељом од 20 до 1 сат, или понедељком од 17 до 20 сати). Добро дошли у игру!

ЧЕМУ СЛУЖЕ МОСТОВИ

Немамо места да објавимо све графите који су заслужили да се нађу на страницама „Забавника" и зато ево неких који нам се чине најуспешнији:

1. Човеков најбољи пријатељ је глупост – још никога није изневерила.
Снежана Кинђић, Панчево

2. Највећа грешка је спријатељити мачку оптимисту и миша песимисту!
Ана Грубић, Селце

3. Мостови служе да би се рибе сакриле од кише!
Ивана Јовановић, Младеновац

4. Фер-плеј је поштена игра непоштених играча.
проф. Станиша Р. Петровић, Кушиљево

5. Најзначајнији проналазак у историји је кревет – да њега није било, не би се родили многи проналазачи!
Милан Јарић, Нови Сад

6. Највећу моћ опажања има – снајпер!
Дејан Милошевић, Крагујевац

ТРИ „ЗАБАВНИКОВА" ПИТАЊА

И овога петка „Забавник" вам пружа шансу да се на најлакши могући начин укључите у игру „ГРАФИТИ 89". На питања која су пред вама смислите неке откачене одговоре, уз њих пошаљите своју адресу и тиме сте постали и учесник игре и „графитофил".

1. Шта је типично за девојке, а шта за младиће?
2. Шта тачно значи „бити лепо васпитан"?
3. Шта је добро, шта је боље, а шта најбоље?

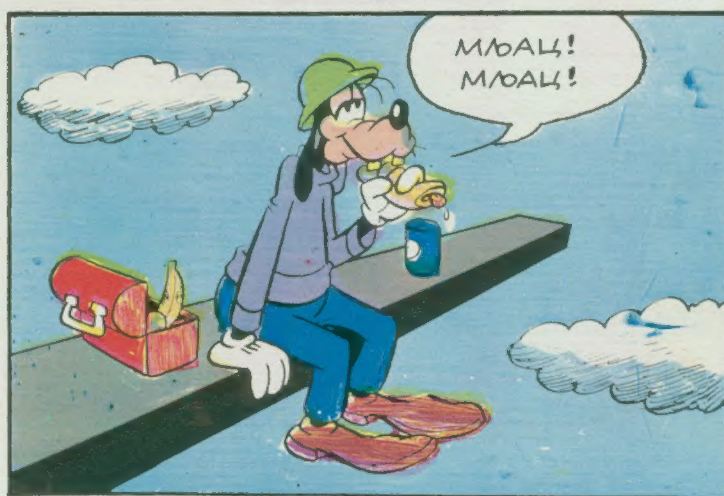
Одговоре, као и обично, шаљите на адресу „ОЗОН-а": Радио-Београд 202, Хиландарска 2, за „ОЗОН"–ГРАФИТИ '89, 11000 Београд.

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

WALT DISNEY
МИКИ

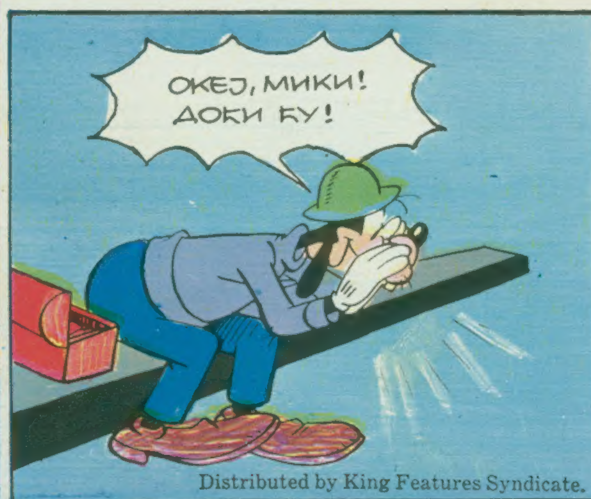

ХЕЈ, ДРУГАРИ, ВРЕМЕ ЈЕ ЗА РУЧАК!

ПАУЗА!
ТУ- ТУ- ТУ- ТУ!

МЉАЦ! МЉАЦ!

ХЕЈ, ШИЉО!

МИНИ ТЕ ЗОВЕ НА ВЕЧЕРУ!
12-4
© 1988 The Walt Disney Company
All Rights Reserved

ОКЕЈ, МИКИ! ДОЋИ ЋУ!
Distributed by King Features Syndicate.

ШИЉА **ЗАИСТА** УЖИВА У СВОМ НОВОМ ПОСЛУ! САД ЈЕ ПОЧЕО ДА ГА ОБАВЉА И КОД КУЋЕ!